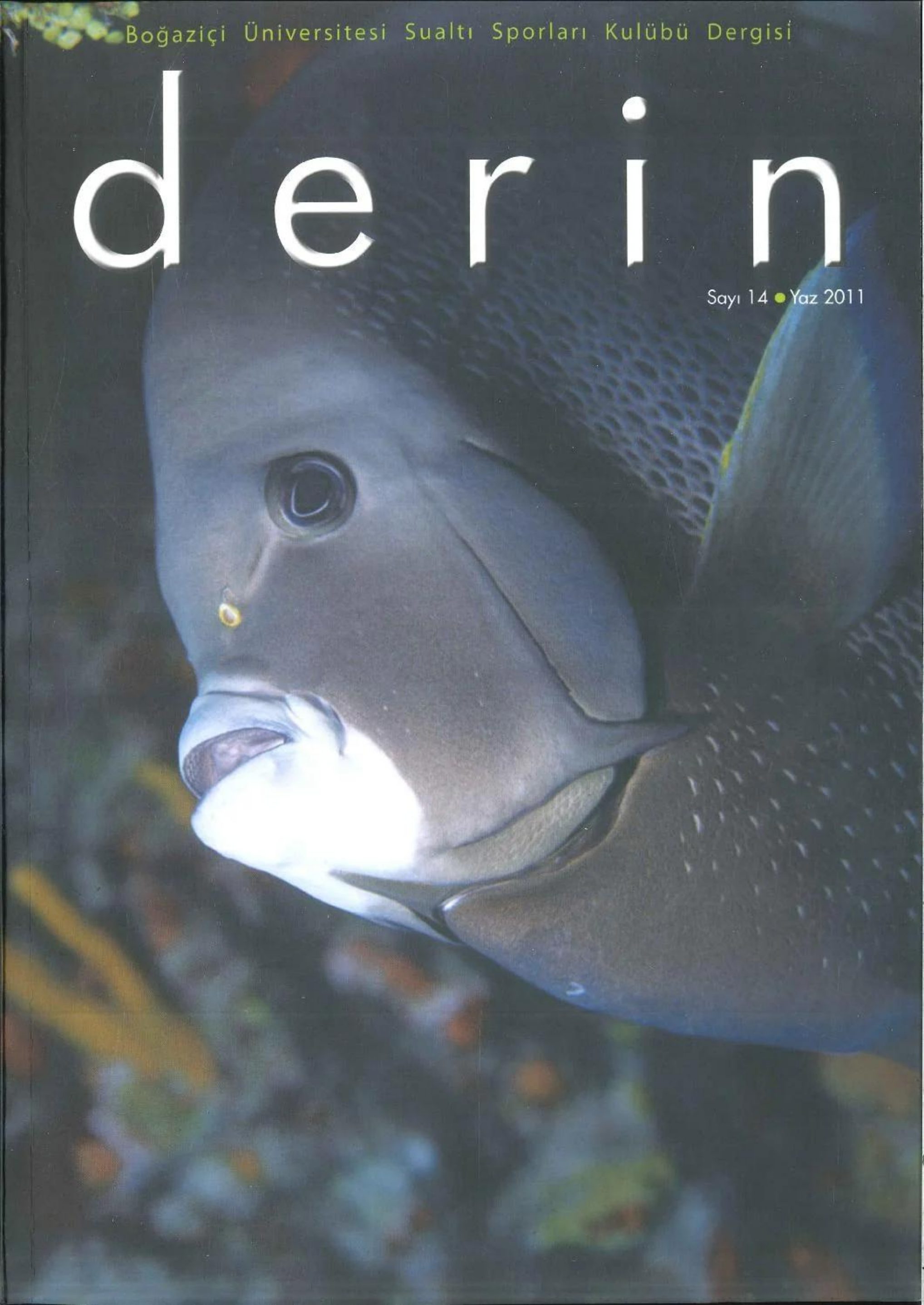

Boğaziçi Üniversitesi Sualtı Sporları Kulübü Dergisi

derin

Sayı 14 • Yaz 2011

MOBYDICK

SHIPCHANDLER CO.

• Transit Provisions

• Local Provisions

• Cabin - Deck Stores

• Engine Stores

• Bonded Stores

• Custom Brokerage

• Marine Chemicals

• Paint Supply

• Fresh Water

“ BEST QUALITY & SUPPLY AT FIRST HAND! ”

Phone +90 (216) 346 63 00 (Pbx)

Fax +90 (216) 346 32 14

Tlx 29555 NSAT-TR İstanbul -TÜRKİYE

mobydick@superonline.com

www.mobydick.com.tr

Enjoy pure **diving**

MARES EQUIPMENT

Technology has always been second nature at Mares.

All of Mares products are designed and developed with cutting edge technology in order to offer the most advanced performance.

Leave your grey world,
Mares lets you enjoy diving:
Just Add Water.

Visit mares.com

mares
just
add
water

Sualtı Sporları Kulübü Dergisi

Sayı 14, Yaz 2011

Yerel Süreli Yayın

İmtiyaz Sahibi

Sena CÜCÜ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü ve Yayın

Yönetmeni

Elif TOPAL

Yayın Kurulu

Tuğçe BAĞCI

Serhat BÖLÜKBAŞI

Sena CÜCÜ

Beste ÇAĞLAYAN

Berker DEVİREK

İda SEVİLYA

Berna SONER

Togay TANYOLAÇ

Korel YILDIRIM

Dağıtım ve Mali İşler

Sorumlusu

Tuğçe BAĞCI - Sena CÜCÜ

Katkıda Bulunanlar

Banu ACARLAR - Nazım ADAKLI

Talha ARSLAN - Eren BAŞTANOĞLU

İrmak ERTÖR - Pınar ERTÖR

Ezgi İŞLER - Burcu KARAGÖZ

Oğuz KUZU - Işıl ÖZTÜRK

Burak SAF - Asya SAYDAM

Aziz TAŞDEMİR - Göksel TOLAN

Ayça YETİŞKİN - Erman YUĞAÇ

Teşekkürler

Niyazi COŞKUNSOY

Kapak Fotoğrafı

Tacettin SAĞLAR

İletişim

Boğaziçi Üniversitesi

Sualtı Sporları Kulübü

Bebek 34342/İstanbul

0212 359 72 01

derin@busas.org

Tasarım

Himmet Kaan SALİHOĞLU

Baskı

Şekil Ofset

Gümüşsuyu Cad. Litros Yolu

2. Matbaacılar Sitesi No:2BB6

TOPKAPI/İSTANBUL

0 212 565 77 01

http://www.sekilofset.com.tr

derin'den yeniden merhaba!

derin14'ü sizlerle buluşturmanın tatlı mutluluğunu yaşıyoruz derin ekibi olarak. 2011 yılı ile 11. yaşımızı kutlarken, 11 yıl boyunca derin'in her bir sayısında emeği geçmiş herkese bir kez daha teşekkürler.

derin14 ile birlikte yepyeni bir ekiple yolumuza devam ediyoruz. Yenilenen yayın kurulumuza ek olarak, yeni reklam ve mali işler sorumlumuz Tuğçe Bağcı bu sayının sizlere ulaşması yolunda yoğun çaba harcadı, aramıza yeni katılan tasarımcımız Himmet Kaan Salıhoğlu ise tasarıma yeni bir soluk, yeni bir renk kattı.

Bu sayının hazırlık aşamasıyla birlikte daha önce ismini duyduğumuz fakat katılma fırsatı bulamadığımız "Medex Dalış, Su Sporları, Doğa Sporları, Sportif Balıkçılık Fuarı"na katılarak derin'i daha da geniş kitlelere duyurma fırsatı yakaladık. Aldığımız olumlu tepkiler bir kez daha emeklerimizin ne kadar değerli olduğunu hatırlattı bizlere.

Bu sayıda gerçekleştirdiğimiz bir ilk daha "derin Kapak Fotoğrafı Yarışması" düzenlemektir. Tüm katılımcılara sualtından muhteşem anları bizlere aktardıkları, derin'le paylaştıkları için çok teşekkürler. Verdiği oylarla derin14 kapağını belirleyen okuyucuların her biri de büyük bir teşekkürü hak ediyor.

Diğer tüm sayılarda olduğu gibi dopdolu ve ilginizi çekeceğini düşündüğümüz konularla birlikteyiz bu sayıda da...

Türk karasularında avlanacak balık kalmadığının, türlerin yok olduğunun konuşulduğu, avlanacak balık boyunun önemiyle ilgili kampanyaların yoğun olduğu şu günlerde "Orfoz ve Lahozun Sürdürülebilir Varlığı"nı okumanızı tavsiye ederim.

2011 yılında gösterime girerek Mağara Dalışı kavramını kitlelerle tanıştıran Sanctum filminin de etkisiyle bu sayının özel dosyasını "Mağara Dalışı" üzerine hazırladık. Sanctum'un prodüktörlüğünü de yapan, yüksek bütçeli yapımlarıyla tanıdığımız Oscar'lı yönetmen "James Cameron" un sualtına olan ilgisinin ve filmlerinin mercek altına alındığı yazıyı da Sinema ve Sualtı bölümünde okuyabilirsiniz.

Ortadoğu'da "sırtçantalı" gezginlerden olmanın nasıl bir şey olduğunu anlatan, Ürdün'ün liman şehri ve dalış bölgesi "Akabe", Kızıldeniz'e alternatif bir bakış atmanıza sebep olacaktır sanıyorum.

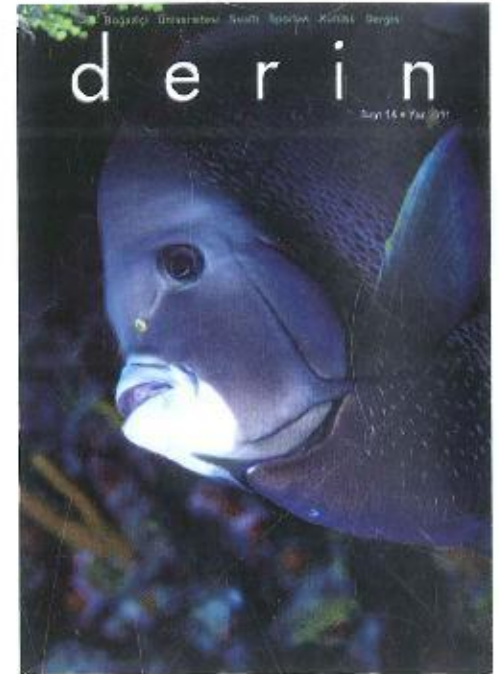
Ve bu sayının güzel sürprizi "Francisco Pipin Ferreras" röportajı... Medex fuarı ile ülkemize gelen efsanevi serbest dalış rekortmeni Pipin ile yaptığımız röportajı eminim keyifle okuyacaksınız.

Bu sayıyı sizin de katkılarınızla çıkardık sevgili derin okuyucuları. Umarım beğenir, arşivinizde diğer derin'lerin yanında yerini verirsiniz.

Bir dahaki sayıda görüşmek üzere, derin'le kalın!

Elif TOPAL

facebook.com/derin.dergi

*Tacettin Sağlar - Angel Fish
derin 14 Kapak Fotoğrafı
Yarışması 1.si*

SOPRAS

**Amatör ve Profesyonel
Dalış, Outdoor ekipmanları**

KURTAY
DIVING & OUTDOOR

Kurtay C. M. No. 10/14 Kızılkaya / İstanbul
Tel: 0212 449 10 11 - 0212 449 10 12 Fax: 0212 449 10 13
info@kurtay.com.tr www.kurtay.com.tr

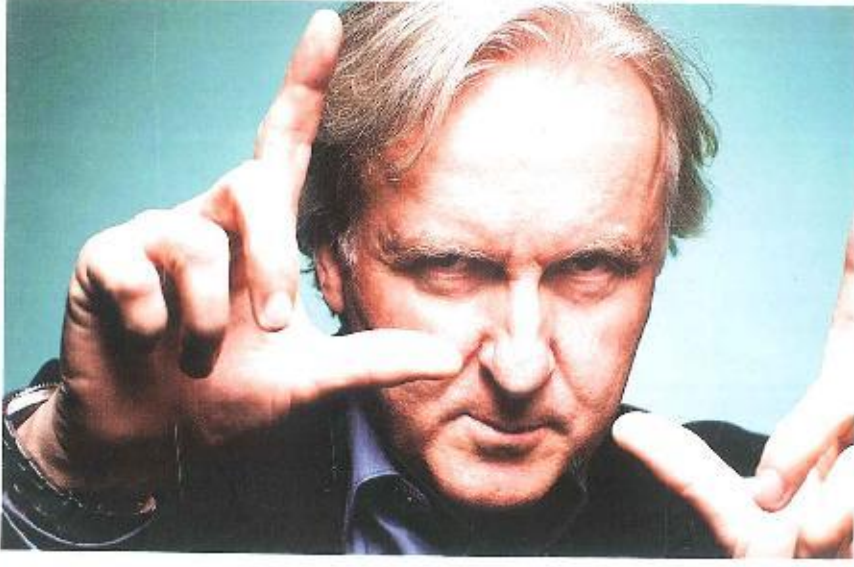

OKEANOS

Ölçüye göre: Kuru Yaka C. M. No. 1/20/14 Kızılkaya - İstanbul
Tel: 0212 449 10 11 - 0212 449 10 12 Fax: 0212 449 10 13
info@oceanos.com.tr www.oceanos.com.tr

SOPRAS BARE (OMMA) SWEA'M

20 James Cameron

Cameron'un yönetmenlik hayatının dönüm noktası kendi yazdığı Terminatör serisinin ilk filmi oldu. Cameron bugün Titanik ve Avatar gibi dünyanın en çok kazandıran filmi ünvanını almış iki ayrı filmin yönetmeni olarak tanınır, ancak bir özelliği de üç tane büyük sualtı belgeseli çekmiş olmasıdır...

42 Akabe

34 Mağara Dalışı

Özel ekipman gerektiren mağara dalışı, sualtı mağaralarının bilinmeyen dünyasını keşfe olanak sağlayan riskli bir dalış türü ve dünyada 250 metrenin altına mağara dalışı yapmış olan dalgıçların sayısı 10'u geçmemekte. Bunların da ancak birkaçı hayatta kalarak hikayelerini kendileri anlatabilmektedir...

Akabe'de dalış sektörü gelişmiş. Birçok dalış okulu var, dalış liderleri bilinçli ve dil konusu da bir problem olmuyor. Günübirlik 2 dalış yapılabilceği gibi 2-3 günlük kısa tatiller ya da ailece uzun tatiller de planlanabilir Akabe'de...

derindekiler

6 derin dünya

12 derin ağ

14 ekoloji

Orfoz ve Lahozun Sürdürülebilir Varlığı

18 güncel

Akdeniz Fokları

20 sinema

James Cameron

26 kitap

Balıktan Hikayeler

28 teknoloji

Vivace

30 derin kare

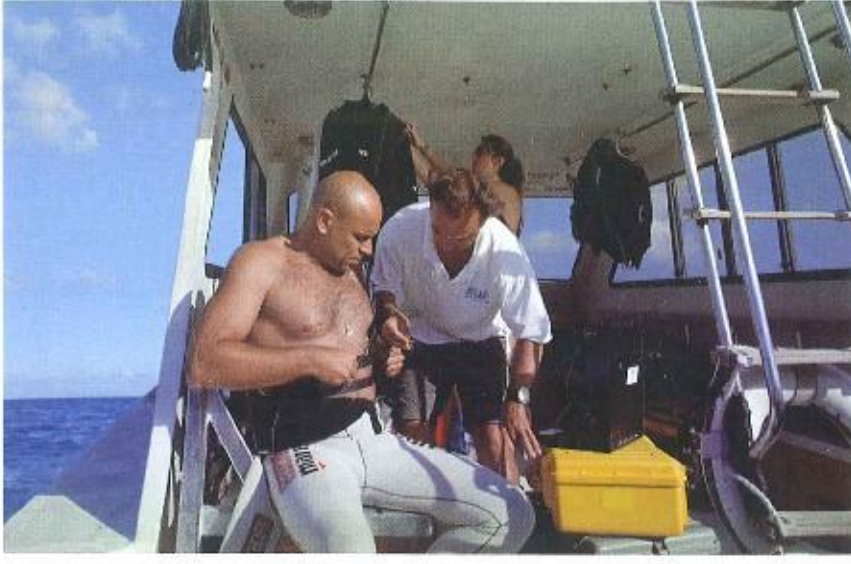
34 özel dosya

Mağara Dalışı

42 gezi

Akabe

50 Francisco Pipin Ferreras

“Aslında emekli olmadan 200 m’ye dalmak istiyorum ve bunu filmim çıktıktan 1 yıl sonraya planlıyorum. Ama bu rekor için falan değil, rekor olup olmayacağı da umurumda değil, bunu sadece kendim için yapmak istiyorum...”

60 Denizatı

Hippocampus; bir atın başına, bir maymunun kuyruğuna, bir kangurunun kesesine ve bir bu-kalemunun gözleriyle kamuflaj yeteneğine sahip olan bu deniz canlısının Latince cins adı...

66 Yelken

Yarışmak; rüzgarı, dalgayı, akıntıyı en iyi şekilde kullanabilmeyi, en iyi strateji ve taktiği oluşturma-bilmeyi gerektirir, ama en çaylak ekip üyeleri bile mücadeleyi ve adrenalini yarış esnasında damarlarında hissederler...

48 hastalık

Patent Foramen Ovale

50 röportaj

Francisco Pipin Ferreras

56 tarih

Süngercilik

60 canlı

Denizatı

66 doğa sporları

Yelken

71 gurme

Yosun Restoran

72 bulmaca

medex

İstanbul 2011

Dalış, Su Sporları, Doğa Sporları, Sportif Balıkçılık Fuarı

"derin" Medex Fuarı'nda

2 4-27 Mart 2011 tarihleri arasında dördüncüsü gerçekleşen "Medex Dalış, Su Sporları, Doğa Sporları, Sportif Balıkçılık Fuarı"na katılan sualtı severler, BÜSAS "derin" standına da uğrama fırsatı buldular. Sualtı dünyasından kopamayanların bir araya geldiği Medex fuarında 13. sayısını tanıtan "derin" büyük ilgi gördü. Okurlarını yeni sayısıyla buluşturan "derin", aynı zamanda ilgilenenlerin eski sayılara da ulaşmasını sağladı.

Pipin ile Röportaj

1 962 doğumlu Küba asıllı serbest dalış dünya rekortmeni Francisco "Pipin" Ferreras da 2011 Medex Fuarı'ndaydı. Sualtı avcılığı ve serbest dalış teknikleriyle ilgili bir konuşma yapan Pipin, fuarda serbest dalış ve zıpkın meraklılarıyla buluştu. Biz ise "derin" olarak sualtı dünyasının önemli ismi Pipin ile röportaj yapma şansını elde ettik. Bu röportajı 50. sayfada bulabilirsiniz.

Şahika Ercümen ile Tanışma

M edex Fuarı'nda 11 Şubat 2011'de kırdığı buz altı yatay dalış rekoru ve hazırlık süreciyle ilgili bir konuşma yapan milli sporcumuz Şahika Ercümen ile görüşme ve onun tecrübelerini dinleme fırsatı bulduk.

Sualtından Halfeti

Yaklaşık 2500 yıl önce Fırat Nehri üzerinde kurulan ve Birecik Barajı'nın suları altında kalan Halfeti'nin sokakları, evleri ve Antik Zeugma kenti harabelerinin üzerindeki su yaşamı sualtı fotoğrafçısı Baybars Sağlamtimur tarafından belgelendi. Doğa Araştırmaları, Sporları ve Kurtarma Derneği (DASK) üyesi Sağlamtimur, sular altında kalan şehirle yerel halkın ilişkisini sanatsal bakış açısıyla fotoğraflayarak, bölgede günlük hayatın nasıl sürdüğünü belgeledi. "Sualtından Halfeti Fotoğraf Projesi" kapsamında 2010'un ağustos ayında çekilen fotoğraflardan 100 tanesi Yerebatan Sarnıcı'nda Mayıs ayı boyunca sergilendi.

Sahil Güvenlik Gemisi Kaş'ta Batırıldı

Sahil Güvenlik Komutanlığı'na ait 24 metre uzunluğundaki 'TCSG-119' adlı gemi, dalış turizmine uygun olması için sökülüp temizlendikten sonra Kaş'ta belirlenen koordinatlarda 24-26 Haziran tarihleri arasındaki 14. Likya Kaş Kültür ve Sanat Festivali'nde batırıldı. Kaş Kaymakamı Selami Kapankaya, Sahil Güvenlik Bot Komutanı Üsteğmen Erkan İğdeli ve Turizm Müdürü Mustafa Aydın, Limanağzı Koyu'nda bulunan askeri gemide incelemelerde bulundular. Gemi batırılmasıyla bulunduğu bölgedeki deniz canlılarına barınak oluşturarak, deniz canlılarının çoğalmasını ve korunmasını sağlayacak, ayrıca küçük ölçekli amatör balıkçılığı desteklemiş olacak ve profesyonel dalış turizmine hizmet edecek.

Ural Dağları'nda Dalış

Rus dalgıç, kaşif ve fotoğrafçı Victor Lyagushkin ile profesyonel dalgıçlardan oluşan korkusuz ekibi Ural Dağları'nın altındaki suyun binlerce yıl alçıtışı yataklarını aşındırmasıyla oluşan kristal sualtı mağaralarını görüntüledi. Orda Mağarası sadece inanılmaz bir berraklık ve tarihi değil, efsaneleri de içerisinde barındırıyor. Hollywood setlerini andıran görüntüler Orda Mağarası'nda çekildi. Dalgıçlar, dondurucu derecede soğuk olan suyun berraklığının nefes kesici olduğunu söylediler. Bu berraklık sayesinde 45 metre önlerini bile rahatlıkla gördüklerini belirten Victor Lyagushkin'in başında olduğu ekip, mağarayı 6 aylık bir çalışmanın ardından keşfetti. Ekip, fotoğrafları kristal mağaranın büyüklüğüne göremeyecek olanlar ve doğal güzelliklere dikkat çekmek için çektiklerini söyledi. 40 yaşındaki cesur Lyagushkin keşfi için "Bu mağaranın eşi benzeri yok. Mağarayı kendi gözleriyle görmek isteyenlerin özel bir eğitim almaları gerekiyor. Çünkü buraya dalış çok tehlikeli. En küçük hatada hayatımızı kaybedeceğimizi biliyorduk" dedi.

13. CMAS Dünya Sualtı Fotoğraf Şampiyonası

1 3. CMAS Dünya Sualtı Fotoğraf Şampiyonası, 26-31 Mayıs 2011 tarihleri arasında, Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu'nun (TSSF) ev sahipliğinde, ülkemizin dünyaca tanınmış tatil beldelerinden Bodrum'da gerçekleştirildi.

23 ülkeden, 88 sporcunun katıldığı Şampiyonada Türk Milli Takımı 4 ödül aldı. Orhan Aytür "Modelli Geniş Açı" kategorisinde 1.lik ödülü, "Balık" ve "Temalı Makro" kategorilerinde ise 3.lük ödülleri aldı. Kerim Sabuncuoğlu ise "Geniş Açı" kategorisinde 2.lik ödülü aldı. "Dünya'nın En İyi Sualtı Fotoğrafçısı"nın da seçildiği şampiyonada Orhan Aytür "Dünya'nın En İyi Sualtı Fotoğrafçısı" seçildi.

Bodrum'da Fok Müjdesi

Muğla sahillerinde 7-8 adet Akdeniz foku yaşadığını söyleyen Sualtı Araştırmaları Derneği Başkanı Cem Orkun Kırar, Muğla'nın Bodrum ilçesinde 10 ila 20 yaşları arasında ve 250-300 kilo ağırlığında yeni bir Akdeniz foku görüldüğünü söyledi.

Akdeniz foku deniz memelisi olmasına rağmen yunuslar ve balinalar gibi sadece açık denizlere bağlı olarak yaşamıyor. Yavrusunu doğurmak, büyütmek, uyumak ve dinlenmek için kıyılara ihtiyaç duyuyor.

Dünyada 600, Türkiye'de de toplam 100 tane Akdeniz foku var. Kıyıya bağımlı yaşayan bu canlıların soyunun tükenmesi için yaşadıkları alanın muhafaza edilmesi gerekiyor.

13. CMAS DÜNYA SUALTI FOTOĞRAF ŞAMPİYONASI

Şahika Ercümen Dünya Rekoru Kırdı

Avusturya'nın Weissensee bölgesinde gerçekleşen ve uluslararası basının yakından takip ettiği dünya rekor denemesinde Şahika Ercümen, buz altından 110 metrelik bir mesafeyi gitmeyi başarak, hem 70 metre olan kadınların hem de 108 metre olan erkeklerin rekorunu kırdı.

Tarih sayfalarına gururla geçen serbest dalış; Türkiye rekortmeni, Sualtı Hokey Takımı Türkiye Şampiyonu, MAC Team sporcusu Şahika Ercümen'in, "Buzaltı Yatay Dalış" dünya rekorunu kırarak Guinness rekorlar kitabına girmesi camiada sevinçle karşılandı.

"Seninki Kaç Santim?" Kampanyası'na Katılım Greenpeace'i de Şaşırttı

Greenpeace'in Türkiye denizlerindeki avlanma standartlarının yeniden belirlenmesi amacıyla geçen yıl aralık ayında başlattığı kampanyaya beklenenin üstünde destek geldi. Greenpeace Akdeniz Direktörü Uygur Özsesmi, "Kampanyamıza 200 bin kişinin katılmasını hedefledik. Beklediğimizden üstünde destek geldi. Ancak Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'ndan cevap alamadık. Kampanyamız sürüyor" dedi. "Seninki Kaç Santim?" kampanyasına altı ayda 600 bin kişi imzalarıyla destek oldu. Detaylı bilgiyi internetten edinebilir, kampanyaya destek verebilirsiniz.

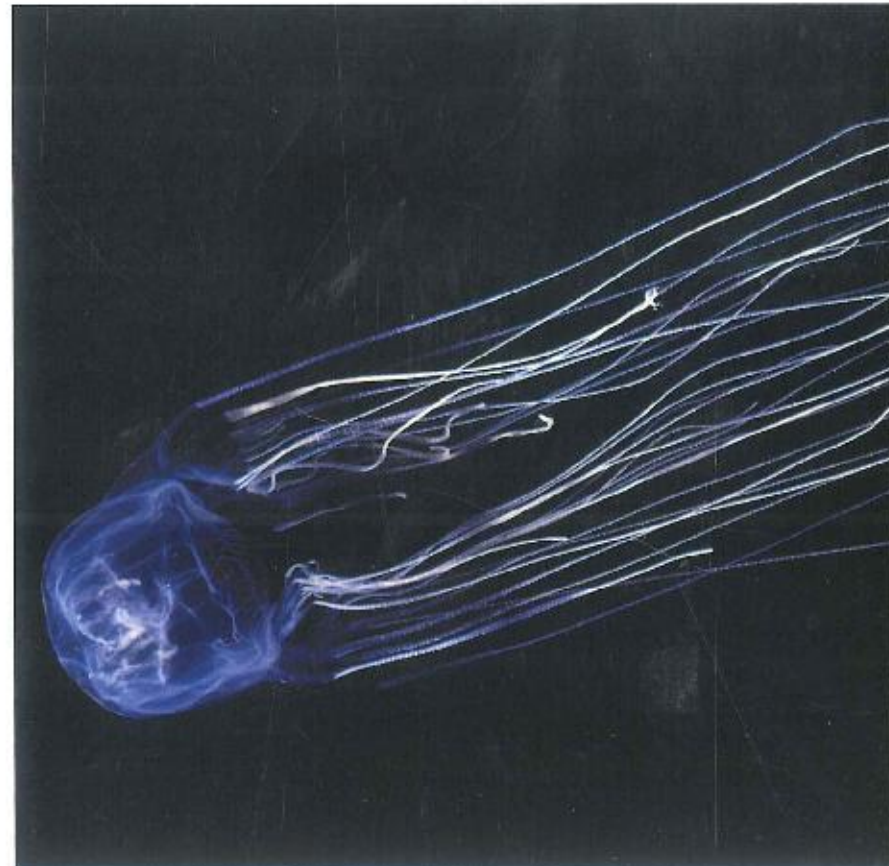

Sizin balık kaç cm?

Katil Denizanası

Muğla Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Bölüm Başkanı Prof. Dr. Ahmet Tarkan dünyada en çok ölümle sonuçlanan vakaya yol açan 6. deniz canlısı olan Kutu Denizanası'nın (Chironex Fleckeri) Türkiye sularına doğru yaklaştığını söyledi. Anavatanı Avustralya'nın kuzey sahilleri olan denizanelarının Yunanistan'ın Mora Yarımadası etrafında görüldüğüne dair açıklamalar yapıldığını hatırlatan Tarkan, önlem alınmazsa bu canlıların sularımızda büyük tehlike yaratacağını ifade etti. Kutu denizaneları insanlara saldırmamalarına rağmen, neredeyse saydam olduklarından deniz içerisinde fark edilmeleri çok güç. Temas edildiğinde insan kalbini birkaç dakika içerisinde durdurabilecek tehlikede bir zehir taşıyan 60 dokunaça sahip kutu denizaneları, sadece Avustralya'da 1883'ten beri en az 64 ölüme yol açtı.

Karadeniz Kıyılarında Ölü Yunus Bulundu

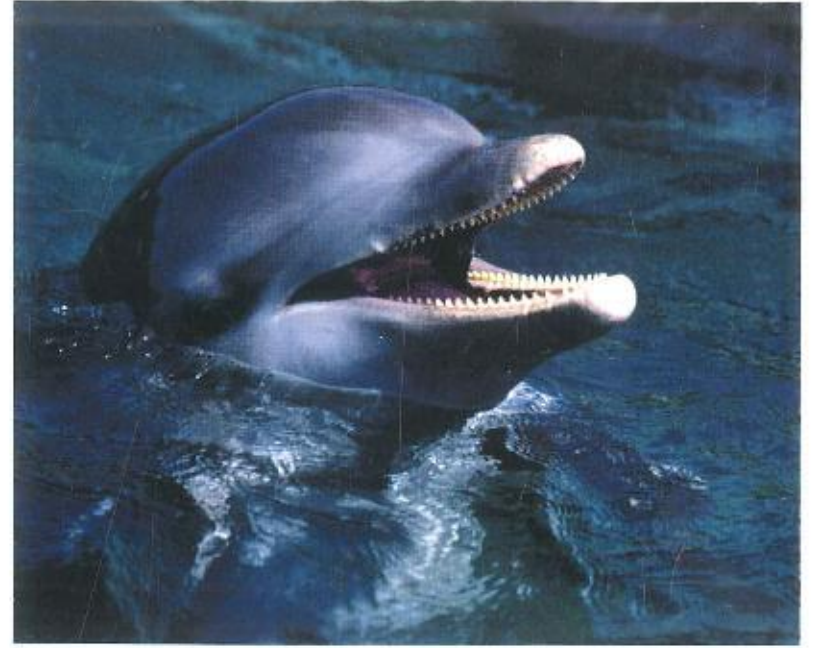
Mayıs ayı içerisinde, Rusya'nın Karadeniz sahilindeki Anapa kenti kıyılarında yaklaşık 20 ölü yunusun bulunmasının ardından Rusya Federal Çevre Ajansı'ndan bir yetkilinin "Yunusların toplu halde öldüğüne dair haberler doğrulanamamıştır." şeklindeki açıklamaları akıllarda soru işaretlerinin oluşmasına sebep olmuştur. Hadisenin üzerinden çok zaman geçmeden, Karadeniz'de yeni bir yunus ölüm haberi geldi.

Sakarya'nın Doğukaradeniz Caddesi Sahili'nde vatandaşlar, kıyıya vurmuş boyu bir metrenin üzerinde olan ölü bir yunus buldu. Yunusun baş kısmında yara olduğu görüldü.

Karasu Su Ürünleri Kooperatifi Başkanı Ali Sezer, balığın baş kısmında yara olduğunu belirterek, "Balıkçılar tarafından vurulmuş olabilir. Çünkü yunuslar, barbun ve istavrit ağına saldırarak zarar veriyor. Bazı balıkçılar da ağlara zarar vermeleri için yunusları tüfekte vuruyor. Ancak bu balığın baş kısmındaki yaraya neyin sebep olduğunu tam olarak bilemiyoruz," dedi.

Yunus Popülasyonu Tehlike Altında

Türk Deniz Araştırmaları Vakfı (TÜDAV) Biyoçeşitlilik Danışmanı ve İstanbul Üniversitesi (İÜ) Su Ürünleri Fakülte-

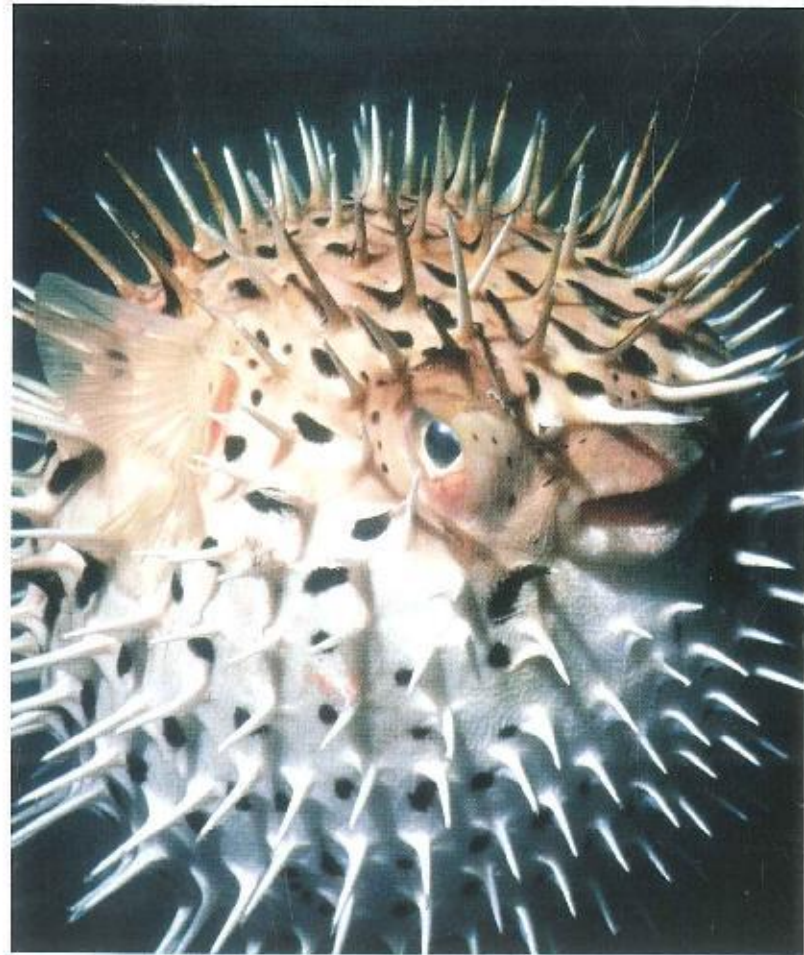

si Öğretim Görevlisi Ayaka Amaha Öztürk, Karasu'da karaya vuran yunusun "mutur" denilen Karadeniz'de yaşayan 3 türden biri olduğunu söyledi.

Balığın neden karaya vurduğunun ve öldüğünün otopsi yapılmadan anlaşılamayacağını kaydeden Öztürk, şöyle konuştu: "Balığın hangi sebeple öldüğünü otopsi yapmadan bilemeyiz. Fakat Karadeniz'de son yıllarda yunus popülasyonu tehlike altında. En büyük tehlike kalkan ağlarına takılıp ölmeleri, sonra kirlilik ve beslendikleri balıkların sayısının azalması. Bunların korunması gerekiyor. Karadeniz'deki yunuslar, uluslararası sözleşmelerle koruma altında bulunuyor."

Balon Balığı Korkutuyor

Bodrum İlçesi'ndeki Kumbahçe, Paşatarlası Plajları ile Kara Ada arasında avlanan amatör balıkçıların ağlarına ve oltalarına takılan onlarca balon balığı, görenleri şaşkına çevirdi. Bodrum Deniz Ticaret Odası üyesi ve Bodrum Sualtı Cankurtarma Derneği Başkanı Arif Yılmaz yaptığı açıklamada küresel ısınmanın da etkisiyle sıcaklık oranı artan Kızıldeniz'den, Süveyş Kanalı'nı geçerek Akdeniz'e göç eden 65 balık türü ve su canlısı bulunduğunu belirtti. Yılmaz, "Bu türler arasında, kurbağa ya da kirpi balığı da denilen tetraodontidae familyasındaki 6 tür balon balığı yer alıyor. Balon balığı yaz aylarında üreme döneminde olduğu için yavrularını korumak üzere bir tür zehir olan tetrodoksin salgılıyor. Bu nedenle balık yenildiğinde ölümlere ve felce neden olabiliyor. İsrail'de ölümler meydana geldiğini, Türkiye'de de bu balıktan yiyen kedilerde ölümler görüldüğünü biliyoruz. Kılıcı az, eti lezzetli bu balığın üreme döneminin sona ermesinin ardından kış aylarında tüketilebileceği biliniyor, ancak balon balığı ile ilgili balıkçılarımız başta olmak üzere halkımızın da yeterli bilgiye sahip olmadığı bir gerçek. Yakalayanlar yemesin ortada bırakmasın ve yetkililere bilgi versinler" dedi.

Kaynakça

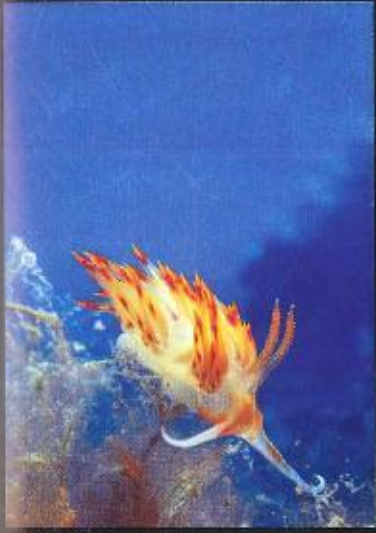
13.CMAS Fotoğraf Yarışması - <http://www.tssf.gov.tr>
Balon Balığı Korkutuyor - <http://www.radikal.com.tr>
Bodrum'da Fok Müjdesi - <http://www.ntvmsnbc.com>
Karadeniz'de Ölü Yunus - <http://www.ntvmsnbc.com>
Katil Denizanası - <http://www.denizhaber.com>

Sahil Güvenlik Gemisi Batırıldı - <http://kalkanhaber.com>
Seninki Kaç Santim? - <http://www.milliyet.com>
Sualtıdan Halfeti - <http://www.milliyet.com>
Şahika Ercümen Dünya Rekoru - <http://www.milliyet.com>

derin 14 Kapak Fotoğrafları Yarışması

derin 14 için düzenlenen Kapak Fotoğrafları Yarışması'na katılım oldukça yüksekti. Yarışmaya katılan fotoğraflar arasında yapılan ön eleme sonucu 10 finalist belirlendi. Sonrasında internet üzerinde derin severlerin katıldığı bir oylamayla derin 14 kapak fotoğrafı seçildi. Tüm katılımcılara "derin" ekibi olarak teşekkür ederiz.

Finale Kalan Fotoğraflar

Emine Okudan

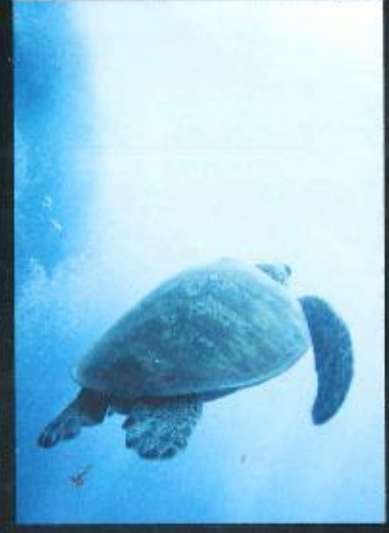
Diana Sevilya
Nevşehirli

Hasan Yokeş

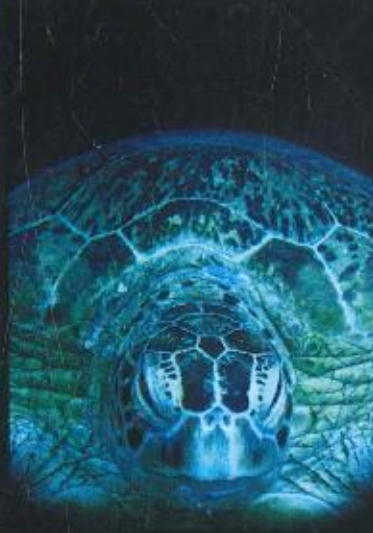
Eren Baştanoğlu

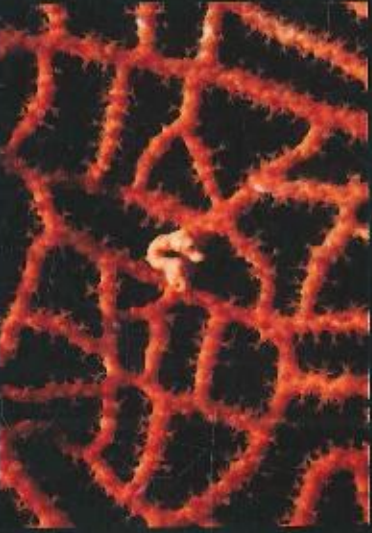
Diana Sevilya
Nevşehirli

Eren Baştanoğlu

Diana Sevilya
Nevşehirli

Tacettin Sağlar

Diana Sevilya
Nevşehirli

Tacettin Sağlar

Deeper Blue

DeeperBlue.com sualtı severlerin ilgisini çekebilecek kapsamlı bir site. Yazar sayısı 150'den fazla olan bu sitede, serbest dalıştan scuba dalışa, zıpkınla balık avından teknik dalışa kadar çeşitli konularda makaleler, haberler, fotoğraflar bulunmaktadır ve bu verilere güncel olanları da eklenmekte. Site İngiltere merkezli ve sitede sadece İngilizce dil seçeneği bulunuyor. Siteye girdiğinizde ana sayfada, sizi güncel haber ve yazı başlıklarıyla, bakmanız tavsiye edilen birkaç yazı dizisi ve fotoğraf karşılıyor. Ana menüdeki başlıklar yoluyla

dilerseniz haberler, blog, forum, fotoğraf galerileri, dalış merkezleri ve online alışveriş bölümlerinde gezinebiliyorsunuz. Yine ana sayfada alt başlıklar halinde serbest dalış, scuba, zıpkınla balık avı ve teknik dalış konuları bulunmakta. Bu başlıklar altında seçtiğiniz dalış türüyle ilgili genel bilgiler, öneriler, sağlık ve güvenlik konusunda bilinmesi gerekenler gibi pek çok aydınlatıcı yazıya ulaşabilirsiniz. Dünyanın farklı ülkelerinde farklı bölgelerde dalış yapmış insanların hikayelerini okumak, tecrübelerinden faydalanmak isterseniz bu siteye bir göz atmanızda fayda var. Hatta gir-

mişken bir de forumuna ücretsiz üye olursanız, dünya genelinde otuz bine yakın dalgıcın üyesi olduğu bu platformda siz de bilgi alışverişinde bulunabilirsiniz. Sitenin forumunda kendinize bir buddy ve dalış bölgesi ya da güzel bir yemek tarifi bulabilirsiniz.

"http://www.deeperblue.com"

Scuba Diving

İnternette sualtı ve dalışla ilgili videolar izleyebileceğiniz pek çok site bulunuyor, bunlardan biri de ScubaDivingTube. Sitede scuba dalışıyla ilgili videolar alt kategorilere de ayrılmış. Bu kategoriler, canlı türlerinden pratik eğitimlere, dalış ekipmanı tanıtımından dalış yapılan ülkelere kadar çeşitlilik gösteriyor. Videolar arasında gezinirken çok ilginç ve kaliteli olanlarla karşılaşabiliyorsunuz. Sitenin ana sayfasında sizi tavsiye edilen birkaç video karşılıyor. Bunları izledikten sonra isterseniz yine aynı sayfada bulunan kategoriler kısmından ya da arama bölümünden merak ettiğiniz konularda videolara ulaşabilirsiniz. Arayüz olarak site biraz amatör gözükse de, video sayısı ve içeriği bakımından sualtını seyretmeyi sevenlerin beğenisini kazanabilir.

"<http://www.scubadivingtube.com>"

Good Dive

GoodDive.com dalış yapan ya da dalışa başlamayı düşünen herkese hitap edebilecek bir site. Gerek forumuyla gerekse dalış hakkında makalelerle site, etkili bir bilgi paylaşım ortamı yaratmış. Yazarlar da hobi dalgıçları ve profesyonel dalgıçlardan oluşuyor. Sitenin bir diğer önemli artısı da dünya çapında dalış bölgelerine yer veren bir veri tabanının oluşu. Örneğin; "Diving Vacation" kısmında "Cuba Diving" bölümünü açtığınızda karşınıza Küba'nın dalış bölgeleri, havası, iklimi, canlılığı ve ulaşımı hakkında bilgiler ve yorumlar çıkıyor. Aynı zamanda sitenin forumunda da çok sayıda aktif üye dalışla alakalı akla gelebilecek her konuda bilgi alışverişinde bulunuyor. Eğer yurtdışında dalış yapmayı düşünüyorsanız ya da genel olarak dalışa ilgi duyup da dünyanın farklı yerlerinde dalış yapan insanlarla hikâyelerini merak ediyorsanız GoodDive.com beğenebileceğiniz bir site.

"<http://www.gooddive.com>"

Orfoz ve Lahozun Sürdürülebilir Varlığı

Sualtı severlerin gözleri, Akdeniz'in maviliğinde dolaşan veya bir kayanın üstünde orayı korur gibi bekleyen iri orfoz ve lahozları arar durur, BÜSAS'lılar için de özel bir yere sahiptir bu canlılar çünkü BÜSAS'lılar cinsiyetsiz doğup yaklaşık 40-80 cm boyuta ulaştıklarında önce dişi, daha da büyüyünce erkek olarak üreme şansına erişen bu canlıların soylarının devam etmesinin ne kadar hassas bir dengeye bağlı olduğunun farkındadırlar. 1996 yılından beri IUCN'nin kırmızı bülteninde yer alan *Epinephelus* türünün soyunun tükenmekte olduğu açık bir şekilde bildirilmektedir. Bu konuyla ilgili Yard. Doç. Dr. Baki Yokeş'in önderliğinde yürütülen projelerin BÜSAS'lı dalgıçların da katıldığı 2006 ayağı "Kaş (Antalya) Kıyılarında Lahoz Türleri (*Epinephelinae*)

ve Fangri (*Pagrus pagrus*) Habitat Araştırması" üniversitelilere ve çevrelerine bilinç kazandırmakta ve onların ekolojik dengeyi koruma amaçlı çalışmalara katılmasına olanak sağlamaktadır.

Bu projeye katılan ve iri orfoz ve lahozların sayısının giderek azalmakta olduğunu gören dalgıçların kafasında hemen bir soru belirir: "Son yıllarda balıkçılarda ve restoranlarda geçmişe oranla daha da fazla satıldığını gözlemlediğimiz bu balıkların avcılığının ve satışının Türkiye'deki yasal düzenlemesi nedir? Bu türün yüz yüze olduğu yok olma tehlikesi yasal düzenleme eksikliğinden midir, yoksa kanunlara uyulmaması ve yeterince denetim yapılmaması kaynaklı mıdır?"

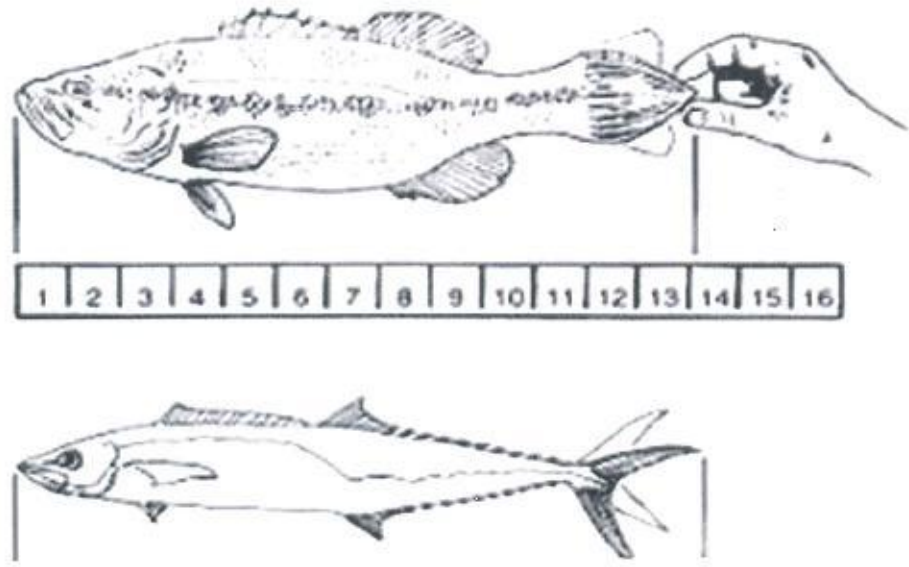
Yukarıdaki bilgiden de anlaşılacağı üzere, bu balıkların 80 cm civarı bir boyuta

ulaşmadan avlanmaları bir süre sonra soylarının tükenmesi anlamına gelmektedir. Dolayısıyla bir bölgede çok sayıda 20 ila 40 cm büyüklüğünde lahoz ve orfoz görmemiz bu canlıların denizlerimizdeki sürdürülebilir varlığına işaret etmemektedir. Çünkü ortada erkek birey, hatta belki de üreme olgunluğuna erişmiş dişi birey bile kalmamış olabilir. Bu küçük boyutlu yavruların da ne zaman aşırı sayıda avlanma tehlikesiyle karşılaşacakları, erkek birey olma boyutuna erişip erişemeyecekleri tamamen belirsizdir.

Yasal Düzenlemeler

Orfoz ve lahoz avcılığının ve satışının düzenlenmesi ile denetimi Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'na bağlı Koruma Kontrol Genel Müdürlüğü Su Ürün-

leri Daire Başkanlığı'nın yetki ve görevleri arasındadır. İlçelerde ise yetkili olan birim Tarım İlçe Müdürlükleridir. Dolayısıyla ülkemizde geçerli olan tek yasal düzenleme 22.03.1971 tarihli ve 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu ve 10.03.1995 tarihli ve 22223 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Su Ürünleri Yönetmeliği'ni baz alan iki adet tebliğdir. Bu tebliğlerin ikisi de 01.09.2008 ile 31.08.2012 tarihleri arasında geçerlidir ve ilki ticari amaçlı düzenlemeler içeren 2008/48 numaralı "2/1 NUMARALI TİCARİ AMAÇLI SU ÜRÜNLERİ AVCILIĞINI DÜZENLEYEN TEBLİĞ", ikincisi ise 21.08.2008 tarihli 26974 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2008/49 numaralı "2/2 NUMARALI AMATÖR (SPORTİF) AMAÇLI SU ÜRÜNLERİ AVCILIĞINI DÜZENLEYEN TEBLİĞ"dir. Bu iki tebliğe de 05.11.2008 tarihinde değişiklikler yapılmıştır ve son haliyle 2012 yılının ağustos ayına kadar geçerli olan yasal düzenleme oluşturulmuştur.

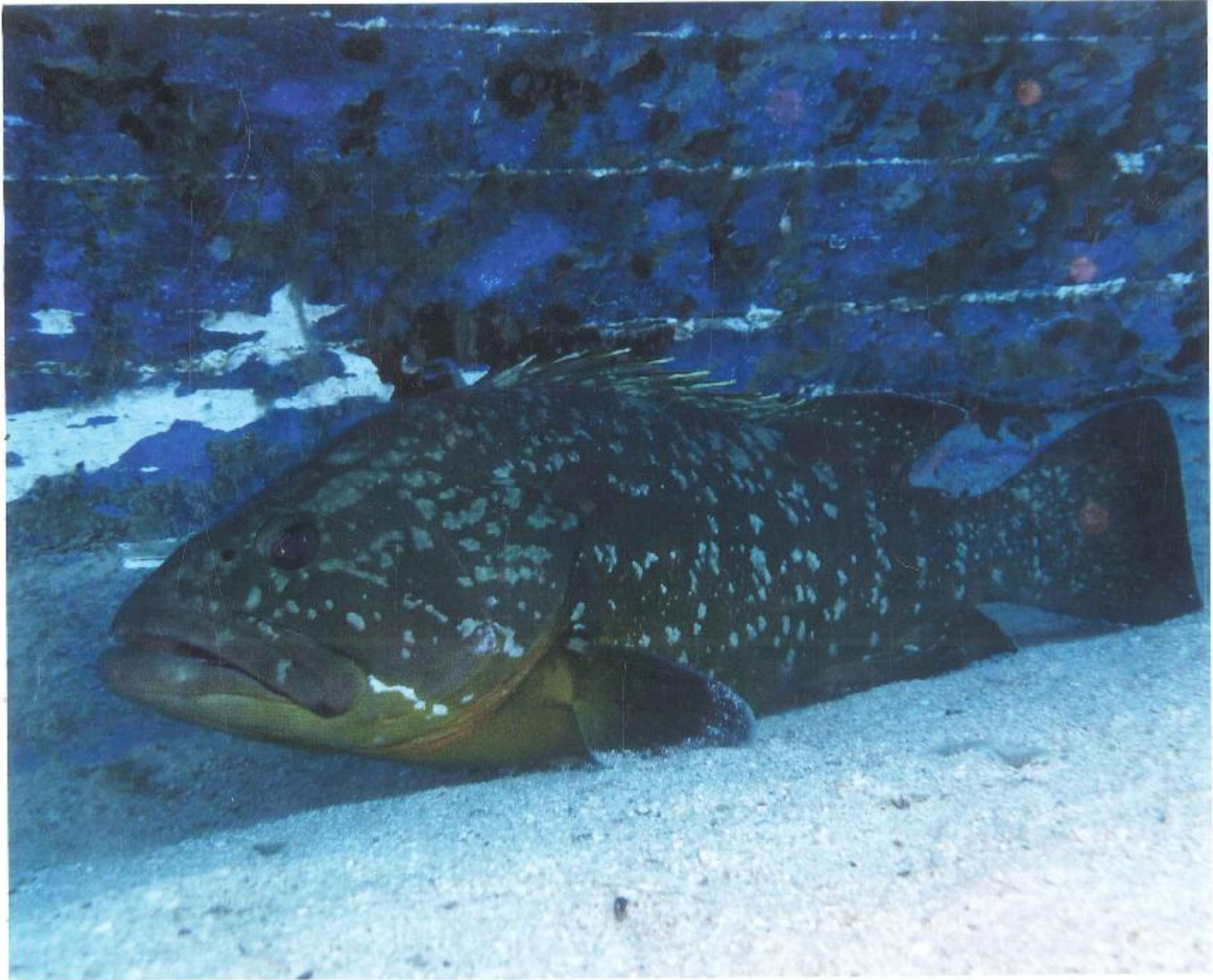

2/1 Numaralı Ticari Amaçlı Su Ürünleri Avcılığını Düzenleyen Tebliğ

Ticari amaçlı avcılığı düzenleyen tebliğin amaç ve kapsamı olarak ilk maddede belirtilen şudur: "Bu tebliğ; bilimsel, çevresel, ekonomik ve sosyal hususlar göz önüne alınarak, su ürünleri kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir iş-

letilmesini sağlamak amacıyla hazırlanmıştır." Ancak bu tebliğe göre getirilmiş yasak ve sınırlamaların IUCN kırmızı listesinde yer alan orfoz ve lahozun soyunun tükenmesinin engellenebilmesi için yeterli olup olmadığı oldukça şüphelidir.

Öncelikle balıkların avlanabileceği minimum boyun tanımına bakalım.

Tebliğde balık boyu "ağız kapalı iken balık başının ön ucu ile kuyruk yüzgecinin en uzun ışının bitim noktası arasındaki izdüşüm uzunluğu" olarak tanımlanmıştır. Orfoz ve lahozun bu tebliğin 17. maddesine göre avlanabilecekleri asgari boy ise sırasıyla 40 ve 30 cm olarak belirlenmiştir. Ancak 05.11.2008'de yapılan değişiklikle lahoz, orfoz ve hani aynı başlık altında toplanmış ve hepsinin avlanma alt sınırı 30 cm'ye çekilmiştir. Dolayısıyla tebliğ iddia ettiğinin aksine bu balıkların korunmasını ve sürdürülebilir varlığını sağlamak üzere adımlar atmamakta, tam tersine yeterli üreme boyutuna erişmeden avlanmalarına izin vermektedir.

Yine aynı tebliğin 24. maddesine göre bütün karasularımızda, 15 Haziran - 31 Temmuz tarihleri arasında her türlü istihsal vasıtası ile orfoz ve lahoz (lagos) avcılığı yasaktır. Ancak, bu dönemde 9 numaradan küçük (ebat olarak büyük) olta iğnesi kullanmak şartıyla parake- te ile lagos avcılığı yapılması serbesttir. Madde 24'ün 2. fıkrasında ise açıkça sepet, pinter vb. tuzaklar ve dalarak zıpkın veya su altı tüfeği ile orfoz ve lahoz avcılığı yapılmasının yasak olduğu belirtilmiştir. Bu kural maalesef ihlal edildiğini en rahatlıkla gözlemlediğimiz kurallardandır, çünkü tezgahlarda veya restoran vitrinlerinde karşılaşılan orfoz ve lahozların çoğunda zıpkın deliği de görülmektedir.

Satışla ilgili düzenlemelere gelirsek yine aynı tebliğin 42. maddesinde görülebileceği üzere tüp, nargile, maske, zıpkın ile dalış yapılarak, şnorkel ve sualtı tüfekleri kullanılarak su altında ticari amaçla balık avcılığı yasaktır. Bu da demek oluyor ki, üzerinde zıpkın deliği görülen herhangi bir balığın satılması da kurala aykırıdır.

2/2 Numaralı Amatör (Sportif) Amaçlı Su Ürünleri Avcılığını Düzenleyen Tebliğ

Gelelim amatör (sportif) amaçlı avcılığın düzenlemelerine... Bu tebliğin 3. maddesinde amatör balıkçılık: "Sadece rekreasyon, spor veya dinlence amacıyla yapılan, maddi ve ticari kazanç gayesi gütmeyen, avlanan ürünün satılmadığı" balıkçılık etkinliği olarak tanımlanmaktadır. Sportif balıkçılık tanımında ise yakalanan balığa zarar verilmemesi

ve onun sağlıklı ve canlı olarak suya iade edilmesi gibi prensipleri içeren bir farklılık yer almaktadır. Dolayısıyla sportif avcılıkta balık zarar verilmeden suya iade edilirken amatör balıkçılıkta ticari amaç gütmeyen balığın tüketimi söz konusudur.

Amatör sualtı avcısı ise "Gün doğumundan gün batımına kadarki sürede tebliğce ve güvenlik nedeni ile yasaklanmamış karasularımızda, kendi nefesi dışında ek bir hava kaynağı kullanmadan dalarak su altı tüfeği ve yardımcı ekipmanla su ürünleri avcılığı yapan kişi" şeklinde tanımlanmaktadır.

Sportif amaçlı tebliğde boy limitine dair bir de şu ifade yer alır: "Boy limiti, balık türlerinin nesillerini devam ettirebilmeleri için bir balığın en az 1 kere yavru vermiş olarak kabul edildiği en küçük yasal avlanma boyunu ifade etmektedir. Ancak bu şartlar altında da balığın bir kez yumurtlamış olmasının soyunu devam etmesine yetecek olması bilimsel gerçeklere dayanmayan bir varsayımdır çünkü orfoz ve lahozun amatör balıkçılık olarak da asgari avlanma boyu 30 cm'dir ve erkek bireylerin var olabilmesi için bu balıkların 80 cm civarına ulaşmaları gerekmektedir.

Yine sportif balıkçılığı düzenleyen tebliğde 14. madde amatör balıkçılıkla avlanmış olan her türlü su ürününün

satışının, canlı olarak nakledilmesi ve başka kaynaklara bırakılmasının yasak olduğunu belirtir. Yani amatör avcının kendi tüketimi serbest bırakılmakla beraber satış ve nakil içeren eylemler yasaklanmış durumdadır. Madde 17'de ise geceleri denizlerde zıpkın ve sualtı tüfeği ile avcılık yapılamayacağı yazmaktadır. Ayrıca sualtı tüfeği ile yapılacak avcılıkta ışık kaynağı, şnorkel hariç yapay hava kaynağı, tüp, nargile, her türlü soluma cihazı ve yedek hava kaynağı kullanılamaz. Ancak amatör sualtı avcılarının emniyeti açısından, en fazla 6 V (volt) gücünde fener bulundurulabilir. Yine madde 17'nin 4. fıkrasının (c) bendinde son derece net belirtildiği üzere "Sualtı tüfeği ile orfoz ve lagos avcılığı yapılamaz." (Dolayısıyla yine varacağımız sonuç şudur ki sualtı tüfeğiyle orfoz veya lahoz avlanması da, zıpkınla avlanmış herhangi bir balığın satılması da yasaktır.

Gördüğümüz kuralları koruma ve kontrolle görevli olanlar ise tebliğin 18. maddesine göre emniyet, jandarma, sahil güvenlik, gümrük ve orman muhafaza teşkilatları mensupları, belediye zabıtası amir ve mensupları, kamu tüzel kişilerine bağlı muhafız, bekçi ve korucular ile emniyet ve jandarma teşkilatının bulunmadığı yerlerde köy muhtar ve ihtiyar heyeti üyeleri gibi kurum ve kuruluşlardır, ve bunların ceza kesme yetkisi

bulunmaktadır. Cezalar da Su Ürünleri Kanunu'nun 36. maddesine dayanılarak ihlalin çeşidine göre belirlenmektedir. Çok sayıda kurumun bu konuda yetkilendirilmiş olması sorumluluğun bölünmesine sebep olsa da, aslında halkın iletişime geçebileceği ve sorun ve şikayetlerini yönlendirilebileceği çeşitli kurumların olması bir avantajdır. Bu görevi en çok üstlenen ve ihbarlara önem veren kurum Sahil Güvenlik olmakla beraber, artan kamuoyu bilinci ve türlerin korunması yönünde sergilenecek ısrarcı tutumla birlikte tüm bireyler ve kurumlar daha fazla harekete geçecek, daha etkin çalışabilecektir.

Son olarak denizseverleri bu balıkların tüketiminden ve zıpkınla avcılığından kaçınmaları için uyarıyoruz. Çünkü orfoz ve lahoz satan balıkçıların ve restoranların neredeyse hiçbiri bu balıkların üreme özelliğini ve erken yaşta avlanan küçük boylarının tüketilmesinin soylarını tükenme riskiyle karşı karşıya bi-

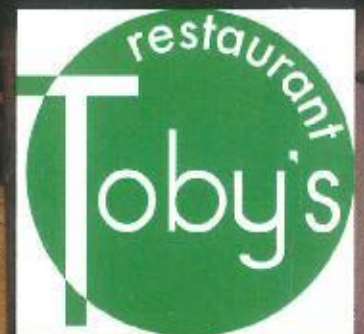
raktığını bilmemekte. Tabii ki buradaki tek sorumluluk balıkçıların değildir. Yasal düzenlemelerin bilimsel gerçeklere dayandırılmaması, bu balıkların soyunu koruma yöntemlerine karşı yetkili kurumların ilgisizliği ve bilim adamlarının bu karar alma sürecinde ancak danışman olarak söz hakkının olabilmesi ister istemez bu sonucu doğurmakta ve aslında geçimini bu yolla kazananların bindikleri dalı kesmelerine yol açmaktadır.

Bu amaçla yasal düzenlemeleri bilmek, en azından kurallara uyulmasını sağlayacak ve halkı bilinçlendirmeyi ko-

laylaştıracaktır. Ayrıca dünyanın çeşitli yerlerindeki gibi (bkz. Islas Medas, İspanya) denizel koruma alanları yaratılması için kamuoyu baskısı oluşturmak, yasal düzenlemedeki eksikliklere dikkat çekmek ve daha bilimsel temellere aydurlmasını sağlamak da bir sonraki çok önemli adımı oluşturur. Unutmayalım ki Akdeniz'in bekçilerinin varlığının devamı için hepimizin sadece biraz daha duyarlı davranması gerekiyor. Denizle ilgili birçok yere ismini veren orfoz, denizlerimizden eksik olmasın...

Kaynakça

- Cengizler, İ., Gökçe, M.A., Özak, A.A.: İskenderun Körfezi'nden Yakalanan Lagos (*Epinephelus aeneus*)'larda Üreme Modeli ve Gonat Histolojisi
 Morris, A.V., Roberts, C.M., Hawkins, J.P.: The threatened status of groupers (*Epinephelinae*). *Biodiversity and Conservation*, 919-942, 2000.
<http://www.fishbase.org>
<http://www.iucnredlist.org>
<http://www.mevzuat.gov.tr>
<http://www.rega.gov.tr>

Öztürk Sok. No:17 Kaş Antalya
 Tel: 0(242) 836 41 44

Akdeniz Fokları

“Neden Akdeniz foklarını korumak bu kadar önemlidir? Bu uğraşa değer mi?”

Bu soruyu, insan dışındaki canlıları sadece sömürülecek kaynaklar olarak gören dar bir bakış açısından bakarak, tatmin edici bir şekilde cevaplamak mümkün değildir. Akdeniz fokunun ticari bir önemi yok; eti bizim tüketebileceğimiz tür bir et değil, derisi ise kullanılmaz. Hatta çoğu kişi için, aç kaldıklarında balıkçı ağlarına takılan balıkları yediklerinden dolayı başbelası olarak anılırlar.

Bu soruya en iyi cevabı Ali Cemal Gücü, Sualtı Dünyası Dergisi'ne yazdığı bir yazıda şöyle vermektedir:

“Bakış açımızı genişletip, yeryüzünde tek başımıza olmadığımızı, diğer canlıların birlikte kullandığımız yerküreye varlıklarıyla güzellik kattıklarını görebilirsek, bir bakışıyla insanı kendine aşık eden Akdeniz fokunun estetik değerini görebiliriz. Bununla yetinmeyip uzunca bir adım daha geri çekilip görüşümüzü, fokun besin piramidi içinde en tepede,

insanın yanında yer aldığını görebilecek kadar genişletebilirsek, fokun ekolojik önemini de anlayabiliriz.”

Akdeniz fokları yaklaşık 600 bireyiyle, Avrupa'nın nesli tükenmekte olan deniz memelileri arasında bir numarada yer alıyor ve yok olma nedenlerinin çoğu insan kaynaklı. Bu güzel memelilerin nesillerinin tükenme aşamasına gelmesinin nedenlerinin başlıcaları; aşırı ve plansız kıyısız yapılaşma sebebiyle yaşam alanlarının yok olması, yasadışı bir şekilde avlanan balıklar sebebiyle besin kaynaklarının azalması, fok mağaralarına yapılan turistik amaçlı dalışlar, balıkçılar tarafından kasten öldürülmeleri ya da balık ağına takılarak ölmeleri ve deniz kirliliği. Bütün bu nedenler göz önüne alınca Akdeniz foklarının türlerini devam ettirebilmelerinde bizlere düşen rolün ne kadar büyük olduğu çok açık bir şekilde görülüyor.

Akdeniz Foklarının Morfolojik Özellikleri, Davranışları ve Üremeleri

Erişkin Akdeniz foklarının boyu 2-3 metre, kiloları ise 200-300 kg arasın-

dadır. Ergin bir fokun vücudunu yarım santimetre uzunluğundaki tüylerden oluşan bir post kaplar ve bu postun rengi cinsiyet ve yaşa göre değişir. İri vücutlu bu canlıların en belirgin özellikleri ise büyük kafaları, simsiyah gözleri ve uzun bıyıklarıdır. Ön ve arkada mükemmel birer yüzücü olmalarını sağlayan ikişer tane de yüzgeçleri bulunur.

Yavruların boyu doğduklarında 80-90 cm arasında, kiloları ise yaklaşık 20 kg'dır. Tüm vücutları, karınlarındaki beyaz bölge hariç, 1-1,5 cm uzunluğunda parlak siyah bir postla kaplıdır ve yaklaşık 2 aylık olduktan sonra siyah postun yerini gri post alır.

Ergin erkek Akdeniz fokları genellikle kendilerine bir bölge belirlerler ve yandaşlarını burada sürdürürler. Dişi fokların, erkeğe göre daha gezgin olmakla birlikte, çiftleşmek için uzun mesafeler katederek erkek fokların yanına geldikleri ve daha sonra erkeğin bölgesinden ayrıldıkları tahmin edilmektedir. Fakat yavrulama döneminde doğum yaptıkları mağarayı ve civarını terk etmezler. Genç

fok bireyleri ise yetişme dönemlerinde uzak bölgelere gidebilirler.

Akdeniz foklarının doğumları, insanların ulaşamayacağı, içinde hava olan bir kıyı mağarasının en ucunda veya dalgaların çok etkilemediği bir çakıl plaj ya da kayalık platform üzerinde olur. Anne, yavruyu yaklaşık 4 ay boyunca kendi sütü ile mağara içindeki karada emzirir. Tüm bu özelliklerinden anlaşılabileceği gibi Akdeniz fok, yavrusunu doğurmak ve büyütme için mutlaka karaya ve kıyı mağaralarına muhtaçtır.

Akdeniz Foklarının Nüfus Dağılımları ve Yaşam Alanları

Akdeniz fokları yeryüzünde sadece Doğu Akdeniz sahilleri, Atlantik'te Batı Afrika'nın Moritanya sahilleri ve Madeira adalarında yaşar. Akdeniz foklarının günümüzdeki dağılımı Atlantik ve Akdeniz nüfusu olarak ikiye ayrılmaktadır ve en yoğun oldukları yer Ege Denizi'dir. Türkiye kıyılarında yaklaşık 100 tane oldukları tahmin edilmektedir. Toplam nüfuslarının 600 olduğunu düşünecek olursak kıyılarımızda ciddi bir Akdeniz

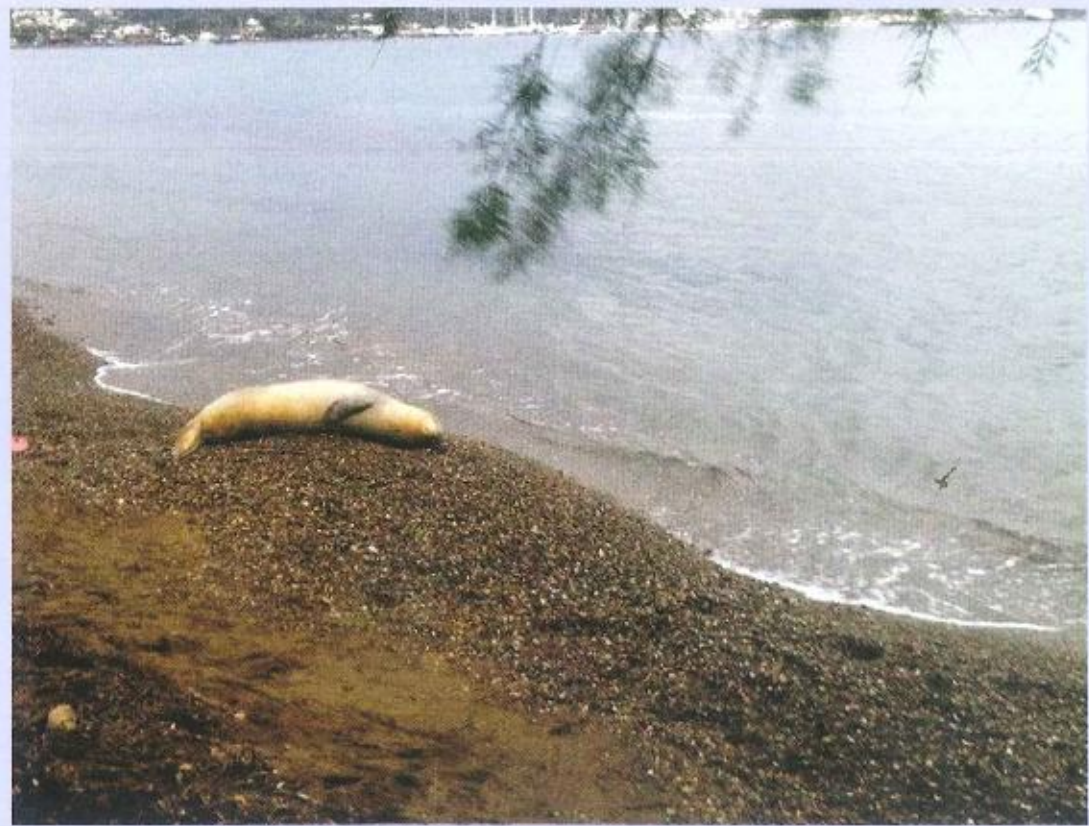
foku nüfusu bulunduğunu ve bu nüfusu korumada üstümüze düşen sorumluluğu anlayabiliriz.

Akdeniz foklarının birincil yaşam alanları kıyı mağara ve kovuklarına sahip, ıssız ve yapılaşmamış kayalık kıyılardır. Büyük deniz memelileri olan Akdeniz fokları, dar yaşam alanları içinde barınmazlar ve ancak makul büyüklüğe sahip kıyı alanlarda varlıklarını sürdürüp üreyebilirler.

Günümüzde Akdeniz Foklarının Yeri

Günümüzde Akdeniz foklarının nüfuslarını korumak adına yapılan çalışmalarda büyük bir artış var. Bu çalışmaların çoğunu ise Sualtı Araştırmaları Derneği'nin Akdeniz Foku Araştırma Grubu (SAD-AFAG) üstlenmiş durumda. Fok evlat edindirme ve fokların kurtarılıp rehabilitasyona alınmasına büyük katkılar sağlayan SAD-AFAG'ın kurtardığı en ünlü kahramansa, yavru Akdeniz fok Badem.

5 Aralık 2006 tarihinde, sabah erken saatlerde Didim Mavişehir Mahallesi sakinlerinden Ahmet Çelik, sahilde bir fokun yüzdüğünü gördü. Bir saat kadar sonra plaja çıkan fokun, birkaç kez denize sokulmasına rağmen ısrarla karaya dönmesi üzerine Ahmet Çelik, Sahil Güvenlik Komutanlığı'ndan yardım istedi ve Sahil Güvenlik SAD-AFAG'a durumu bildirdi.

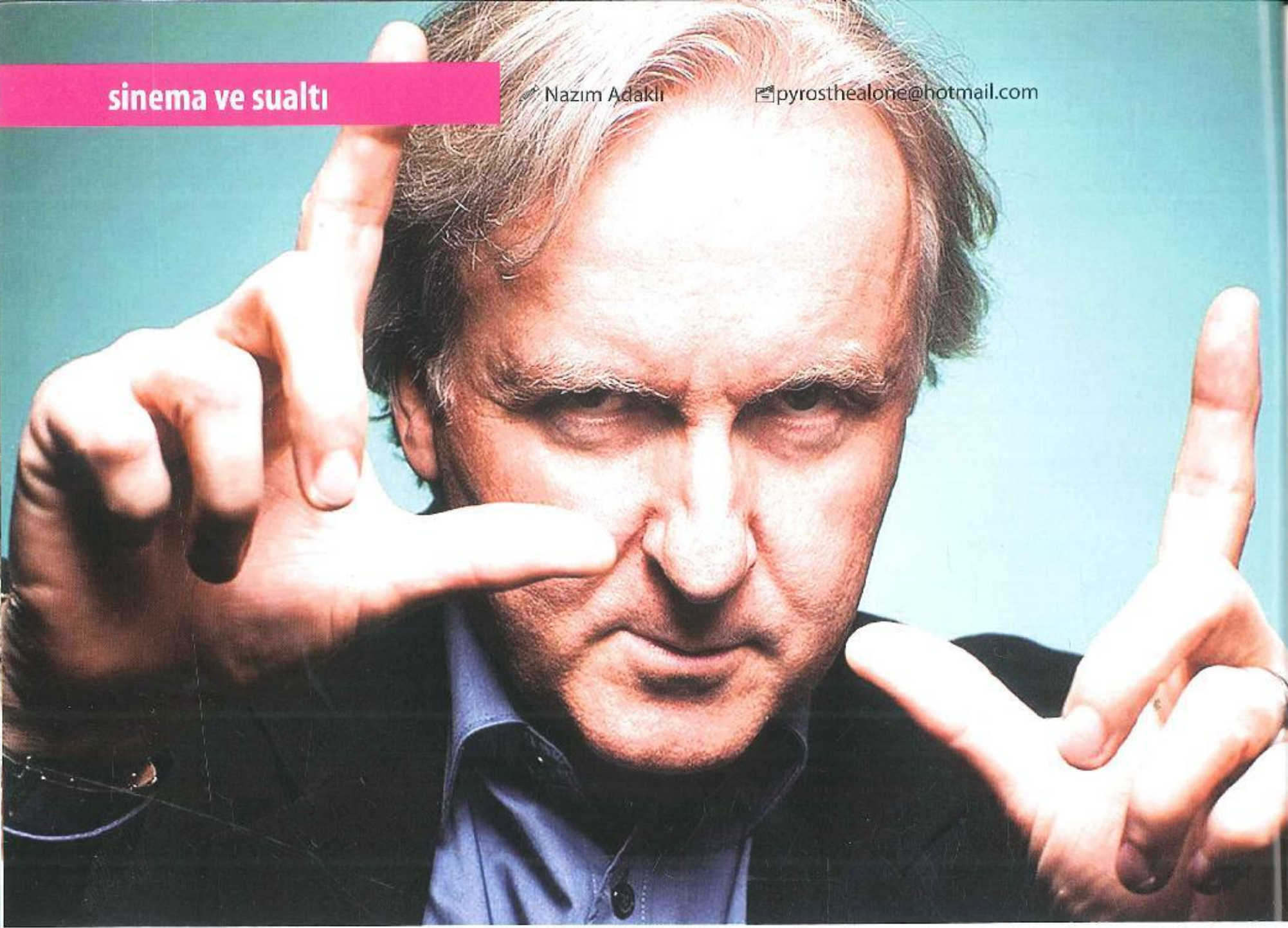

Bu yaştaki bir fokun anne sütü dışında doğada kendi başına beslenmesi imkansız olduğundan fokun 5-7 gündür bes-

lenmemiş olduğu sonucuna varıldı. 12 saat içinde yörede başka yetişkin bir foka rastlanmaması ve fokun annesinden ayrı kaldığı sonucuyla da yavru fokun rehabilitasyona alınmasına karar verildi.

Akdeniz fok Badem, rehabilitasyonu tamamlandıktan sonra, 28 Nisan 2007'de, Çevre ve Orman Bakanı, İzmir Valisi ve birçok katılımcının gözleri önünde Foça'dan uğurlandı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı'nın desteği ile Gökova körfezinde, doğal ortamına geri salındı. Foça Belediyesi, Lenie 't Hart Fok Kreşi Hollanda Fok Hastanesi ve SAD-AFAG işbirliği ile veterinerler, bir başhemşire ve bir deniz biyoloğundan oluşan ekibin 5 ay boyunca bakımını üstlendiği Badem, uzun süre rehabilite edilen ve doğaya geri salınan Türkiye'deki ilk Akdeniz fok oldu.

James Cameron

Bir Derin Dünya Kaşifi

Birçoğumuzu maviliklerin altına çeken oradaki özgün dünyadır. Kendine has renkleriyle, canlılarıyla, yer şekilleriyle, hisleriyle ve cisimleriyle karada yaşayabileceğimizden çok daha farklı deneyimler yaşar, daha farklı şeyler görür, duyar, hissederiz sualtında. Bu yönüyle çok tanınmasa da, James Cameron'u da derinlere ve gitgide daha derinlere çekmiş olan şey de bu farklı dünyadır. Her yönetmenin görsel hayal gücünün beslendiği bir imge dünyası vardır. Sualtı da James Cameron'un yapıtlarında beslendiği başlıca dünyalardan biri olmuştur. Bu etki ünlü yönetmenin sadece sualtı ile ilgili belgesellerinde değil, filmlerinde de açıkça hissediliyor. Ancak böyle-sine özel ve erişilmesi zor bir dünyayı yerinde görüp etkilenmek ve sonra da görsel bir biçimde ifade edebilmek için kazanılması gereken uzmanlık, derinler ile Cameron arasında öyle bir bağ yaratmış ki... Cameron sadece bizi derinlere

götüren bir yönetmen olmakla yetinmemiş, sualtını olabildiğince gerçekçi ve muazzam bir biçimde önümüze taşımış. Özel denizaltısıyla daha önce kimsenin görmediği yerlere giden bir kaşif, kimsenin bulmadığı canlı türlerini yerinde inceleyen bir biyolog, sualtına özgü çekim koşullarına ayak uydurabilmek için devamlı üreten bir mucit ve sualtı ile ilgili problemlere çözüm arayan bir bilim insanı olmuş yeri geldiğinde.

Her şey daha önce bir tır şoförü (yanlış okumadınız) olan Cameron'un Yıldız Savaşları serisinin 1977 tarihli Yeni Bir Umut adlı ilk filminden etkilenip, film endüstrisine adım atmak istemesiyle başlamış. İlk uzun metrajlı yönetmenlik deneyimini aslında özel efekt yönetmeni olarak işe alındığı düşük bütçeli Pirana: Bölüm İki adlı filmin asıl yönetmenin işi bırakmasıyla yaşamıştır. Filmin orijinal senaryosunu yeterince heyecanlı bulmayan Cameron, sıradan piranalarla yetinmeyip, piranaların uçma yeteneği-

ne de sahip olduğu filmi yapmış. Daha sonra yapılan bir röportajda film için "şimdiye kadar yapılan en iyi uçan pirana filmiydi" tanımlamasını yapacak olan Cameron'un yönetmenlik hayatının asıl dönüm noktası ise kendi yazdığı Terminator serisinin ilk filmi olmuş. Cameron bugün Titanik ve Avatar gibi dünyanın en çok kazandıran filmi ünvanını almış iki ayrı filmin yönetmeni olarak tanınır, ancak bir özelliği de üç tane büyük sualtı belgeseli çekmiş olmasıdır.

Cameron'un tüplü dalış ile tanışması 17 yaşlarına rastlar. Kanada'dan Kaliforniya'ya taşınan yönetmen ilk dalış tecrübelerini burada yaşar. Cameron'un dalış ile ilgili asıl sevdiği, yabancı ve sanki farklı bir gezegene aitmiş gibi görünen bir dünyanın aslında yanı başımızda, sualtında olmasıdır: "Asla bir astronot olamayacağımı ve başka bir yıldız sistemini veya gezegeni ziyaret edemeyeceğimi biliyordum, ama tam burada uzaylı bir dünyayı keşfede-

bilirdim." Bu ideali onun yıllar sonra önemli bir kısmı denizaltılarla olmak üzere 2500'ün üzerinde dalış saatine ulaşmasında ve sualtı ile ilgili konularda deneyim kazanmasında etkin olacaktır.

Cameron Terminatör filminden sonra, ünlü Yaratık (Alien) serisinin ikinci filmi olan Yaratıklar (Aliens), ve dalışlığın profesyonel yaşamına ilk fayda sağladığı, oldukça fazla sualtı sahnesi barındıran bir film olan The Abyss'i çekti. Arada Arnold Schwarzenegger ile Terminatör 2: Kiyamet Günü ve Gerçek Yalanlar (True Lies) adlı iki film daha çeken yönetmenin sualtı dünyasına dönüşü gişe rekortmeni Titanik filmidir. Gençliğinden beri batıklarla ilgilenmiş olan Cameron için RMS Titanic, 'batıkların Everesti' ünvanına sahiptir. Cameron, yapımcı firma, Fox'u filmi batığın kendisinden alınmış görüntülerle popülerleştirmeye ikna eder ve batığa bizzat dalar. Cameron ve çekim ekibi batık gemide bir zamanlar yolculuk etmiş insanlardan çok daha fazla zaman geçirerek saatler boyunca çekim yaparlar. Filmin geri kalan sahneleri de o zamana dek ayrılmış en yüksek bütçe (200 milyon dolar) ile çekilir ve film 1.8 milyar dolar kar ile dünyanın en çok kazandıran filmleri arasında ilk sıraya yükselir.

Biz denizaltı diyoruz ama bu makinelerin İngilizce adı "submarine" değil "submersible", ve sıradan bir denizaltının dayanabileceğinden çok daha yüksek basınca dayanacak şekilde üretiliyorlar RMS Titanic batığı 3400 metre derinlikte olduğu halde bu denizaltılar 6000 metreye inebilecek şekilde tasarlanmışlardı.

Titanik'le Avatar arasındaki süreçte Cameron'un yönettiği üç ayrı sualtı belgeselinden ilki Keşif: Bismarck (Expedition: Bismarck), 2002 yılında Discovery Channel için çekilmişti ve 2. Dünya Savaşı sırasında batan bir Alman savaş gemisinin başından geçenleri konu alıyordu. Ayrıca bu dalış sırasında MIR 2 çok özel bir görevi icra etmiş. Asmussen'in Almanya'nın çeşitli bölgelerinden topladığı toprağı batıkta ölen askerler anısına batığa bırakmışlar. Sonuç olarak 5000 metredeki batığa ortalama 15 saat süren pek çok dalış sonrası bu büyük çaplı belgesel ortaya çıkmış.

Cameron'un bu süreçteki ikinci belge-

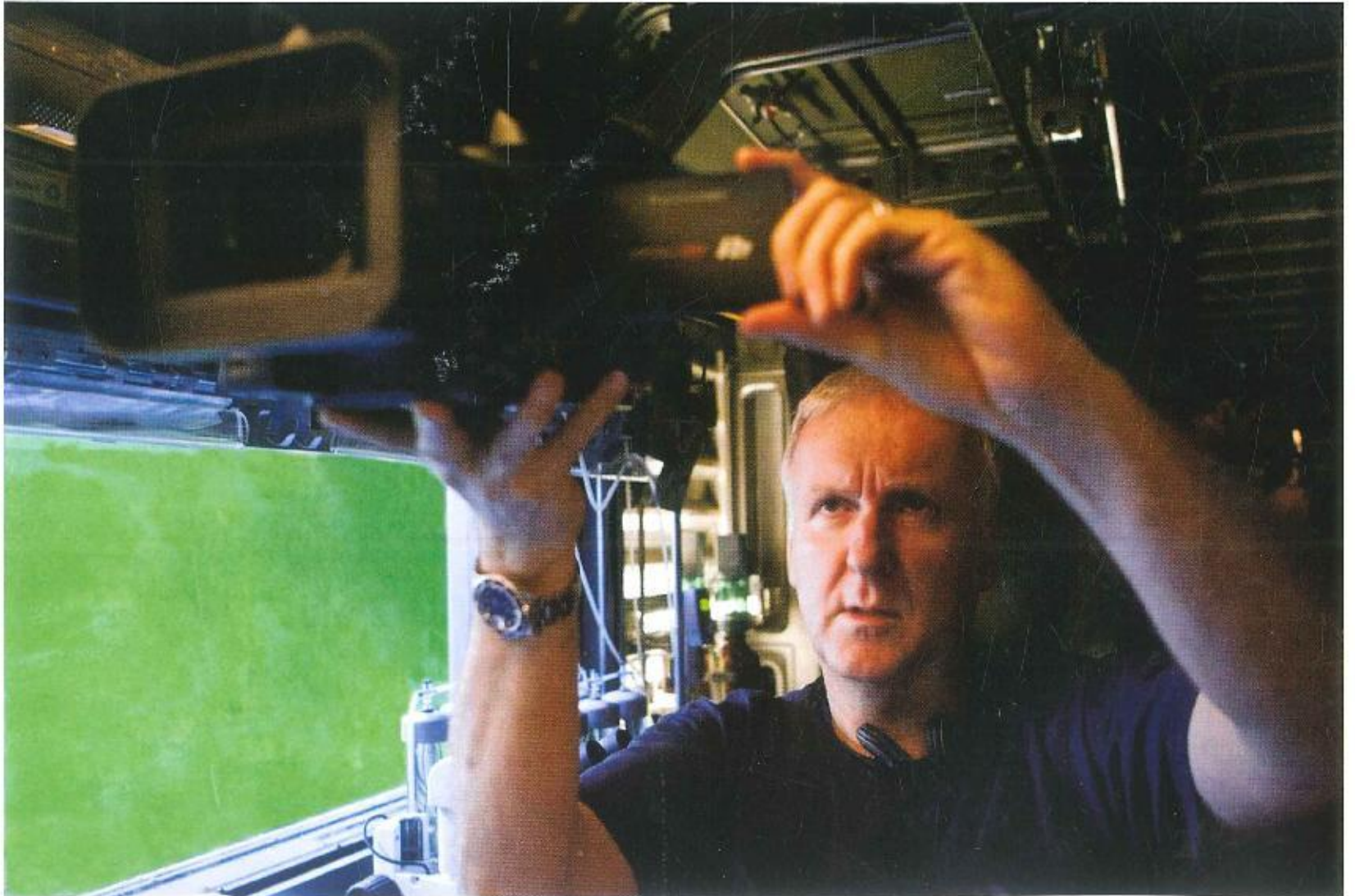
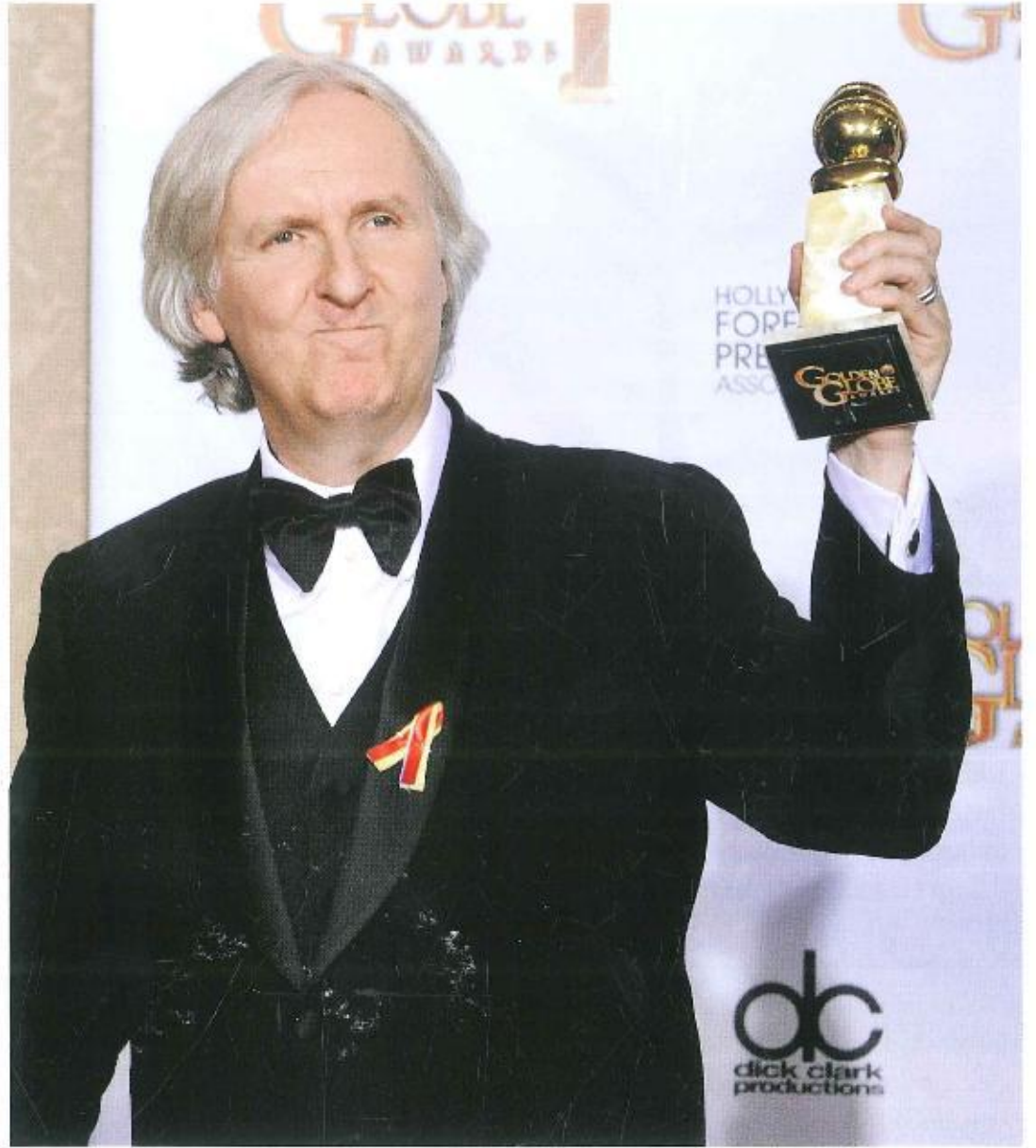
seli Kiyamet Hayaletleri (Ghosts of the Abyss), 2003 yılında yaptığı film için bizzat daldığı RMS Tiranic batığını, bu sefer tarihsel bir açıdan konu almıştı. 3D olarak çekilen bu belgeselde insansız denizaltılar yardımıyla batığın iç kısımları da seyirciye ulaşabildi. Cameron'un Avatar'dan önceki son yapımı ise 2005'te vizyona giren Sualtı Yaratıkları (Aliens of the Deep) oldu. Bu belgeselde Cameron, Akademik Mstislav Keldysh tayfası, bir grup NASA bilim insanı ve deniz biyoloğuyla beraber Pasifik ve Atlantik Okyanuslarındaki 10 farklı hidrotermal bacaya daldı. Bu belgesel her hidrotermal bacadaki özgün ekosistemi, dev boru kurtlarını, kör yengeçleri, sıcak suyu 'görebilen' karidesleri ve daha pek çok özgün yaşam formunu

3D olarak önümüze getirirken, uzaydaki olası yaşam formlarının sanılandan çok daha zor koşullar altında var olabileceğine dair önemli ipuçları sağladı. Zira bu ekosistemlerin ne havaya, ne de gün ışığına bağımlılıkları vardı. Sadece termal enerji ve suyun varlığı yeterliydi. Böylece bu belgesel Cameron'un 'uzaylı dünyaları yeryüzünde keşfetme' idealine en uygun projesi oldu.

Tüm bu süreç içerisinde Cameron derin okyanus dalışında ve sualtı çekim tekniklerinde önemli uzmanlıklar kazandı. Kendine özgü çekim teknikleri, yeni dalış aletleri, kameralar ve daha pek çok teknik donanım geliştirdi. Patent adı 'kullanıcıyı sualtında itme aracı' olan araç (Apparatus for propelling a

user in an underwater environment), sualtı kameramanlarının çekim esnasında daha rahat hareket edebilmelerinin önünü açtı. Örneğin daha önce kameranın lensinin yönünü bir tarafa çevirirken, kameramanı başka bir yüksekliğe ve pozisyona doğru hareket ettirmek mümkün değildi. Bu icatla Cameron sualtında daha farklı açılar ve tekniklerle çekim yapabilmeye başladı. Üç boyutlu kameraların gelişimi de Cameron'un yenilikçiliği sayesinde gerçekleşmiştir. Kıyamet (The Abyss) filminden itibaren kullandığı 3D teknolojisini Avatar ile zirveye taşıyan Cameron, NASA'ya da Mars görevlerinde kullanılan 3D kameraların geliştirilmesinde danışmanlık yaptı. Sualtı konusundaki uzmanlığı, onu bu konuda öyle aranan bir isim yaptı ki; geçtiğimiz aylarda BP'ye ait petrol platformu patlayıp batarak büyük bir çevre felaketine yol açtığında hemen James Cameron'un danışmanlığına başvuruldu. Önce işi BP'nin çözebileceğini düşünen Cameron, şirketin denemeleri başarısız olunca içinde hükümetin ilgili ajanslarından bilim insanlarının, MIR denizaltısının kaptanlarının, ve çeşitli üniversite profesörlerinin bulunduğu

bir grubu topladı. Yapılan 10 saatlik beyin fırtınası sonucunda BP'ye verilen tavsiyeler şirket tarafından yapıcı bulundu ve kullanıldı.

Cameron'un derinlere olan bu özel ilgisi, bizzat yönetmediği ama yapımcılığını üstlendiği Sanctum'da olduğu gibi, yönetmenin son gişe rekortmeni

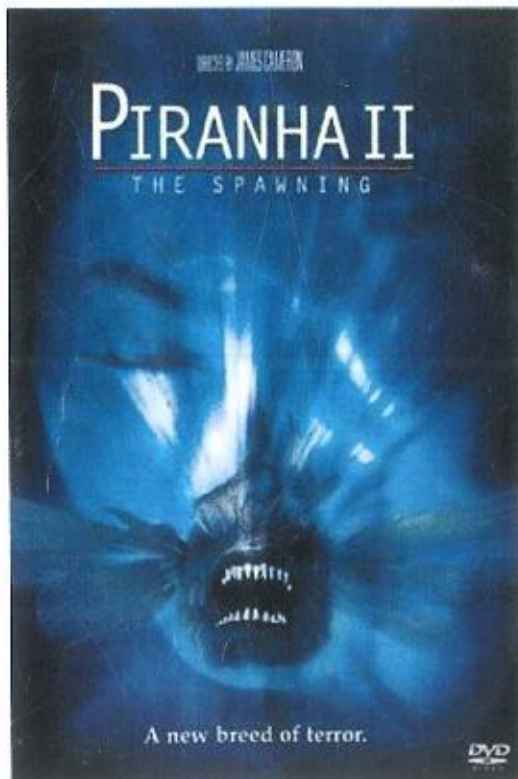
film Avatar'da da kendini göstermiş durumda. Sanctum zaten mağara dalıcılığını konu aldığından esinlenme gayet açık; ancak Avatar'ın sualtı ile ilgisi ilk bakışta anlaşılmıyor. Dikkatle bakıldığında ise, Pandora gezegenindeki yaşam formlarının oluşturulmasında okyanus dibinden esinlendiği açık bir şekilde görülüyor. Jake Sully'nin uzun, spiral görünümlü, yaklaşıldığında içine kapanan çiçeklerle oynadığı sahneyi hatırlayın. Cameron'un Helikoradyan (Helicoradian) adını verdiği bu çiçeklerin dalışlarımızda sık sık karşılaştığımız boru kurduna benzemesi tesadüf değil. Pandora'nın o muazzam kutsal ağacının tohumlarının, denizanasını andırması da. Cameron bir başka röportajda ise Na'vi savaşçıların bindiği, banshee adındaki kuşların renklendirilmesinde tropikal balıklardan esinlendiğini söylüyor.

Avatar derin dünyadan bir dereceye kadar esinlendi, ancak Avatar 2 ve Avatar 3'ün büyük oranda Pandora'nın okyanuslarında geçeceği göz önüne alındığında Cameron'un derinlerden aldığı ilhamı çok daha ilerilere götüreceği aşikar oluyor. Hatta Cameron'un

planları sadece ilhamla sınırlı kalmamış. Ünlü yönetmen kısa zaman önce Avatar 2'nin bazı sahnelerini dünyanın en derin bölgesinde, 11 bin metre derinliğe sahip Mariana (Challenger) Çukuru'nda çekmeyi amaçladığına dair bir açıklama yaptı.

Mariana Çukuru'na inen yegane iki insan olan Jacques Piccard ve Don Walsh, dalışlarını 1960 yılında Amerikan Donanmasına ait Trieste batiskafı ile yaptılar. Batiskafılar, denizaltılar gibi yönlendirilemez ve kendi başlarına hareket edemezler. Okyanus dibine serbest bir biçimde batıp çıkmak amacıyla inşa edilirler. Piccard ve Walsh çukurdaki suda pisi balığına ve yassı balıklara benzer yaşam formları gördüklerini söylediler. Çukurun dibi ise bir tür plankton çamuru ile kaplıydı. Bu gözlemler dünyanın en derin bölgesinde bile çeşitli yaşam formları olduğunu ispatlıyordu. Ancak bu tarihten sonra iki insansız araçtan başka hiçbir araç Dünya'nın bu en derin noktasına inmedi.

Bugünlerde James Cameron'un uğraşlarından biri, bu derinliğe inip yönlendirilebilecek ve çekim yapabilecek bir denizaltı geliştirmek. Bunun için Avust-

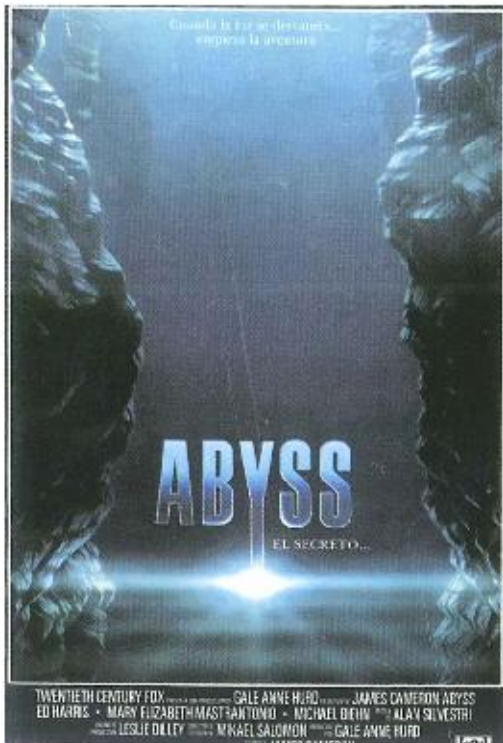

ralyalı bir şirketle anlaşan ve yapım sürecinin yarısını tamamlayan Cameron'un önüne ise beklenmedik bir engel çıktı. Kısa zaman önce Japonya'da gerçekleşen devasa depremin merkez üssünün yakınında bulunan Mariana Çukuru'nun şekli değişti. Bunun yanı sıra artçı şoklar da olmaya devam ediyor. Bu tür bir projenin gerçekleşmesi için Cameron'un projeye olası hataları telafi edecek bir sorumluluk sigortası (liability insurance) yaptırmaması gerekiyor. Ancak devasa depremin artçı şokları devam ederken böyle bir projeyi sigortalamayı kabul

edebilecek hiçbir şirket bulunamıyor. Durum böyle olunca Cameron'un Avatar 2 için planları şu an için belirsizliğini koruyor.

James Cameron'un sualtı sporlarıyla ilgilenenleri çok daha yakından ilgilendirecek, yapım aşamasındaki bir diğer film projesi ise Dalış (The Dive). Burada yönetmen uzun bir aradan sonra bilim-kurgu aleminin dışına çıkmayı ve dalış severlerin yakından tanıdığı Francisco "Pipin" Ferreras ve Audrey Mestre çiftinin aşk hikayesini anlatmayı planlıyor. İkisi de birer serbest dalıcı olan çiftin gerçek hikayesi; Mestre'nin Pipin'in rehberliğinde yetişip bir rekortmen olması, ancak 2002 Ekim ayında bizzat eşi ile rekabet ettiği bir rekor denemesi sırasında kazaya uğrayıp, trajik bir biçimde ölmesiyle sonuçlanmıştı. Mestre'yi Salma Hayek'in oynaması planlanan bu yapımın beklenen vizyona giriş tarihi ise 2012. Bu hikayenin aslıyla ilgili bir ilginç detay ise Pipin'in iş ortağı ve beraber kurdukları Uluslararası Serbest Dalış Birliği'nin başkanı olan Carlos Serra'nın yazdığı Son Deneme (The Last Attempt) adlı kitapta Pipin'i eşini öldürmekle itham etmesi. İşin gerçeği ne olursa olsun, James Cameron'un elinden çıkmış bir serbest dalış filmi, biz dalış severleri bekliyor.

Sonuç olarak yüzde yetmiş su ile kaplı bu gezegende, henüz keşfedemediğimiz derin dünyaları keşfetmek için pek çok insan önemli çabalar sarf ediyor. Tüplü dalgıçlar yeni dalış bölgelerini keşfediyor, deniz biyologları canlıları sınıflandırıyor, mühendisler daha derine ve daha uzun süre dalmamız için aletler geliştiriyor, eğitmenler daha çok insanın dala-bilmesini sağlıyor, serbest dalgıçlar insan fizyolojisinin sınırlarını zorluyor. Ancak James Cameron'un yaptığı iş bence bir kademe daha özel: o derin mavi dünyanın en uç, en bakir noktalarını keşfetmeyi amaçlamakla kalmıyor, oralara asla seyahat edemeyecek olanların da bu deneyime olabildiğince gerçekçi bir biçimde kavuşabilmesi için çalışıyor. Bu uğurda yaptıkları hem kendi sanatını zenginleştirirken, hem de bilime ve sanatın diğer alanlarına katkı sağlıyor. Bu açıdan Cameron, derinlere herhangi bir şekilde ilgi duyan herkesin saygı ve teşekkürünü sonuna kadar hak ediyor.

Kaynakça

<http://www.bismarck-class.dk>
<http://www.huffingtonpost.com>
<http://www.imdb.com>
<http://www.moviehole.net>
<http://www.mtv.com>
<http://www.wikipatents.com>
<http://en.wikipedia.org>

SENİNKİ KAÇ CM?

Küçük balık yoksa, büyük balık da yok!

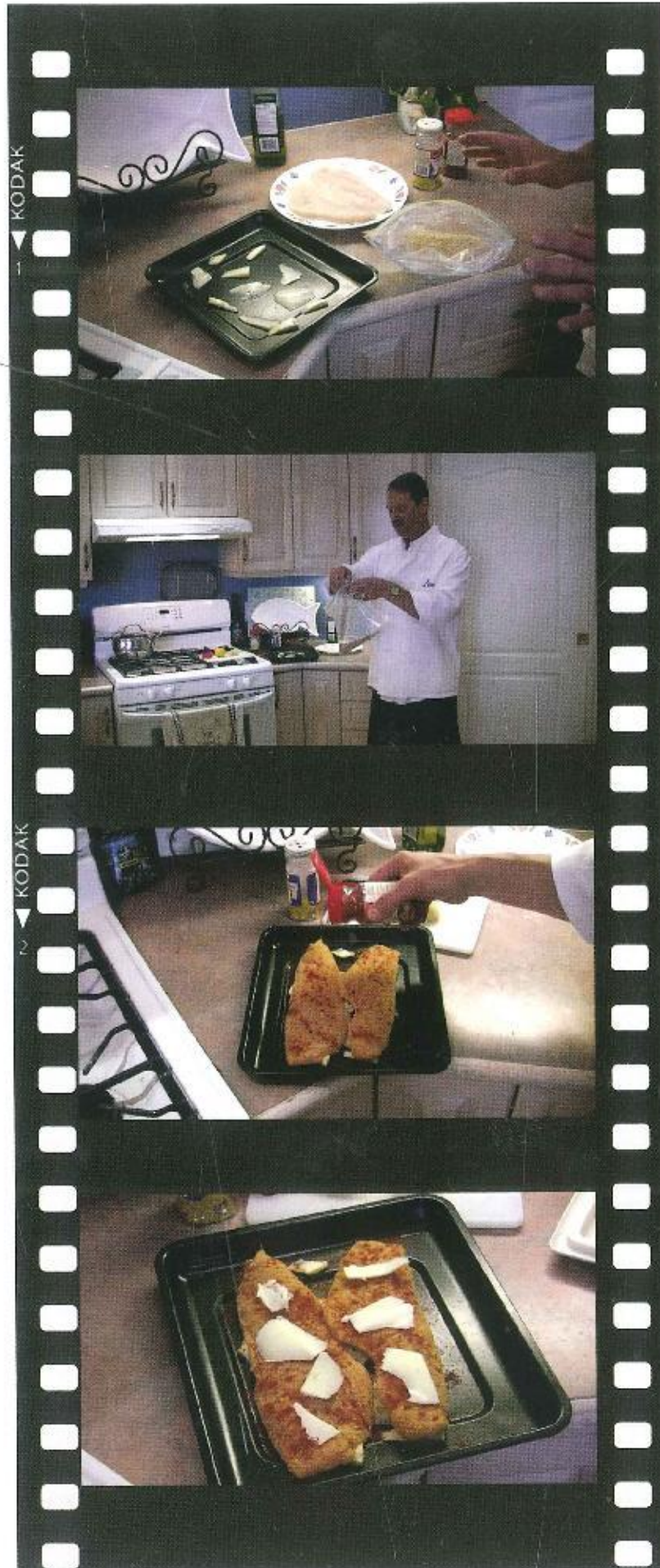
www.kacsantim.org

GREENPEACE

Yavru balık avını durdurmak için Greenpeace'e yardım edin. SMS göndererek eyleme katılan herkese 4 yavru balık etiketi hediye. Ücretlendirme: Avea için 0,5 TL, Turkcell için 0.65 TL, Vodafone için 0,4 TL'dir. Tüm vergiler dahildir.

BALIKTAN HİKAYELER

1 983'ten bu yana profesyonel fotoğrafçılıkla uğraşan ve fotoğrafçılığın yanı sıra oluşturduğu zengin 'Türkiye arşiviyle ülkemizin tanıtımına hizmet eden Artür Büyüktaşçıyan, 2009 yılında pratik balık tarifleri ve balık türleri hakkında kısa bilgiler içeren 'Balıktan Hikayeler' adlı kitabını okuyucuya sunmuştur. Kitabın içeriğinde hangi balık hangi mevsimde yenir, balık pişirmenin püf noktaları gibi bilgilerin yanı sıra yapımı kolay lezzetli tarifler de bulunuyor. Kitabın giriş bölümünde yazar kitabın yazılış aşamasında yaşadıklarını okuyucuyla paylaşmış. Kendi deyimiyle "Denizden babam çıksa yerim." diyen babasının ölümünün ardından balık ve balık yemekleriyle ilgili bir şeyler karalamaya karar veren yazar, kitabı kaleme almak için sakın bir yere gerek duyduğunda İstanbul'un Moda semtinde bulunan ve Kurbağalıdere kıyısında olan Yoğurtçu Parkı'na gitmeye başlamış. Yoğurtçu Parkı'na yaptığı ziyaretler sırasında aklına tekneyle denize açılmak ve denizle baş başa kaldığı saatlerde kitabı üzerine çalışmak gelmiş. Derenin seksen yıllık müdavimi olan Muzaffer Akın'ın teknesini ödünç alarak denize açıldığı zamanlarda kitabını yazan Büyüktaşçıyan, Muzaffer Kaptan'ın bilgi ve deneyimlerinden faydalanmayı da ihmal etmemiş.

Kitabın devamında ise ülkemizdeki balık tüketiminin zamanla değişmesinden, taze balığı anlamının püf noktalarından, balığı işleme yöntemlerinden ve siyah etli ve beyaz etli balıkların farklarından bahsedilmiş. Bu bilgilerle sonlandırılan giriş bölümünün ardından balık yemekleri tarifleri bölümü yer alıyor. Yazar tariflerin aralarına bazı balık türleri hakkında kısa ama açıklayıcı bilgiler serpiştirmiş. Her balık türü hakkındaki bilginin ardından da o balık türüyle ilgili tarifler eklenmiş ve böylece kitap takip edilmesi kolay ve açıklayıcı bir hal almış. Yüzü aşkın tarifi bulunan kitapta hamsi buğulama, istavrit rava, mezgıt pane gibi alışık olduğumuz tariflerin yanı sıra palamut pilaki, sardalyalı makarna, balık mücveri gibi yeni tarifler de bulunuyor. Genel olarak bütün tarifleri evde bulunan tanıdık malzemelerle yapmak mümkün. Tarifler kısa ve anlaşılması kolay bir dille kaleme alınmış ve bu da tarifleri daha pratik bir hale getirmiş.

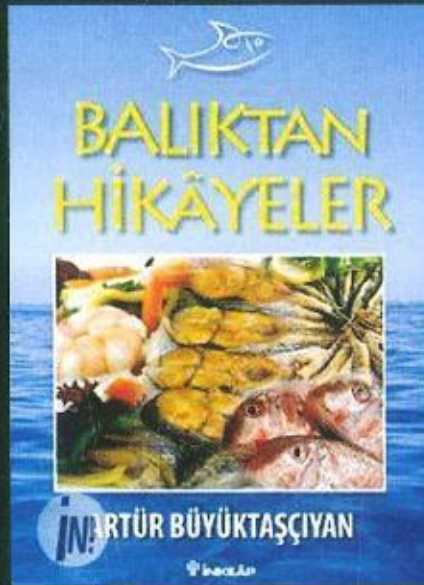
Bazı tariflerde ise tanıdık tarifler yeniden yorumlanmış. Örneğin; yazar fırında çipura yemeğini havuç, kabak, patates, kereviz yaprağı ve şarapla pişirmeyi önermiş ve böylece hepimizin bildiği bir tarife kendi yorumunu katmış. Genel olarak baktığımızda tariflerin hemen hemen hepsinin Türk damak zevkiyle örtüştüğünü ve rahatlıkla tüketebileceğimiz lezzetler olduğunu söylemek mümkün. Fakat somonlu börek, zeytinyağlı balık dolması ve balık turşusu gibi günlük hayatta sık karşılaşmadığımız ve tadına yabancı olduğumuz tarifler de

mevcut. Örneğin; kibrit büyüklüğünde kesilen somon fileto-
larının milföy hamuruna sarılıp üzerine kaşar rendesi eklene-
rek fırınlanmasıyla hazır hale gelen somonlu börek okuyucuya
yapması kolay ama alışılmışın dışında yeni bir lezzet sunuyor.

Tariflerin çoğunda balık ana malzeme olarak kullanılsa da ka-
buklu deniz ürünlerinin de kullanıldığı tarifleri bulmak müm-
kün. Badem soslu midye, karides salatası, kalamar tava kitap-
ta öne çıkan kabuklu deniz ürünleri tariflerinden. Örneğin;
karideslerin haşlanıp zeytinyağı, limon suyu, tuz, kapari ve
hardalla karıştırılmasıyla elde edilen karides salatası kabuklu
deniz hayvanlarıyla yeni tatlar denemek isteyenler için güzel
bir tarif.

Kitabın kuşkusuz en göze çarpan özelliği ise profesyonel fo-
toğrafçı olan Büyüктаşçıyan'ın tarifleri kendi kareleriyle süs-
lemesi. Her tarifi yanına o tarifi iştah açıcı fotoğrafını da
ekleyen yazar tarifleri denemeyi daha cazip bir hale getirmiş.
Ayrıca renkli ve kaliteli baskının da yardımıyla kitap sadece
pratik tarifleriyle dolu bir kitap olmaktan çıkıp içinde ilgi çe-
kici fotoğraflar da barındıran arşivlik bir eser haline almış. Do-
layısıyla kitabın görselliğinin çok başarılı olduğunu söylemek
mümkün.

Kitap renkli ve dikkat çekici kapağı, yazarın kendi iç dünya-
sından alıntılara yer verdiği giriş bölümü, yapımı kolay ve lez-
zetli tarifleri ve Büyüктаşçıyan'ın başarılı kareleriyle incelemesi
eğlenceli bir hal almış. Eğer yemek yapmaya yeni başladıysa-
nız ya da balıkla hem yeni hem de geleneksel aynı zamanda
lezzetli yemekler yapmak istiyorsanız 'Balıktan I hikayeler' adlı
eser sizin için faydalı bir kaynak. Şimdiden afiyet olsun...

Künye:

Yazar: Artür Büyüктаşçıyan
Yayınevi: İnkılap Yayınları
Basım Tarihi: 2009
Sayfa Sayısı: 175
Sayfa Tasarımı: Derya Balcı
Kapak Tasarımı: Okan Koç
Yayına Hazırlayan: Çiğdem Aldatmaz
Fotoğraf: Artür Büyüктаşçıyan

Balığın hareketinden yenilenebilir enerjiye:

VIVACE

Insanlık için sağlıklı bir geleceğin yenilenebilir enerji kullanımına bağlı olduğunu anladığımız şu günlerde doğayı her zamankinden daha çok gözlemlemeye başladık. Doğadaki olayları enerjiye çevirip ihtiyaçlarımızı karşılamak için tabiri caizse kılı kırk yarıyoruz. Rüzgardan, güneşten, dalgadan, gelgitten, derelerden, jeotermal sulardan, yer kabuğunun sıcaklığından, insanın kendi hareketinden bile enerji elde ediyoruz.

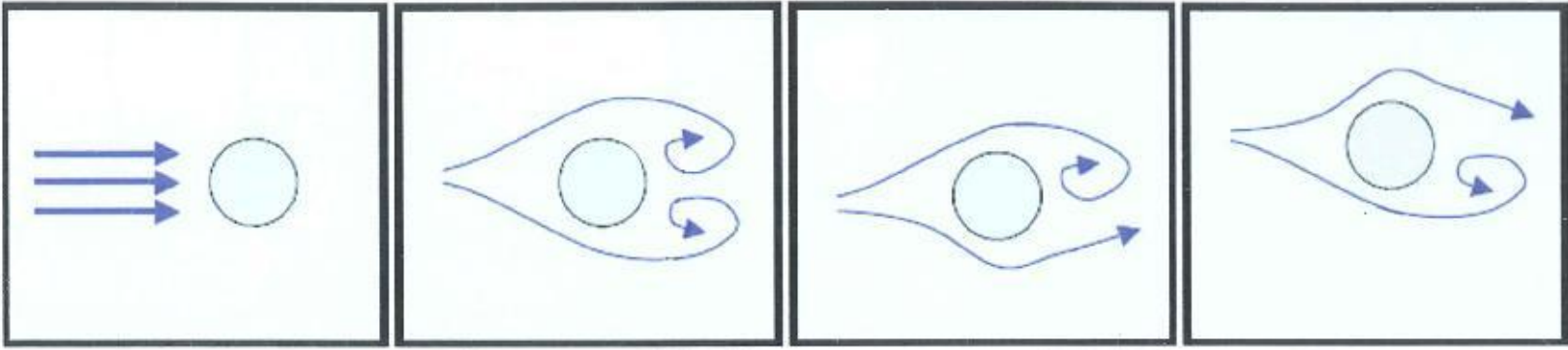
Girdap su enerjisi ise keşfedilen en yeni yenilebilir enerji kaynaklarından biri. 2005'te Michigan Üniversitesi tarafından yapılan araştırmalar sonucunda VIVACE adı verilen bir sistem ile toplanmaya başlandı. VIVACE'nin açılımı "Vortex Induced Vibration for Aquatic Clean Energy"; kısaca su akıntılarından enerji elde etmeye yarıyor. Daha önce de türbinler vasıtasıyla su akıntılarından enerji elde edilebiliyordu ama bu sistem tamamen farklı bir yöntem ile çalışıyor.

VIVACE, yere paralel olarak dizilmiş hareketli silindirlere oluşan bir aygıt. Sualtına yerleştiriliyor ve su akıntısından dolayı silindirler suyun yarattığı girdaptan dolayı dikey yönde hareket ediyorlar. Bu hareketten de elektrik enerjisi elde ediliyor.

Bu hareketi yaratan kavramın temeli aslında 1540'ta Leonardo Da Vinci tarafından "Acolen Tonlar" adı altında keşfedilmiştir. Yunan rüzgar tanrısı Aiolos'un isminden türeyen Aeolen kelimesi; rüzgardan oluşan, rüzgarla bağlantılı anlamına gelmektedir. Bu da bu doğal fenomeni çok iyi açıklamaktadır. Aeolen tonlar ya da mühendislik ismiyle girdap kaynaklı titreşimler (İng. Vortex Induced Vibrations "VIV") bir akışın içinde bulunan bir engelde oluşan titreşimler demektir. Bu titreşimler akıcı maddenin engelin arkasında yarattığı girdaptan dolayı oluşur. Akan madde gaz ya da sıvı halde olabilir. Bu fenomen mühendislerin durdurmaya çalıştığı bir

olay olmuştur çünkü rüzgar veya akıntı içinde bulunan yapıların titreşmesine ve zamanla zarar görmesine neden olmaktadır. Daha tehlikeli bir durum ise bu titreşimler yapının doğal titreşimiyle örtüştüğünde oluşur. Bu iki titreşim üst üste binerek güçlenir ve yapı olağanüstü bir şekilde sallanmaya başlar. Boğaziçi Köprüsü'ne oldukça benzeyen Tacoma Narrows Köprüsü 1940 yılında bu olgudan dolayı sallanmaya başlamıştır ve ardından yıkılmıştır. İlgilenenler için köprünün sallanma ve yıkılma anının görüntüleri oldukça ilgi çekicidir. Neyse ki Boğaziçi Köprüsü'nde bu titreşimleri engelleyecek bir tasarım yapılmıştır.

Balıklar ve deniz memelileri ise tam tersi bu fenomenden faydalanarak yüzmektedirler. Nasıl bir cisme vuran akıntı, cismin arkasında bir girdap ve dolaylı olarak bir titreşim oluşturuyorsa; bu canlılar da vücut hareketleriyle ufak girdaplar oluşturmaktadır ve bu girdaplar onları ileriye doğru itmektedir. Bu sa-

yede çok az hareket ederek yüksek hızlarda yüzebilmektedirler. Buna delfin ayak vuruşu yaparak yüzen insanlar da dahildir.

VIVACE sisteminde bulunan yatay silindirler de bu mantıkla hareket etmektedir. Yatay bir şekilde akıntıya karşı duran silindirlerin akıntıya bakmayan taraflarında girdaplar oluşmaktadır. Bu girdaplardan dolayı silindirler titreşmeye ve bir süre sonra dikey yönde hareket etmeye başlarlar. Bu hareketten ise elektrik elde edilir. Bu sistemin türbinle akıntıdan elektrik elde eden sisteme göre en büyük avantajı okyanuslarda, denizlerde ve nehirlerde bulunan çoğunluğu çok güçlü olmayan akıntılarda da enerji elde edebiliyor olmasıdır. Zayıf da olsa akıntı olan çoğu yerden bu yolla elektrik elde edilebilir. Tasarım olarak

karışık olmayan bir sistemin uygulama alanının bu kadar geniş olması yenilenebilir enerji elde etmek açısından çok büyük bir avantajdır.

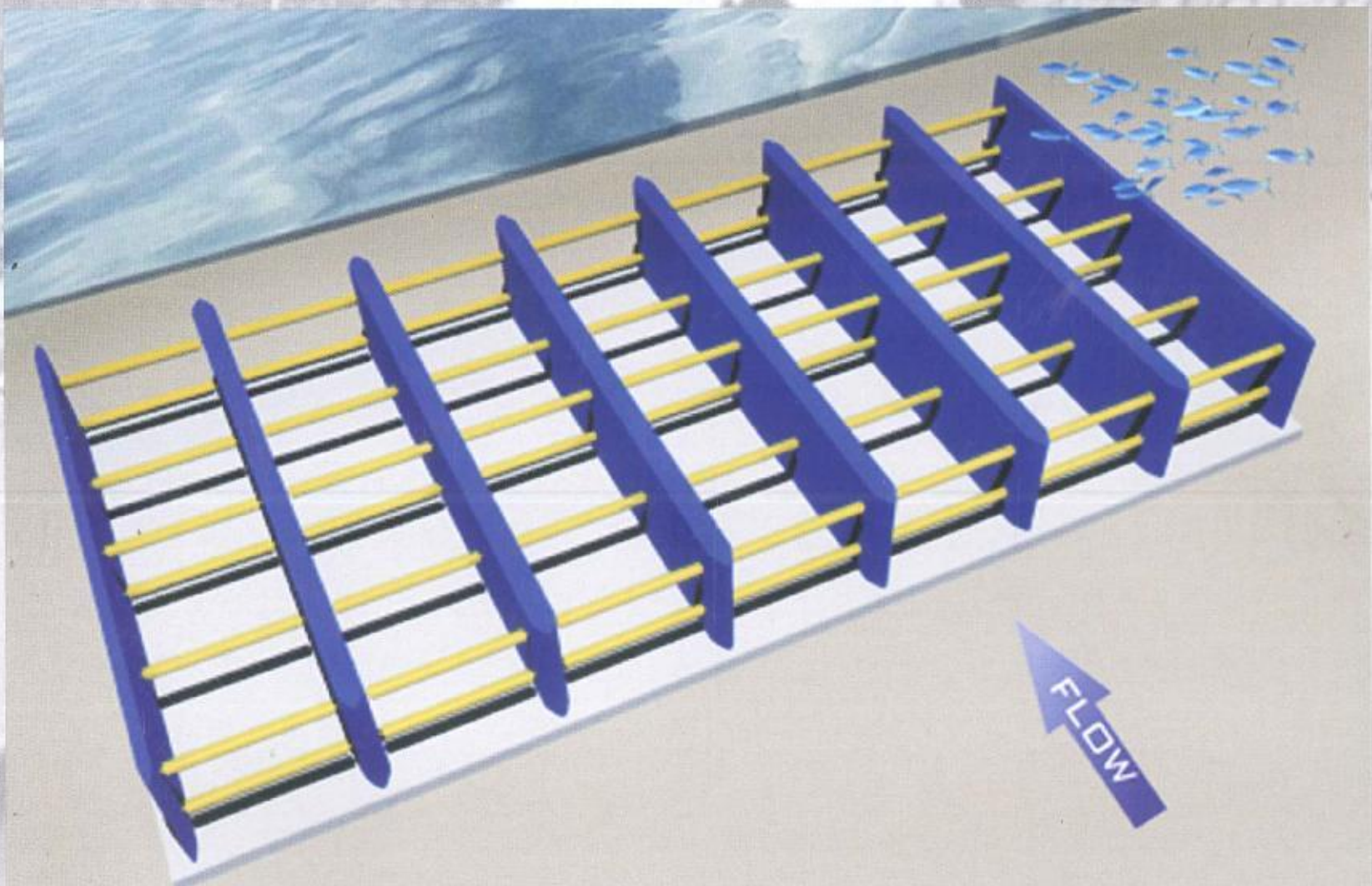
VIVACE aynı zamanda hidroelektrik santrallere göre daha çevre dostudur. Barajların çevreye olan etkileri gitgide daha çok tartışılmaktadır ve ömrü dolan barajlar yıkılmaya başlanmıştır. VIVACE, derelerin suyunu değiştirmeden elektrik elde edebildiği için çevreye belirgin bir etkisi yoktur. Direkt olarak doğanın yapısını bozacak bir uygulama içermez. Sadece aşırı kullanımı derelerdeki akıntı hızının yavaşlamasına neden olabilir ama bir barajla kıyaslayınca bu önemli bir etki sayılmaz. Gerekirse kolayca sökülebilir, küçültülebilir ya da büyütülebilir. Ayrıca maliyet ve verimlilik açısından diğer yenilenebilir enerji

sistemleriyle başa baş gitmektedir.

Tahmin edilebilir ki Türkiye'de de bu sistemin kullanılabileceği birçok bölge vardır. Denizin akıntılı olduğu bölgelere bu sistemler yerleştirilebilir. Özellikle boğazlardan, İstanbul'un göbeğinden enerji elde edilebilir. Dereler üzerine HES yerine bu sistemlerden kurulabilir. Fakat VIVACE henüz geliştirme aşamasındadır. İlk defa Ağustos 2010'da ABD'de bir nehrin dibine yerleştirilerek test edilmiştir ve halen üzerinde çalışılmaktadır. İki üç sene sonra üretilmeye ve yaygın olarak kullanılmaya başlanacağı tahmin edilmektedir.

Kaynakça

<http://www.vortexhydroenergy.com/>
<http://theartofnature.org/id20.html>

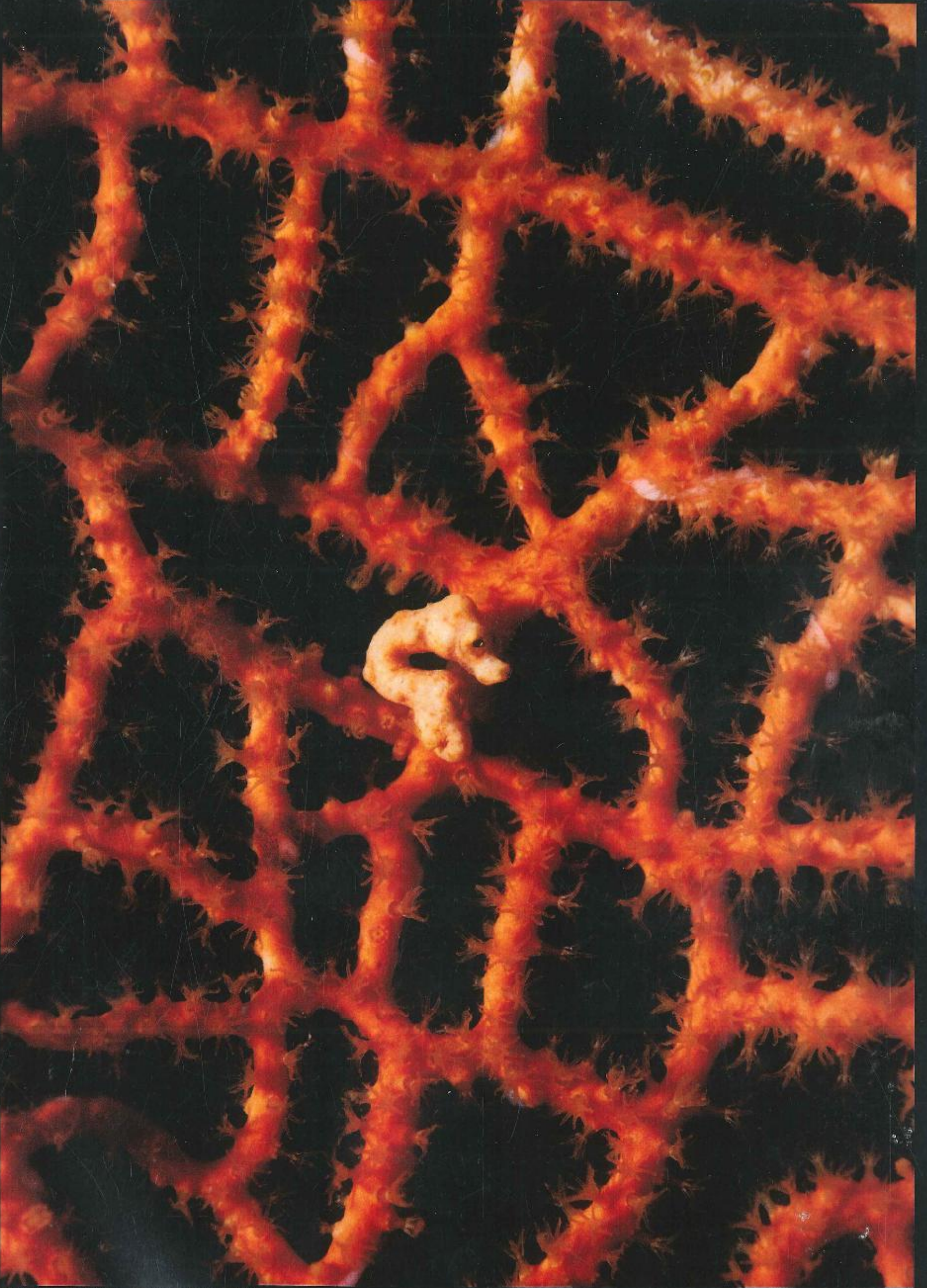
derin kare

Eren Baştanoğlu - Noel Ağacı Kurdu
Avustralya

Tacettin Sağlar - Pigme Denizati
Kapalai

özel dosya

✍ Eren Baştaoğlu
✍ Beste Çağlayan
✍ Ezgi İşler

✉ e.rostok@gmail.com
✉ bst.caglayan@gmail.com
✉ ezgi.isler@gmail.com

MAĞARA

DALİŞİ

Günümüzde pek çok dalış tutkununu kendine çeken mağara dalışı, bu cazibesinin yanında pek çok tehlike ve gizemi de barındırıyor. Teknik sayılan ve özel ekipman gerektiren mağara dalışı, sualtı mağaralarının bilinmeyen dünyasını keşfe olanak sağlayan riskli bir dalış türü. Dünyada 250 metrenin altına mağara dalışı yapmış olan dalgıçların sayısı 10'u geçmemekte ve bunların da ancak birkaçı hayatta kalarak hikayelerini kendileri anlatabilmektedir.

Mağara Dalışının Tarihçesi

Bilinen ilk mağara dalışı 1880'de İngiltere'de, Londra'daki bir tünel inşaatı sırasında oluşan su baskını nedeniyle gerçekleştirilmiştir. Baskını durdurmak için yüzeyden destekli bir sistem kullanan dalgıç, tünelin içinde 10 metre derinlikte yaklaşık 300 metre ilerleyerek su kaynağının ağzındaki bir metal kapıyı kapatmıştır. Bu dalış bir mağaraya yapılmamış da olsa yapılan ilk kapalı ortam dalışı olduğu için mağara dalışının da başlangıcı sayılıyor. Bu dalış hakkında enteresan bir nokta ise sualtı fenerleri daha keşfedilmemiş olduğu için dalgıçın, dalışı tamamen karanlıkta gerçekleştirmiş olmasıdır.

Keşif amaçlı yapılan ilk mağara dalışı

ise 1893 yılında, yüzey destekli dalgıç Pfund tarafından İsviçre'de Orbe kaynağına yapılmıştır. Dalgıç kaynağın içinde 15 metre derinliğe kadar inmiştir.

Scuba'yla ilk mağara dalışını ise 1946 yılında Jacques Cousteau "Aqua-lung" sistemiyle yapmıştır. Fransa'da bulunan "Fontaine de Vaucluse" adlı mağaranın keşfini yürüten Cousteau ve ekibi 46 metrede karbonmonoksit zehirlenmesi geçirmiş ve yüzey ekibi tarafından referans ipine asılı vaziyette kurtarılmışlardır. Aynı yıl ilk mağara dalış grubu olan "British Cave Diving Group" kurulmuştur. 1950'lerden sonra gelişen teknolojiyle beraber mağara dalışları oldukça yaygınlaşmış ve günümüze kadar gelmiştir.

Günümüzde Mağara Dalışı

Günümüzde mağara dalışlarını organize eden çeşitli organizasyonlar bulunmaktadır ve bunların başında NSS (National Speleological Society) ve GUE (Global Underwater Explorers) gelir. Her organizasyonun kendine ait bir sertifika sistemi vardır. Bröveler çoğunlukla kovuk, mağara 1, mağara 2 ve mağara 3 şeklinde gider. Mağara 1, 2 ve 3 eğitimini sadece mağara dalışı konusunda uzmanlaşmış organizasyonlar verebilirken, kovuk dalışı eğitimini PADI

gibi sportif dalış eğitimi veren organizasyonlar da verebilir. Bu nedenle kovuk dalışı sportif dalış sayılmakta, mağara dalışı ise teknik dalış türüne girmektedir.

En popüler mağara ve kovuk dalışı noktaları Meksika Körfezi, Güney Afrika, Avustralya, Brezilya ve İtalya'da bulunmaktadır. Şu anda bilinen en derin sualtı mağarası İtalya'daki Pozzo del Merro'dur. Derinliği 392 metre olan mağaranın henüz sonuna kadar dahnmamıştır. Dalınan en derin mağara ise Güney Afrika'daki Bushman's Hole'dur. 267 metre derinliğine kadar inen bu mağaraya ölümle sonuçlanan birçok demeden sonra dahnabilmiştir.

Dünyada 250 metrenin altına dalış yapmış olan dalgıçların sayısı 10'u geçmemektedir. Bunlardan biri olan Dave Shaw, 2005 yılında Güney Afrika'daki Bushman's Hole Mağarası'nda 267 metreye bir dalış gerçekleştirdi. Bu dalış sırasında mağaranın dibinde bulduğu 10 yıldır kayıp olan dalgıç Deon Dreyer'in hala dalış ekipmanıyla duran cesedini yüzeye çıkarmaya karar verdi. Bu plan için yeni bir ekip kuran ve bir ceset torbası ile tekrar 267 metreye inen Shaw, Deon Dreyer'in cesedini çamura saplanmış dalış ekipmanından ayırmaya çalıştı fakat bu esnada o da hayatını kaybetti.

www.barakuda-kas.com
info@barakuda-kas.com

tel./fax: +90 - 242 - 836 29 96
gsm: +90 - 532 - 490 55 76

AKDENİZ'İN EN GÜZEL MAVİSİNDE EN GÜZEL DALIŞLARDA BULUŞALIM

Kaş'da dalmak özeldir! Antik çağlardan günümüze miras kalan amforalar, çapalar, batıklar arasında kendinizi "zamanın tanığı" olarak hissedeceksiniz...

Kaş'da dalmak güzeldir! Akdeniz'in özel faunasında orfozlar, barakuda, akya, mercan ve -şanslı gününüzdeyseniz- caretta caretta'larla dalmak rüya gibidir.

ANEMON teknemiz Kaş limanında sizleri bekliyor! Dalış sporu için özel olarak tasarlanmış, büyük kapalı alanıyla her mevsim olumsuz hava koşullarından rahatsız olmadan dalışın keyfini yaşayabileceğiniz Kaş'ın en rahat teknesidir. Liman, Likya sahillerinin sevimli balıkçı kasabası Kaş'ın adeta kalbidir. Kaş iklimiyle, Akdeniz'in en ideal yörelerindendir. Kış boyunca deniz suyu sıcaklığı 17-18C'nin altına düşmez. Yaz mevsiminde ise Temmuz'da 26-27C, Ağustos'da ise 28-30C'dir!

Antalya ve Dalaman hava limanlarından transfer, konaklama için rezervasyonları sağlama, yöredeki pek çok ilginç yerlere turlar organize etme vb konularda yardımcı olmaya, bu konulardaki sorularınızı yanıtlanıp çözümler/alternatifler sunmaya hazırız.

Aletli dalışı hiç denemediniz mi? Bu unutulmaz deneyimi, bizimle sualtı cenneti Kaş'da yaşayın. Eğer ki ilgilenirseniz PADI, CMAS eğitim programlarımıza katılıp sertifikalı dalgıç olun.

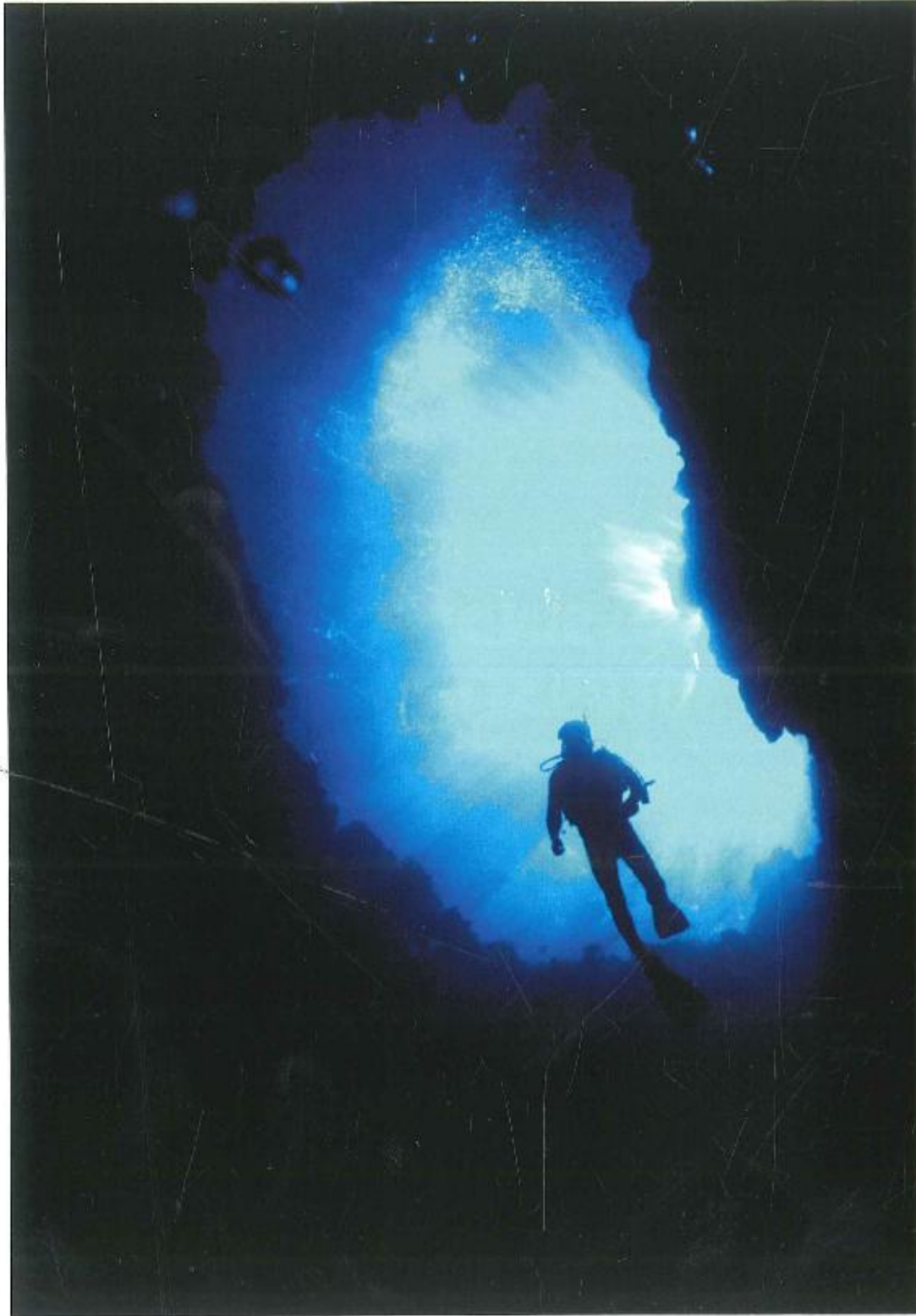
Sertifikalı dalgıç mısınız? Unutulmaz ve güvenli dalışlarınızı konforlu teknemiz ANEMON'da, bizimle yapın. 15 yıldır, deneyimli eğitmen ve rehberlerimiz sizlere kalabalık olmayan küçük gruplarla güvenli ve eğlenceli dalışlar yapmayı garanti ederler.

Bir MARES Dalış Merkezi olan Barakuda'da, yeni ve bakımlı kiralık ekipmanlarımızla güzel bir KANYON, TÜNEL, CAMEL REEF, DAKOTA UÇAK BATIĞI, FLYING FISH, BESMİ, ULUBURUN BATIĞI ya da NEPTUN REEF dalışı sonrası sıcak ya da soğuk suyla duşunuzu alıp, ister soğuk isterse sıcak içeceklerinizle geniş güneşlenme terasımızda tatilinizin keyfini çıkarın.

Yaz boyunca -Mayıs'dan Ekim sonuna kadar- günde 2 kez dalışa çıkıyoruz. İsteğe göre ya da belli günlerde yemekli günlük turlarımız ve gece eğitim amaçlı dalışlarımızın zevkini yaşamalısınız! Yıl boyunca hizmetinizdeyiz, 01 Kasım'dan 30 Nisan'a kadar grup rezervasyonlarımız vardır.

35 değişik dalış noktasında unutulmaz deneyimler yaşamaya, bu güzellikleri paylaşmaya, birbirinden güzel dalışlar keyifle yapmaya ne dersiniz?

Emniyetli ve keyifli dalışlarda buluşmak üzere!

Shaw'un cesedi, birkaç gün sonra yüze çıkarılmaya çalışıldığı Deon Dreyer'in cesedine dolanmış bir şekilde yüze vurdu. Shaw'un ölümünün en trajik yanı ise kendi ölümünü, kaskına takılı sualtı kamerasıyla çekmiş olmasıdır. Bu çekimi internette bulabilirsiniz.

Bir başka mağara dalgıçı olan 29 yaşındaki Avustralyalı dalgıç Agnes Milowka Güney Avustralya'daki Tank mağarasına yaptığı bir dalış sırasında hayatını kaybetti. James Cameron'un mağara keşif dalışını anlatan filmi Sanctum'daki kadın dalgıçların figüranlığını da yapmış olan Milowka, tecrübeli bir mağara dalgıçıydı. Ölümüyle sonuçlanan kaza sırasında ne olduğu bilinmemekle birlikte, dalış eşini terk eden Milowka'nın bir daha geri dönmediği söyleniyor.

Türkiye'de 1987 yılında ODTÜ Sualtı Topluluğu (ODTÜ-SAT) çatısı altında kurulmuş Mağara Dalışı ve Araştırmaları Gurubu (MADAG) ile ilk defa sistemli olarak mağara dalışı yapılmaya ve eğitim verilmeye başlanmıştır. 1994 yılında Sualtı Araştırma Derneği'nin (SAD) kuruluşuyla mağara dalışı daha yaygınlaşmıştır. Günümüzde, Türkiye'nin Akdeniz kıyılarında mağara dalışına uygun birçok mağarası olmasına rağmen teknik ve maddi yetersizliklerden dolayı dalış, daha çok yabancı dalgıçlarla ortak bir şekilde gerçekleştirilebilmektedir. 1994 yılında "Karst Dive" adı altında gerçekleştirilen bir projede Finike'deki Gök Mağara'ya ve Antalya Kırkgöz mevkiindeki Suluin mağarasına dalmıştır. Bu projenin sonuçlarına

göre Finike'deki Gök Mağara'nın derinliği 130 metreyi geçmektedir fakat teknik yetersizliklerden dolayı tamamen keşfedilememiştir. Yine de Asya'nın en derin mağarası unvanını alır.

Mağara Korunumu

Mağaraların oluşumu binlerce yıl sürmektedir ve dış etkilere maruz kalmadıkları için mağaralar geçmişle ilgili ipuçları barındırırlar. Bu nedenle bilimsel açıdan oldukça değerli yapılardır. Mağaralar, güneş ışığı almadığı için sualtı canlılığının çok az olduğu yerlerdir. Fakat Akdeniz'de, mağaraların giriş kısımlarında fok yuvaları, karides sürüleri ya da birtakım mercanlar bulunabilir. Bunlar dışında mağaraların derinliklerinde canlılık yok denebilir.

Kovuk Dalışı – Mağara Dalışı

Kovuk dalışı aslında yeni ortaya çıkmış bir tanımdır ve mağara dalışına ilgi duyan sportif dalgıçlara ilk basamak olarak sunulmuş bir konsepttir. Kovuk dalışını mağara dalışından ayıran en belirgin özellik ise kovuk dalışında gün ışığının görüldüğü en son noktaya kadar ilerlenebiliyor olmasıdır. Mağara dalışının ise bir limiti yoktur.

Dalış kuruluşları kovuk dalışı tanımına bazı ayrıntılar ve limitler ekleyerek tanımını netleştirmişlerdir. Bunlardan bazıları aşağıdaki gibidir:

- Dalış boyunca mağara çıkışı gözle görülebilir olmak zorundadır. Kılavuz ipin ya da fenerin kaybedilmesi durumunda dalıcı mağara çıkışını fark edip kendi başına çıkabilmelidir.

- Yüzeyden net uzaklık en fazla 66 metre olabilir.

- Derinlik en fazla 30 metre olabilir. Kovuk dalışı sportif bir dalış türü olduğu için sportif dalış limit geçilemez.

- Mağara içerisinde en fazla 45 metre gidilebilir.

- Sadece bir kişinin geçebileceği yarıklardan geçiş yapılmaz.

- Mağaradaki görüş en az 10 metre olmalıdır.

- Dekompresyon duraklı dalış yapılmaz.

- Yeni bir mağara keşfi yapılmaz.

Mağara Ortamındaki Olası Tehlikeler

Kovuk dalışındaki tehlikeler kapalı bir ortamda bulunulmasından kaynaklanır. Herhangi bir acil durumda direkt olarak yüze çıkamıyor olmak açık deniz dalışında risk yaratmayan olayların yüksek riskler yaratmasına neden olabilir. Kovuk dalışındaki olası problemlerde ise sakın kalmak kazaların engellenmesinde en önemli rolü oynar. Ayrıca bu dalışlarda mağaraların yapısından kaynaklanan bazı problemlerle karşılaşılabilir. Bunlar başlıca akıntı, görüş azlığı ve mağara çökmesidir.

Hava koşullarına ve mağara yapısına göre mağaralarda güçlü akıntılar oluşabilir ve seyrek rastlansa da, dalış esnasında akıntının yönü değişebilir. Bu nedenle dalmadan önce mağaraya daha önce dalmış birine mutlaka danışılmalı ve son bir haftanın hava koşulları dikkate alınmalıdır. Mesela son günlerde yağın aşırı yağmurlar mağaraların ka-

rakteristiğini değiştirebilir. Unutulmalıdır ki mağaranın içine doğru güçlü akıntılar varsa o mağaraya dalınmamalıdır.

Mağaralar temiz su barındırdığı için görüş 60-70 metreye kadar çıkabilir ve dalıcıya inanılmaz manzara sunarlar. Ancak mağara içindeki su genelde çok durgun olduğu için görüşü bozan etmenler uzun süre etkili olabilirler. Görüş, yüzen partiküller ve suda çözünmüş kimyasallardan dolayı düşebilir. Ayrıca dalıcıların palet vuruşlarının yarattığı su hareketiyle bu partiküller bulundukları yerden çok kolay havalanabilirler ve bu da mağarada görüşün bozulmasına neden olur. Mağara içinde akıntı yoksa partiküller uzun süre suda asılı kalarak görüşün düzelmesini zorlaştırırlar. Bu durumda mağara çıkışı görünmez ve dalıcılarda yön duygusu kaybolabilir. Bu nedenle bu dalışlarda palet vuruşlarına dikkat edilmeli ve açık sudakinden farklı vuruş teknikleri kullanılmalıdır.

Mağaralar binlerce yıl içerisinde oluşmuş olduklarından oldukça sağlam yapılardır. Oluştukları süre boyunca birçok deprem ve heyelanla karşılaşmışlardır. Bu nedenle günümüze kadar gelmiş olmaları aslında sağlamlıklarını gösterir. Özellikle sualtı mağaraları, suyun mağara duvarına yaptığı basınçtan dolayı daha sağlamdır ve çökme riski çok azdır. Ancak unutulmamalıdır ki çok küçük de olsa bu risk her zaman vardır.

Ekipman

Sorunsuz bir dalış yapabilmek için dalıcıların malzemelerini çok iyi tanıması gerekir. Kovuk dalışı açık su dalışından farklı olduğu için fazladan malzeme kullanımı ve bu malzemeleri kullanmayı çok iyi bilmeyi gerektirir. Bu malzemelerin en önemlileri dalış feneri, kılavuz ip ve makaradır.

Kovuk dalışında en az iki dalış feneri taşımak zorunludur. Kılavuz ip, mağara girişinde iki farklı yerden sağlam bir şe-

GalataMarine®
your fashion of the sea

mares just add water

YAMAHA

www.galatamarine.com

Tel: +90 (212) 251 2050 Faks: +90 (212) 251 1880
Kemeraltı Cad. No:31/B Adahan, Karaköy / Beşiktaş

kilde bağlanmalıdır. İpi mağara girişinde sabitledikten sonra grup, mağaranın içerisinde ip döşeyerek ilerlemeye başlar. Görüş kaybı gibi bir acil durumda grup ipe tutunarak çıkışı bulabilir. İpin sarılı olduğu makarayı ise dalış lideri taşır.

Kovuk Dalışında Grup Formatı

Kovuk dalışında grup formatı normal dalış formatından farklıdır. Dalıcılar kılavuz ipin üzerinden tek sıra halinde dalarlar. Grup lideri ilerlerken en önde, dönüşte ise en arkada olur. Grup, bir tane makara kullanır ve makarayı dalış lideri tutar. Dalış lideri mağaranın içinde ilerledikçe makaradan ipi salar ve dönüşte en arkadan ipi makaraya dolayarak gelir. Bu sayede dalış boyunca kimse dalış liderinden daha ileriye gitmemiş olur.

Kovuk dalışında en fazla dört kişilik gruplar önerilir. Kovuk dalışında açık deniz dalışındaki gibi bir eş sistemi yoktur ve bir takım halinde dalındığı için herkes birbirinden sorumludur. Dalıcılar, en sık önlerindeki ve arkalarındaki dalıcılarla iletişime geçerler.

Acil Bir Durumda Uygulanacak Prosedürler

Dalışta bir problem çıktığında dalıcı öncelikle sakin olmalıdır ve durmalıdır. Problemin nedenini kavrayıp çözümü

bulduktan sonra harekete geçmelidir. Düşünmeden yapılan müdahaleler daha kötü sonuçlar doğurabilir. Açık deniz dalışından farklı olarak kovuk dalışında çıkabilecek problemlerde uygulanabilecek prosedürlerden bazıları şunlardır:

Kovuk dalışında birçok nedenden dolayı görüş sıfıra inebilir. Görüşün sıfıra indiği bir durumda ipe tutunarak çıkışa geçilir ve dalıcılar birbirlerini göremeyecekleri için temas ederek anlaşmaları gerekmektedir.

Kovuk dalışında hava bitmesi açık deniz dalışındakine benzer. Dalıcı "Havam bitti" işareti yaptıktan sonra arkasındaki ya da önündeki dalıcının ahtapotunu alır. Dalıcılar ipin iki tarafına geçer, kontrollü bir şekilde çıkışa geçilir.

Bir dalıcının kayıp olduğu fark edilirse grup önce ipin üzerinde sabit bir şekilde durur. Dalıcılar fenerlerini göğüslerine kapatarak gözlerinin ortamın karanlığına alışmasını beklerler ve kaybolan dalıcının fenerini görmeye çalışırlar. Fener gözüküyorsa dalıcıya doğru yüzülür ve çıkışa geçilir çünkü grup formatında ciddi bir problem var demektir. Dalıcının feneri gözükmiyorsa fenerler açılır ve makara bir çıkıntıya sabitlenir. Ondan sonra ipin üzerinde fenerlerle arama yapılır. Dalıcı yine bulunamazsa ipin gidebildiği son derinliğe kadar ilerlenir

ve olabildiğince geniş bir tarama yapılır. Arama dalıcıların havalarının 1/3'ü kalana kadar devam eder. Bu noktadan sonra çıkışa geçilir ve yardım çağırılır.

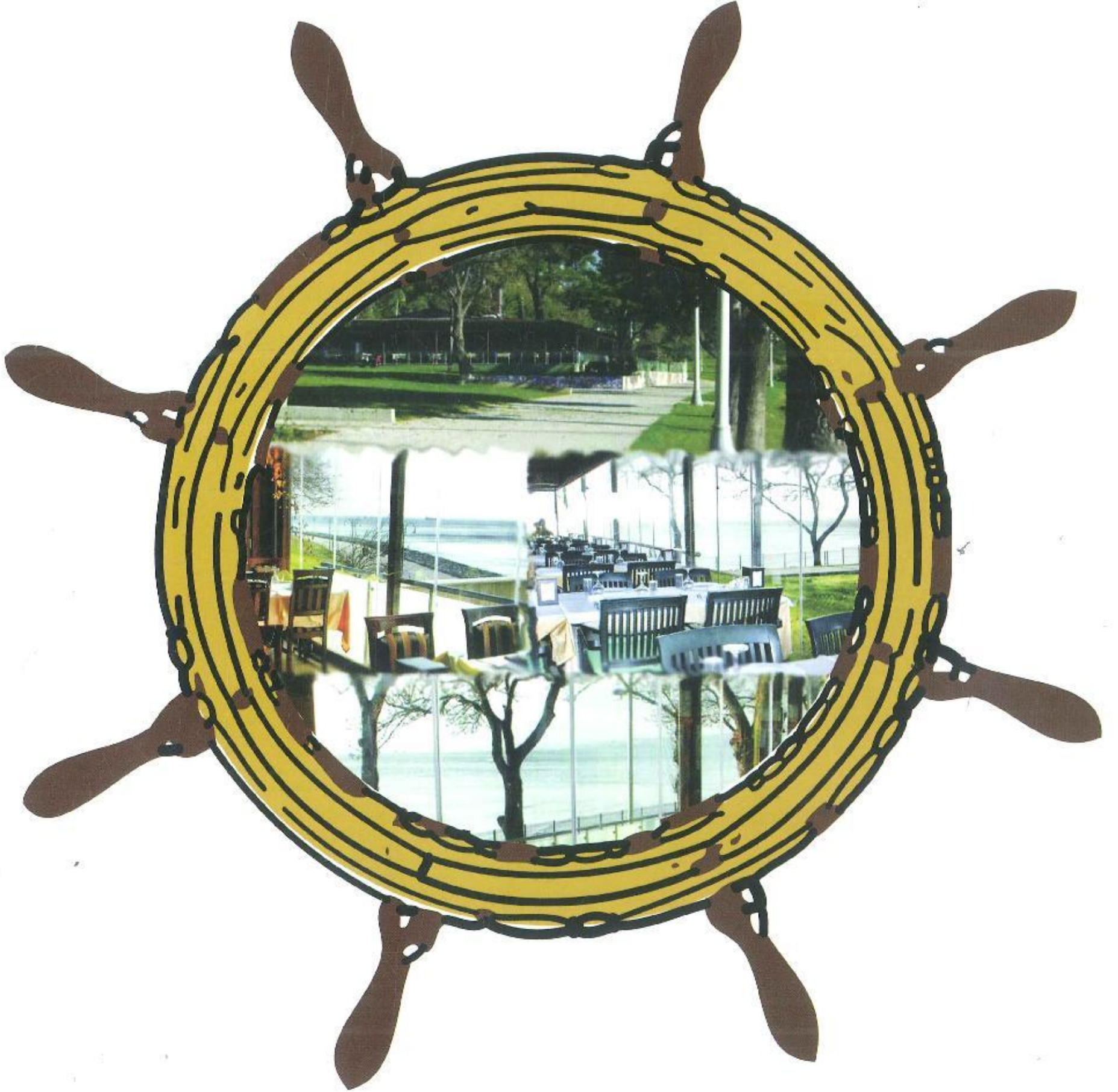
Kovuk dalışında karşılaşılabilecek bir durum da çaparıze olmaktır. Dalıcı, ipin daha fazla dolaşmasını engellemek için bütün grubu durdurur. Önce kendi başına ipi düzeltmeye çalışır. Bu mümkün olmazsa yanındaki dalıcı yardım eder. Son çare olarak ipin kesilmesi gerekiyorsa bütün grup ipin yüzey tarafına geçer ve çıkışa geçilir.

BÜSAS Kovuk Dalışı 2010, Gezi Notları:

Akdeniz bölgesi arazi yapısından dolayı sualtı mağaraları açısından oldukça zengin bir bölgedir. Özellikle Kaş'ı kapsayan, Kalkan - Kekova sahil şeridinde birçok mağara bulunmaktadır. Biz de kovuk dalışı tecrübesini yaşamak için bu bölgedeki en büyük mağara olan Mivini Mağarası'na daldık. Dalış notlarımızı ve mağara hakkında bilgilerimizi de kovuk dalışı yapmak isteyen okurlarımız için paylaşıyoruz.

Mivini, yapı itibarıyla kovuk dalışına çok uygun. Mağaranın çıkışı, derinlik artsa bile görünüyor ve uygun genişlikte. Mivini, 3,5 metre derinlikte yaklaşık 2 metrelik dar bir girişle başlayarak 45 derecelik bir eğimle karanın içine doğru ilerliyor ve hafifçe sağa kıvrılıyor ve derinlik arttıkça, özellikle yatayda oldukça genişliyor. 30 metreye varınca mağaranın genişliği yaklaşık olarak 25 metreye çıkarken, yüksekliği ise yer yer 4-5 metreyi buluyor. Mağaranın maksimum derinliği ise 85 metre.

Mivini Mağarası'na geçmiş yıllarda Tübitak projeleri kapsamında birçok dalış gerçekleştirilmiş. Onun dışında aktif olarak dalınan bir bölge değil. Mağaranın içerisinde geçmiş dalışlardan kalma döşenmiş ipler bulunmakta, o nedenle ip döşerken dikkat etmek gerekiyor. Mağaranın zemini 30 metreye kadar çoğunlukla kayalık ve kumluk. Bu sayede dalıcıların yarattığı su hareketi görüşü çok tehdit etmiyor. Mağaradan tatlı su çıkışı bulunuyor ama akıntıya sık rastlanmıyor ve mağara içerisindeki sıcaklık yaklaşık 17 derece. Bilindiği kadarıyla diplerinde herhangi bir canlılık barındırmamasına rağmen 10 metre derinliğe

..... Güverte Restaurant :::: Alsoy Turizm Gıda Tic. Lmd. Şti. ::::
Istanbul Cad. Florya Turistik Kampı Florya - ISTANBUL
Tel: 0 (212) 663 28 80 Fax: 663 28 81 e-posta: guverterestaurant@hotmail.com

AKABE

Yaklaşık 10 günlük Ortadoğu gezisinin ilk ayağını Beyrut'ta noktalamıştım. İstikamet Ürdün idi. Beyrut'tan Ürdün'e direkt otobüs seferleri yok. Hatta düzenli ilerleyen bir ulaşım sistemleri bile yok denebilir. Otobüsler sadece gündüz sefer yapıyorlar gece yolculuğu güvenli olmadığı için. Dolayısıyla gidilen yerde bir gece konaklamak zorunda olduğunuzun bilincinde bir gezi programı yapmanız gerekiyor. Benim de önümde iki seçenek vardı: Birincisi, önce Şam'a gidip oradan Amman otobüslerine binmek, ikincisi "paranın gözü kör olsun!" deyip sıkı bir pazarlıkla yaklaşık 40 dolara Amman'a taksiyle gitmek. Zamanı

yollarda harcamaya kıyamadığımdan kesenin ağzını açıp taksiyle Ürdün'e gitmeye karar veriyorum. Ben ve arkadaşım birlikte iki kişinin daha Ürdün'e gitmek isteyip taksi bulmaya çalışması gerekiyor, çünkü dört kişi olmadan taksi kalkmıyor. Eğer 160 doları peşin vermeyi tercih ederseniz taksinin arka koltuğunda yayılarak gitmek de bir seçenek. Bir nevi dolmuş usulü ülkelerarası taksicilik yapıyor Lübnan ve Ürdün arasında. Yaklaşık bir saatlik bekleme sonunda bana ve yol arkadaşına bir öğretmen ve genç bir girişimci katılıyor (tesadüfe bakın ki kendisi bizim Beyrut'ta keşfedip yemeye doyamadığımız fast food zincirinin kurucusuymuş!), yolculuğa

hazır hale geliyoruz.

İstikamet Ürdün

7 saat bir taksinin içinde hiç tanımadığınız insanlarla arka koltukta 3 kişi oturmak, hele ki ortada oturan şanslı kişi sizseniz hiç kolay olmuyor. Neyse ki Şam ve Ürdün sınırında yaptığım alışveriş sonucu edindiğim çikolatalar keyfimi yerine getiriyor. Bir de yol arkadaşlarım makul insanlar olunca Orta Doğu ulaşım standartlarını düşündüğümde iyi bir yolculuk geçirdiğimi dahi söyleyebilirim. Ne demek istediğimi yazımın devamında Amman'dan Akabe'ye geçerken yaşadıklarımı anlattığımda anlayacaksınız sanıyorum.

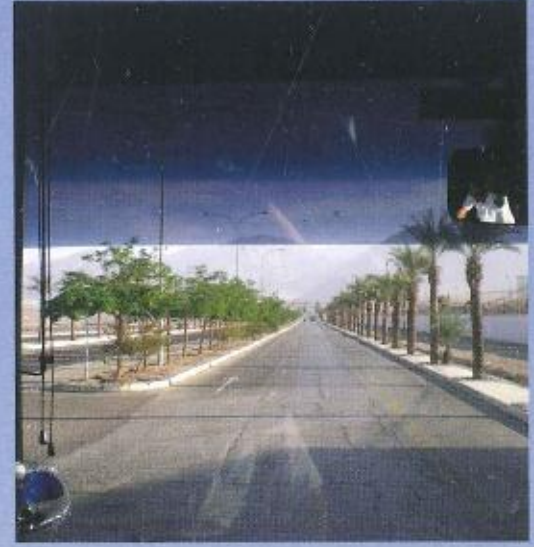
Amman

Amman'ın merkezi İstanbul Laleli gibi bir yer. Bol ışıklı, bol dükkanlı bir esnaf merkezi. Geniş, uzun bir ana caddesi var ve sokak aralarından fişkıran köklü bir tarih. Öyle ki, halk pazarına girdiğinizde küçük bir çocuk amfi bağlanmış mikrofonuyla müşteri çekmek için şarkı söylerken bir de bakıyorsunuz tezgahının arkasında etrafı tellerle çevrilmiş bir amfi tiyatro var. Yemekler çok ucuz ve lezzetli. Tüm yolculuk boyunca en güzel falafeli orada yedim diyebilirim. Bir de meşhur Habibah tatlıcısından 1 ürdün dinarına (yaklaşık 2 lira) yediğim künefe gerçekten şahaneydi. Amman'da 2 gün kalıp şehri keşfettikten, bol bol yedikten ve Lut Gölü'ne gidip suyun kaldırma kuvvetini test ettikten sonra sabah erkenden kalkıp dalış yapmak üzere Akabe'ya doğru yola çıkıyorum.

Akabe'ye doğru

Orta Doğu'da ulaşımın gelişmemiş olduğundan bahsetmiştim. Bindığım otobüs de, eski Türk filmlerinde kullanılan

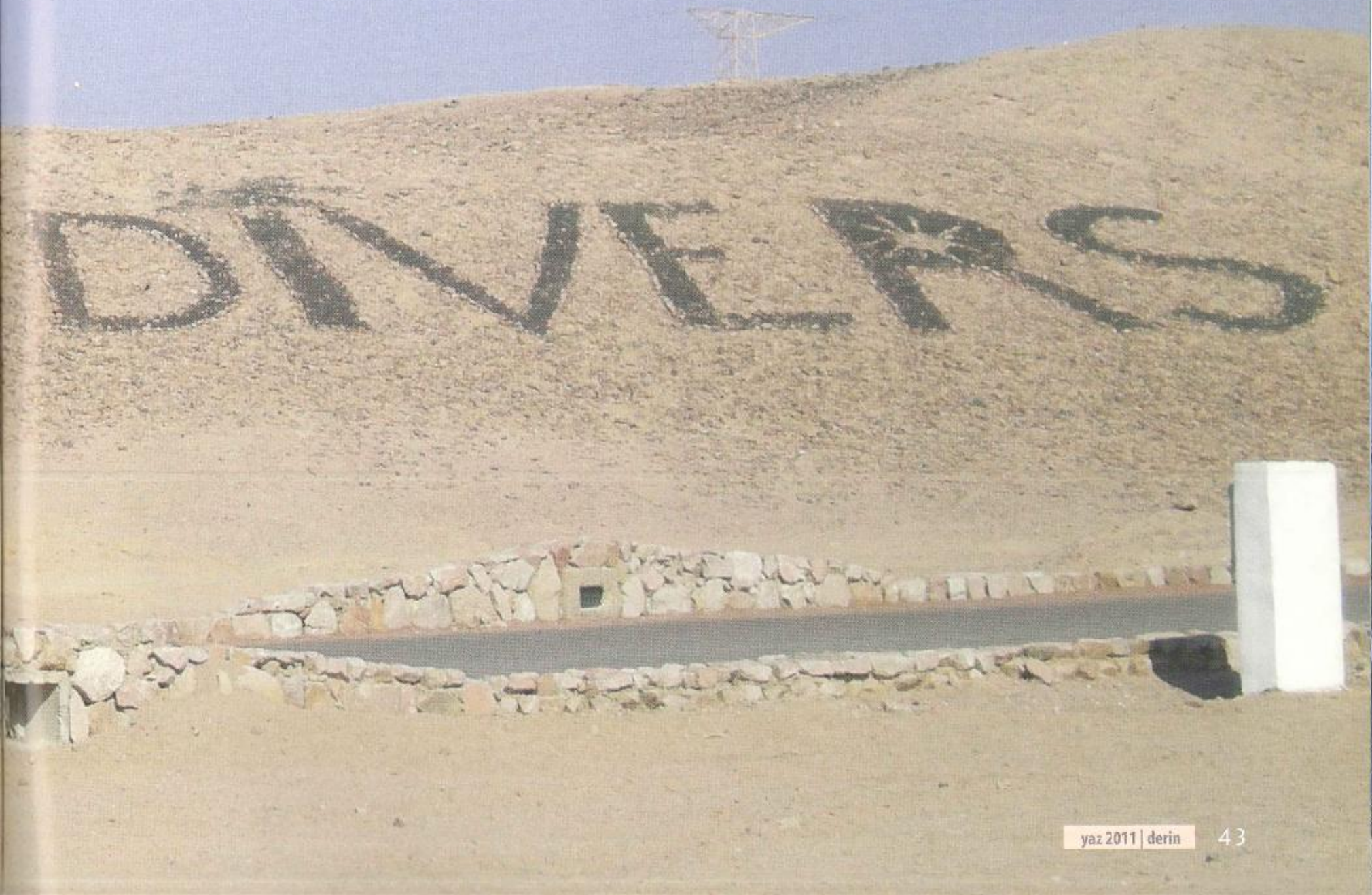
otobüsleri hayal etmek için gözlerinizi kapadığınızda zihninizde canlanacak ilk otobüslerden. Bir farkla; bu otobüse sonradan bir adet televizyon eklenmiş. Ama o da otobüsün eski olduğu farkındalığını kurtarmaya yetmiyor. Herkes yerleştikten sonra yola çıkıyoruz. 'Türkiye'deki şehirlerarası otobüslerde oynayan filmleri bilirsiniz, tam olarak onların Arapça versiyonlarından birini koyuyorlar televizyona, sesini de sonuna kadar açıyorlar. İki saat sonunda film bitince bir süre sessizlik oluyor. Tam rahat bir nefes alacakken o nefes sigara kokusuyla bölünüyor. Ne yazık ki Ürdün'de şehirlerarası otobüslerde sigara içme yasağı sıkı bir şekilde uygulanmıyor. Benim gibi rahatsız olan birkaç yolcu olacak ki, sonrasında çeşitli sigara molaları oluyor, biz de tiryakilerin kendilerini mutlu etmelerini bekliyoruz bu molalarda sabırla. Yolculuğun devamında daha fazla sessizliğe dayanamayan yolculardan biri görevliden müzik açmasını istiyor. Fonda Arapça pop müzik şarkıları çalmaya başlıyor. Önce yolculardan bir kısmı şarkılara eşlik ediyor, sonra bu

durum otobüse dalga dalga yayılıyor; insanlar şarkı söylemeye, bir grup da işi daha da ileri götürüp dans etmeye başlıyor. Bu durumda, kimsenin birbirini tanımadığı bir şehirlerarası otobüste olduğuma kendimi tekrar ikna etmem gerekti. Ve işte böyle enteresan bir yolculuk sonrası Akabe'ye varıyorum.

Akabe

Akabe, Ürdün'ün tek liman şehri olması özelliği ile ticarete büyük bir öneme

şahip. Nüfusu 70000. Suudi Arabistan'a 25 kilometre uzaklıkta, İsrail'in Eliat şehri ile komşu, karşı kıyıda da Mısır'ı görüyor.

İslamiyet öncesinde Bizanslıların elinde olan şehir 7. yüzyılda Müslümanların eline geçtikten sonra 1115 yılında Haçlı Seferleri'yle birlikte tekrar Hristiyanların hakimiyeti altına giriyor. 1170 yılında Selahaddin Eyyubi tarafından tekrar Müslümanların hakimiyeti altına giren şehirde Yavuz Sultan Selim'in Mısır seferi zamanında hac yollarının güvenliği için yaptırdığı kale hala görülebilir.

1. Dünya Savaşı sonrası İngilizlerin eline geçen Akabe, 1946'dan itibaren Ürdün'ün bir şehri haline geliyor. Şimdilerde ise önemli bir turizm merkezi.

Şehir merkezi dalış yapılan bölgeye taksiyle 20 dakika uzaklıkta. Otobüsle merkezde indikten sonra sıkı bir pazarlıktan sonrası taksiyle daha önce dalmaya karar verdiğim dalış okuluna gidiyorum. Ortadoğu'da taksilerle yolculuk öncesi pazarlık yapmak kritik bir konu, zira taksinin dış ülkelerde pahalı olduğunu bilen şoförler taksimetre açmayı reddediyor ve olduğundan çok daha

yüksek bir ücrete hizmet vermeye çalışıyor turistlere. Yol boyunca uzun ve çoğunlukla boş sahil şeridi ilgimi çekiyor. 20 dakikalık yolculuk sonrası dalış merkezine varıyorum. Her dalış merkezinin aslında bir de şehir merkezinde şubesi var. Bu şubelerden ücretsiz servislerle de dalış bölgesine gidilebiliyor.

Dalış sektörü

Akabede dalış sektörü gelişmiş. Birçok dalış okulu var, dalış liderleri bilinçli ve dil konusu da bir problem olmuyor. Gününbirlik 2 dalış yapılabileceği gibi 2-3 günlük kısa tatiller ya da ailece uzun tatiller de planlanabilir Akabede. Her dalış okulunun kendine ait çölün ortasında kurulmuş tesisi var. İçerisinde dalışı yeni öğrenecekleri derin bir havuz mevcut. Benim gözlemlediğim bu tesisleri sadece dalış yapmaya gelenlerin değil, aynı zamanda ailesiyle tatil yapmak isteyenlerin de tercih ettiği oldu.

Planım Akabede tüm gün 2 dalış yapıp akşam ilk otobüsü yakalayarak Amman'a geri dönmektir. Fakat dalış merkezi yetkilisiyle bu niyetimi paylaştığımda kocaman bir "imkansız" yanıtı aldım. Zira Amman ile Akabe arasında yükseklik farkı çok fazla olduğundan bu basınç farkını da beraberinde getiriyor ve dekompresyon hastalığı riskini artırıyor. Bu yükseklik farkını bilmemekle gezi planımı revize etmem gerektiği gerçeği ile yüzleştirdim. Akabede bir gece konaklamak zorundaydım. Daha önce ulaşım

sistemi yüzünden gidilen yerlerde bir gün konaklamak zorunda olduğunu söylemiştim. Gördüğümüz gibi ulaşım sistemi izin verdiğinde coğrafi koşullar izin vermiyor gününbirlik ulaşım...

Akabe'de turistlerin dalışa ilgisi yoğun. Benim dalacağım gün dalış okuluna ait pikapta bir İngiliz çift, bir de Japon çift vardı. Neyse ki bir fıkraya konu olacak şeyler yaşamadık. 10 dakikalık bir yolculuktan sonra dalış yapacağımız plaja vardık.

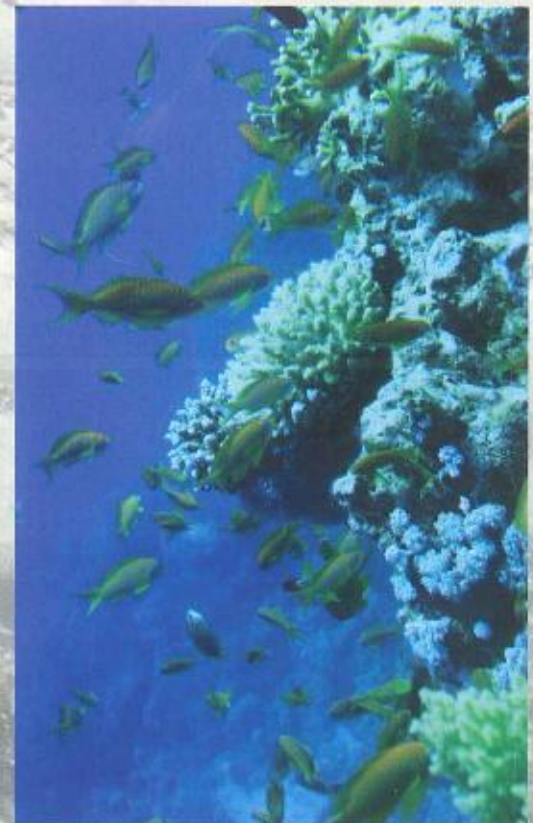
Dalış yapılan bölge yolda sahil boyunca gördüğüm kıyının devamı, halka açık bir plaj. Dalışlar karadan yapılıyor. Kum şeridinin biraz gerisinde her dalış okulunun kendine ait bir çardağı var. Malzemeler bu çardaklara taşındıktan sonra Mısırlı

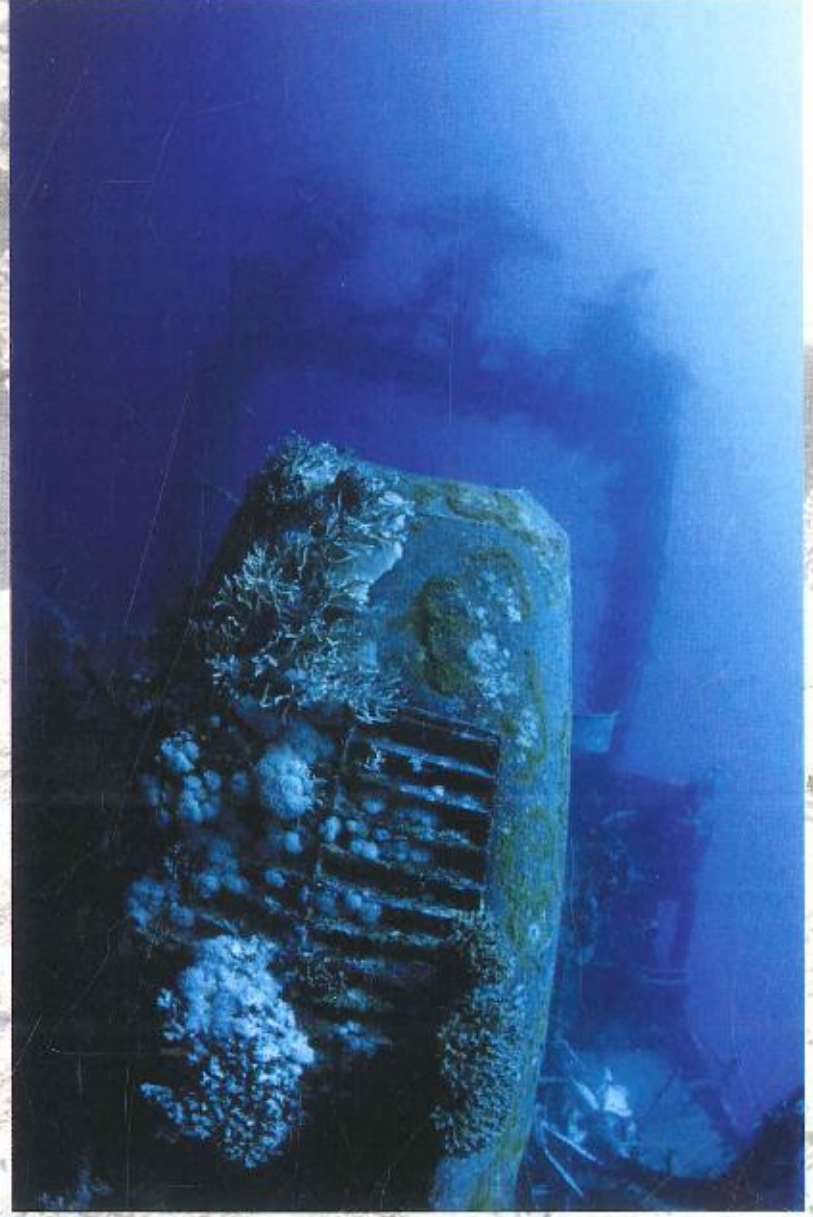
dalış rehberimiz Ahmet'ten brifingimizi alıyoruz. Hazırlandıktan sonra dalış için hareketleniyoruz. Plaja yüzmeye, güneşlenmeye gelmiş insan sayısı çok fazla. Çevrede birçok dalış okulu olmasına rağmen insanlar yine de dalış yapanlara pek alışmamış olacak ki biz plajda donanımlı halde yürürken gözlerini bizden alamıyorlar. Suya giriyoruz ve birbirimize okeylerimizi verdikten sonra yaklaşık bir metreden, simitle yüzen çocukların arasından dalışa geçiyoruz.

Dalış bölgesi

Akabe'de yaklaşık 35 dalış bölgesi var. İyi bir dalış için derinlere dalmaya da gerek yok zira neredeyse tüm dalış bölgeleri 12 ile 18 metre arasında. Benim

daldığım noktalar Cedar Pride ve Japon Bahçesi'ydi. Cedar Pride 1985 yılında Kral Abdullah tarafından yeni bir dalış noktası oluşması için batırılmış bir Lübnan kargo gemisi. Tepesi 7 metreden başlarken, dibi 26 metreye kadar uzanıyor. Uzunluğu 81 metre, genişliği ise 20 metre. Dalış kumluk bir alandan başlıyor. O ana kadar Türkiye karasularından başka yerde dalmamış biri olarak ilk dakikalardan itibaren kumluk alanda dahi gördüğüm canlı çeşitliliği ile heyecanlanıyorum. Bir süre kumluk alanda ilerledikten sonra gemi uzaktan kendini belli ediyor. Gemiye vardığımızda güverte boyunca ilerliyoruz. Hafif çürümüş yapısının oluşturduğu tünellerden geçiyoruz. Tünel başında bir Aslan ba-

lığı bize selam çakarken, tünel sonunda bir müren tehdit<r bakışlarla bizi uğurluyor. Anemon balıkları ve diğer Kızıldeniz türleri de etrafımızdalar. Tüm gemiyi hakkını vererek dolaştıktan sonra tekrar kumluk alandan ilerleyerek bir metrelik bir sığıktan çıkıyoruz. Dalış toplam bir saat sürüyor.

Çıkışta çöl iklimi kendini hissettiriyor. Hava çok sıcak olmasına rağmen, rüzgar ıslak bir insanı titretecek kadar güçlü esiyor. Dalış ekipmanımı söktükten ve dalış elbisesini çıkardıktan sonra gölgedeki çardakta bir şeyler içip ikinci dalış için beklerken üşüyorum ve kurumak için güneşe çıkmaya karar veriyorum. Plaj cemaati genellikle erkeklerden oluşuyor ve bir tek turist dahi güneşlenmiyor. Ben de havluma sarınarak çardaktan çıkıp halkın arasına karışarak kuma oturuyorum. Fakat rahat rahat ısınabilmek mümkün olamıyor, çünkü Ürdün'lü erkekler etrafında ciddi bir çember oluşturuyor. Rahatsız olup kalktığımdaysa bir grup beni takip etmeye devam ediyor! Çardağa geri döndüğümde bir süre bekledikten sonra beklemekten sıkılmış olacaklar ki pes edip peşimi bırakıyorlar. Akabé'de ne yazık ki havluya sarınmış halde dahi olsa deniz, kum, güneş üçlüsünden faydalanmak mümkün olmuyor.

Ara bittikten sonra ikinci dalış için hazırlanıyoruz. İkinci dalış Cedar Pride'in biraz daha ilerisinde bir dalış bölgesi olan Japon Bahçesi'ne yapılıyor. Bölgeye Japon Bahçesi denilmesinin sebebi rengarenk mercan tarlalarıyla dip yapısının Japon bahçelerine benzetiliyor oluşu. Brifingte de belirtildiği üzere hiçbir yapıya dokunmuyoruz. Renk cümbüşü muazzam; ateş mercanları, süngerler... Maksimum 15 metrede çok geniş bir alana yayılmış canlılık var. Dalış devam ederken rehberimiz bize her ne kadar hiçbir şeye dokunamayacağımızı söylese de, bir balığı eliyle yakalıyor ve kuyruğundan tutuyor. Balık birden kendini şişirmeye ve "balon" halini almaya başlıyor. Balık bırakıldıktan sonra can havliyle kaçarken sadece dalıcıların değil balıkların da "balon" olabildiğini görüyorum, zira bizden uzaklaşmaya çalışan balık bir taraftan geçen tehlikenin etkisiyle kendini söndürmeye çalışırken bir taraftan da içindeki havanın etkisiyle kontrolsüzce yükseliyor. Balıkların iyi ki akciğeri yok diye düşünmeden edemiyorum. Bu performansıyla beni derinden sarsan Ahmet'in bir sonraki tacizi ise bir mürene oluyor. Dalış esnasında gördüğümüz mürene haince arkadan yaklaşan Ahmet ben merakla şimdi ne yapacak diye bakarken balığı kuyruğundan tutup salıyor. Tüm bu atraksiyon sonrası Japon Bahçesi'nde dolaşmaya devam ediyoruz ve bir saat süren dalış sonrası tekrar kumluk yüzeyden ilerleyerek çıkışa geçiyoruz.

Akabé'de iki dalış için 40 Ürdün dinarı (Yaklaşık 80 Türk Lirası) ödedim. Türkiye'deki dalışlar için ödenen ücret ile Akabé'deki canlı çeşitliliği düşünüldüğünde bu fiyat epey uygun hatta ucuz kalıyor. Fakat akşam orada konaklamak zorunda oluş ile tüm giderler değerlendirildiğinde en pahalı konaklamayı da Akabé'de yaptığımı söyleyebilirim.

Akabe, Kızıldeniz için önemli bir seçenek olan Sharm El Sheikh ile karşılaştırıldığında dalışların çoğunlukla kıyından olabilmesiyle değişik bir alternatif oluyor. Bir haftalık bir dalış turu için değil belki ama kısa dönemlik bir Kızıldeniz macerası için ideal. Yolunuz Ürdün'e düşerse ya da Kızıldeniz'e kısa dönem dalış planlarınız var ise Akabe'yi de değerlendirmeyi ihmal etmeyin derim.

Dağ Bisikleti

Doğa Yürüyüşü

Kıyı Traversi

Ekomarin Deniz Kanosu

ARŞİPEL Dalış Merkezi

dragoman ile 12 ay

KAŞ'ta DOĞA SPORLARI

www.dragoman-turkey.com

dragoman@eko-natura.com

(242) 836 3614 - Uzunçarşı no 15 KAŞ

DRAGOMAN

ARŞİPEL DİVING CENTRE

KAS TURKEY

PATENT FORAMEN OVALE

Yetişkinlerde ve Anne Karnında Kan Dolaşımı

İnsan vücudunda 2 tip dolaşım sistemi bulunmaktadır ve bunlar küçük ve büyük dolaşım sistemleridir. Küçük dolaşım sistemi kalp ile akciğer arasındaki dolaşımı içerirken, büyük dolaşım kalp ile vücut arasındaki dolaşımı içerir. Küçük dolaşım sırasında kan akciğerler yoluyla temizlenirken, büyük dolaşım sırasında temiz kan vücuda dağıtılır ve kirli kan toplanır. Kalbin sağ kulakçığı ve kirli kanı pompalarken, kalbin sol kulakçığı ve kirli kanı temiz kanı pompalamaktadır. Yetişkin ve sağlıklı bir bireyin vücudunda oksijence zengin olan temiz kan ile karbondioksitçe zengin olan kirli kan kalp içerisinde karışmaz.

Ancak yetişkin bir bireyin dolaşım sistemi ile anne karnındaki bebeğin dolaşım sistemi çok farklıdır. Fetüsün akciğerleri sıvıyla doludur ve işlevini doğuma kadar kazanmayacaktır. Fetüsün karbondioksitçe zengin kirli kanını annesi plasenta yoluyla temizler. Fetüs kalbinde ise akciğerlerin atlanması gerekmektedir, bunu sağlamak için kalpte 2 mekanizma bulunur: Foramen Ovale ve Ductus Arteriosus. Yazımızda bahsedeceğimiz Foramen Ovale, kalbin sağ kulakçığı ve

Doğum ile birlikte bebeğin akciğerlerine hava dolar ve iki kulakçık arasındaki basınç farkı sayesinde delik kapanır. Bu deliği açık tutan iki kemik birbirine kaynamaya başlar. Bu kemiklerin birleşmesinde veya kaynamasında bir problem oluşması durumunda Foramen Ovale tam olarak kapanmaz, bu hastalığa Patent Foramen Ovale denir.

Patent Foramen Ovale (PFO), sanılan aksine az görülen bir olgu değildir, yetişkinlerin yüzde otuzunda Patent Foramen Ovale'ye rastlanmıştır. Patent Foramen Ovale'lerin çapı 1 milimetre ile 19 milimetre arasında değişiklik göstermektedir ve 4 milimetre üstü büyük olarak kabul edilmektedir. Yetişkinlerin yüzde otuzunda olmasına rağmen fark etmememizin sebebi Patent Foramen Ovale'nin asemptomatik, yani belirtisi olmayan bir seyir izlemesidir.

İki kulakçık arasında bulunan PFO, bir kabarcığın akciğeri atlamasına sebep olarak dekompresyon hastalığına yol açabilir. Teorik olarak gaz embolisi riski de aynı sebeplerden dolayı artmaktadır.

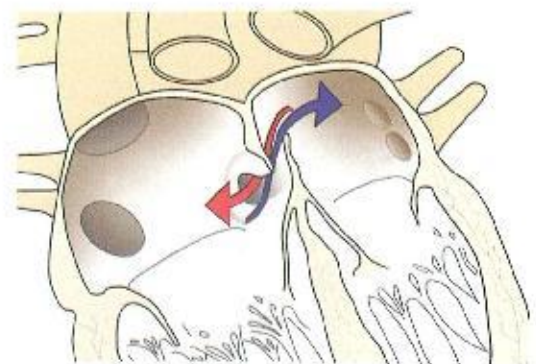
Ancak istatistiklere bakıldığında PFO ile dekompresyon hastalığı arasında ciddi bir bağlantı görülmemiştir. Divers Alert Network'un yaptığı bir araştırmada, dalış ardından dalıcıların %91'inde kabarcık saptanmıştır. Yetişkin bireylerin %30'unda PFO görüldüğü bilgisini de göz önünde bulundurduğumuzda, PFO ile dekompresyon hastalığı arasında doğrudan bir

bağlantı olsa idi dalışların %20'sinde dekompresyon vakası görmemiz gerekirdi. Dolayısıyla, PFO'nun doğrudan dekompresyon hastalığına yol açtığını iddia etmek mümkün değildir.

İsviçre Araştırma Hastanesi Kardiyoloji bölümü doktorlarının yaptığı bir araştırmada ise, PFO endikasyonları olan dalıcılarda 10000 dalışta 5 dekompresyon vakası görülürken, PFO endikasyonları bulunmayan dalıcılarda bu oran 10000 dalışta 1'dir. Ancak; stres, dalıcının yağ/kas oranı, dalıcının pro-

PFO'nun Dalışa Etkisi

Dalış esnasında insan vücudunda sessiz kabarcık oluşumu görülebilir. Sessiz kabarcıklar dekompresyon hastalığına yol açmayan ve vücut tarafından elimine edilen kabarcıklara denir. Bu oluşum genel olarak toplardamarlarda görülür ve bu kabarcıklar normal şartlarda akciğerlere geldiklerinde atılırlar, bu sebeple bunların bir daha temiz kana karışarak dolaşıma dönmesi zayıf bir ihtimaldir.

sol kulakçığı arasında anneden gelen temiz kanın doğrudan fetüsün vücuduna pompalanması amacıyla bulunan bir deliktir. Bu sayede, anne karnındaki fetüsün kan dolaşımı, akciğerler fonksiyonel olmadığı halde sağlanmış olur.

fesyonelliği gibi faktörler dekompresyon hastalığının riskini değiştirmektedir ve dekompresyon hastalığı üzerine yapılan küçük çaplı araştırmaların hepsi bu gibi faktörlerin etkisiyle kesin sonuçlara ulaşamamıştır. Aynı zamanda, bilinçli dalındığında dekompresyon hastalığı çok nadir görülür ve PFO gibi bu küçük olasılığı değiştiren faktörler üzerinde yapılan çalışmalarda hata payı yüksektir. Amerika'da dalıcıların sağlığını korumak amacıyla kurulan Divers Alert Network (DAN) derneği, bahsedilen sebeplerden dolayı PFO'nun dalışa bir engel olmadığını söylüyor ama yine de PFO reşhisi koyulmuş dalıcıların daha güvenli dalmalarını öneriyor ve PFO'lu dalgıçların dekompresyon duraksız, konservatif dalış-

lar yapmaları durumunda risk altında olmadıklarını belirtiyor.

Patent Foramen Ovale'nin Tedavisi

PFO'nun tedavisi, occluder diye adlandırılan cihazlar yoluyla yapılmaktadır. Cihaz, birbirine çok yakın iki zardan oluşmaktadır. Occluder, cerrahi müdahaleye gerek kalmaksızın kalça toplardamarından girilip kalbe ulaştırıldıktan sonra, bir zar sol kulakçıkta, bir zar sağ kulakçıkta olacak şekilde yerleştirilir ve sıkılır. Böylece, sağ kulakçık ve sol kulakçık arasındaki delik zar yardımıyla kapatılmış olur. Ancak, bu tedavi yöntemi

çok yeni olmakla beraber birçok riski de beraberinde getirmektedir. Cihazların kabarcık geçişini engellediğini kanıtlanmamıştır ve 442 occluder tedavisi görmüş hastanın 7'sinde cihazın yerinden çıkması veya aritmi gibi büyük problemler baş göstermiştir. Bu sebeplerden dolayı occluder tedavisi PFO'nun kesin çözümü olarak görülmemektedir.

Kaynakça

Bové, Alfred. "Patent Foramen Ovale – Is it Important to Divers?" DAN Alert Diver Oct-Sep 2004.
Chessa, Massimo, Francesco Clai, Carlo Vigna, Gianfranco Butera, Diana Gabriela Negura, Alessandro Giamberti, Edoardo Bossone, and Maria Carminati. "Patent Foramen Ovale in Scuba Divers. A report of Two Cases and a Brief Review of the Literature."
Schwerzmann, Mark. "Recreational Scuba Diving, Patent Foramen Ovale and Their Associated Risks." Swiss Med Weekly 131 (2001): 365-374.

FRANCISCO PIPIN FERRERAS

Dünyaca ünlü serbest dalıcı Francisco "Pipin" Ferreras 18 Ocak 1962'de Küba'da doğdu. 5 yaşında serbest dalışla tanışan Pipin, 1989 yılında 112 metreye yaptığı rekor dalışı ile başlayan rekorlar serisini 2000 yılında 162 metreye yaptığı son rekor dalışıyla tamamladı. Biz de "derin" ekibi olarak katıldığımız Medex Fuarı'nda Pipin'le röportaj yapma fırsatı bulduk.

derin: Küba'da doğdunuz. Küba'daki çocukluğunuzu anlatır mısınız biraz bizlere?

Francisco Pipin Ferreras: Çok güzel bir çocukluk geçirdim. Matanzas'ta doğdum. Evimiz okyanus kenarındaydı. Daha yürümeyi öğrenmeden yüzmeyi öğrendim diyebilirim. Annem ve babamla birlikte okyanusa gittiğimizde suya girip beni kendilerine doğru çağırıldıklarında, ben de onlara doğru yüzüyordum. 2 yaşında bir çocuk olarak bu egzersizleri yapmak suya karşı ilgimin olduğunu keşfetmemde önemli bir erken. Dolayısıyla dalışa başlamamda Matanzas ve okyanus büyük bir yer tutuyor.

derin: Çocukluğunuzda yüzüyordunuz, peki serbest dalışa başlamanız nasıl oldu?

F.P.F: Eskiden Küba'da birçok kişi geçimini zıpkıncılıktan sağlıyordu. Ailemi geçindirmek için ben de zıpkıncılık yapıyordum. Tüm zıpkıncılar çok derine dalıyorlardı, ama daha çok balık yakalayabilmek için daha derine dalmak gerekiyordu. Farkettim ki daha derine inebilmek için öncelikle kendi içimde nasıl dalacağımı, kendi ruhumda na-

sıl ilerleyeceğimi öğrenmem gerekiyor. Böyle düşününce tüm arkadaşlarımdan daha derine dalabilmeye başladım. Arkadaşlarım 40-45 metrelere dalabiliyor-

"İspanyolca'da 'papi' baba demek ve babam savaştan döndüğünde ve ben onu ilk gördüğümde ona 'pipin' diye seslenmişim."

lardı. Bir gün 50 metreye bir şey düştüğünü söyleyerek beni çağırdılar. Ben de dalgı çıkardım, ganimeti bölüştük. 1981 yılında bu hikayeyi duyan İtalyan bir gazeteci beni buldu ve serbest dalış rekorlarından haberimin olup olmadığını sordu. O zamanlar serbest dalış rekoru 75 metre civarıydı sanıyorum ve benim bir arkadaşım aitti. Bu olayın üzerinden kısa bir süre sonra ben 79 metreye daldım. Bir yıl sonra aynı zamanda ilk sponsorum olan Mares ile kontrat imzaladım. 22-23 dünya rekorunu Küba'da yaşarken kırdım.

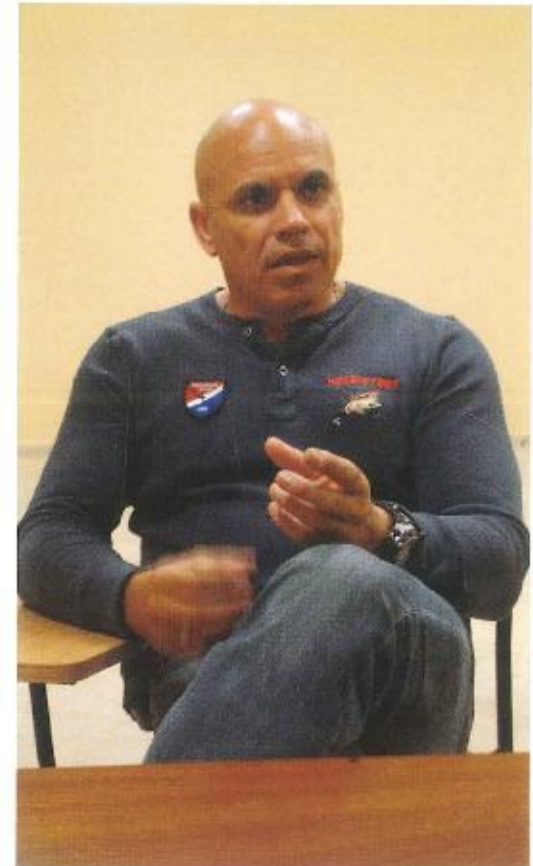
derin: Pipin sizin aslında lakabınız, anlamı nedir peki?

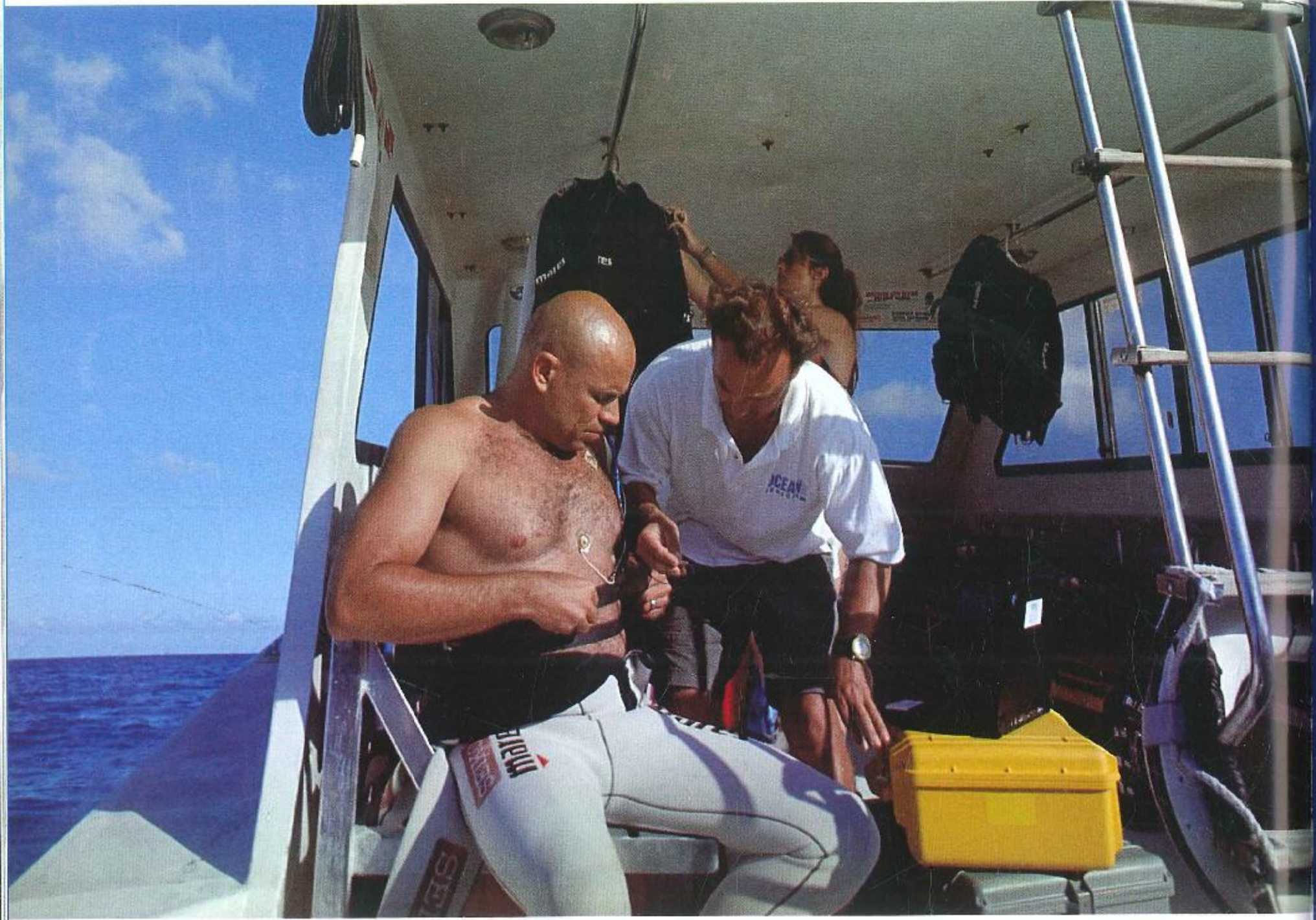
F.P.F: "Pipin" çocukken söylediğim ilk

kelimeydi. Küba'da 'papi' baba demek ve babam savaştan döndüğünde ve ben onu ilk gördüğümde ona "pipin" diye seslenmişim.

derin: Amerika'da yaşamaya nasıl karar verdiniz?

F.P.F: Bu uzun bir hikaye...

"Serbest dalış benim için bir tutku, sadece eğlenmek için yapıyorum."

derin: Serbest dalışı kendinize bir kariyer olarak seçmeye nasıl karar verdiniz?

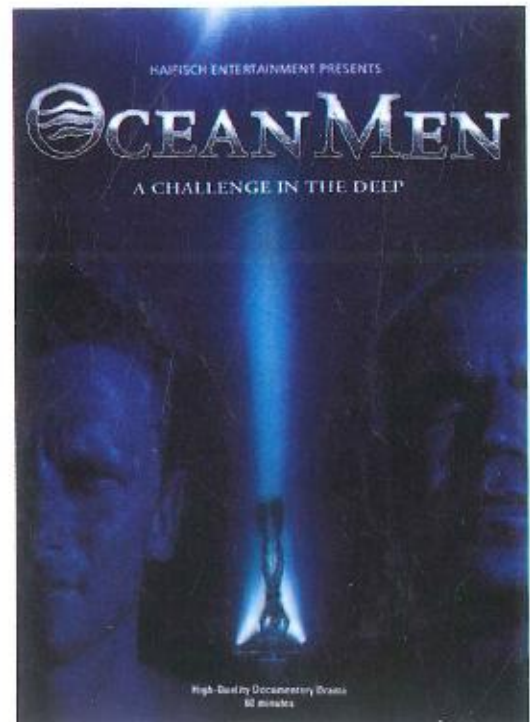
F.P.F: Aslında aynı zamanda bir yazarım ben. 14 kitabım var, 3 tanesi en çok satanlar listesine girdi. En son kitabım 19 dile çevrildi. Çok fazla belgeselle ve filmle çalıştım. Serbest dalış benim için bir tutku, sadece eğlenmek için yapıyorum.

derin: Siz aynı zamanda "No Limits" kategorisini yarattınız. Neden yeni bir kategori ihtiyacı duydunuz?

F.P.F: Serbest dalışa başladığımda yalnızca 2 kategori vardı: Sabit ağırlık ve değişken ağırlık. Sabit ağırlıkta, aşağı

doğru inersin ve kendi gücünü kullanarak tekrar yukarı çıkarsın. Enzo Maiorca, Jacques Mayol gibi bilinmiş serbest dalıcılar ise değişken ağırlık ile dalıyorlardı. Bu kategoride aşağı indikten sonra yukarı çıkmak için bir balon kullanılır. Ben de farklı bir kategoriye ihtiyaç olduğunu farkettim ve bir kategori yaratmaya karar verdim. Dalıcıyı aşağı indirmeye yarayacak bir kuvvet ve yukarı çıkarmaya yarayacak başka bir kaynağın kullanılabileceği bir kategori olabileceğini düşündüm. Bu özel kategorinin en önemli özelliği beyninizi nasıl kontrol edebildiğinizdir. Bu disiplinin yüzde doksan beşi beyinle, yalnızca yüzde beşi fiziksel yeterlilikle alakalıdır. Sabit ağırlık kategorisinde ise dalışın yüzde sekseni fiziksel yeterlilikle alakalıdır. Çok güçlü ve atletik olan dalıcılar bunu başarabilir. Dolayısıyla dalıcı beynini çok da yormak zorunda kalmaz.

"Pelizzari'yi ben yarattım."

derin: Her zaman Umberto Pelizzari ile karşılaştırdınız. Bu konu hakkında ne düşünüyorsunuz?

F.P.F: Komikti. Bu konuyla eğlenerek iyi vakit geçiriyorduk birlikte.

derin: Umberto Pelizzari ile birlikte aynı zamanda "Ocean Men: Extreme Dive" isimli bir belgesel çektiniz. Belgesel çekmek nasıl bir deneyimdi sizin için?

F.P.F: Belgesel çekmek için Pelizzari'ye ihtiyacım vardı. Filmin yapımcısı bendim. Pelizzari'yi ben yarattım, ama o olmadan da filmi çekemezdim.

derin: 1996 yılında Uluslararası Serbest Dalıcılar Birliği'ni (IAFD) kurdunuz. Bu birliği kurma amacınız neydi?

F.P.F: Bu kurumla birlikte amatör serbest dalıcıları eğiterek profesyonel serbest dalgıçlar olmalarını sağlıyoruz. Bu

eğitimde nasıl nefes almaları gerektiği, kendi iç disiplinlerini nasıl oluşturabilecekleri, kendi kendilerini nasıl kontrol edebilecekleri öğretiliyor. Her insanın içinde yaşayan suya uyumlu kişiliği bulmalarını, farklı konsantrasyon yöntemleriyle okyanusa nasıl yaklaşmaları gerektiğini öğretiyoruz. Bu öğrenilenler aynı zamanda kişilerin normal hayatla-

"Aslında emekli olmadan 200 m'ye dalmak istiyorum, filmim çıktıktan 1 yıl sonraya planlıyorum. Ama bu rekor için falan değil, rekor olup olmayacağı da umurumda değil, bunu sadece kendim için yapmak istiyorum."

rına da çok şey katıyor. Sistem çok eğitici. Çünkü birçok basamak var, başlangıç seviyesinden profesyonel seviyeye kadar farklı farklı eğitim veriliyor.

derin: Her isteyen bu eğitimi almak için bu topluluğa katılabiliyor mu peki? Biz istesek örneğin; gelebilir miyiz?

F.P.F: Evet evet gelebilirsiniz. Öncelikle sizin yeteneklerinizi öğrenmem gerekir. Sonrasında seviyenize uygun programa yerleşerek eğitiminize başlarsınız ve zamanla kendinizi geliştirirsiniz. Seviyelere göre eğitim süresi ve materyali de değişiyor. Örneğin; asistan eğitmen olmak istiyorsanız bu 7-8 gün sürebilir; fakat kurs açmak ve yönetmek istiyorsanız bu biraz daha özveri ve zaman istiyor.

derin: No limits kategorisindeki son rekor 214 m ile Herbert Nitsch'e ait. Bu konu hakkında ne düşünüyorsunuz?

F.P.F: Bu rekor aslında çocuk oyuncuğu. Uzun süre öncesinde onunla konuştuk ve ben ona nasıl yapabileceğini anlattım. 1997 yılında 150 m'ye inmiştim, yanımda hava dolu bir şişe vardı. Çıkışta ondan hava alabilirsin, o da aynısını yaptı. Bu tekniği kullanarak 300-350 metrele-re inmek insanoğlu için hiç de zor değil.

derin: Dünyada insanların serbest dalışa olan ilgisi nasıl sizce? Serbest dalışın dünyadaki gelişimi hakkında ne düşünüyorsunuz?

F.P.F: Uzun süre önce serbest dalıştan uzaklaştım. Şu an zıpkınla ilgileniyorum. Gerçekten dünyada ne olup bittiğini bilmiyorum. Gerçekten uzaklaşmak istiyorum çünkü zamanında birçok tüzük ve yönetmeliklerle uğraşmak zorunda kaldım. Beni birçok defa rekor kırmak, birçok şey yapmak için çağırdılar ama ben de "Bilmiyorum bakarız."

dedim. Aslında emekli olmadan 200 m'ye dalmak istiyorum, filmim çıktıktan 1 yıl sonraya planlıyorum. Ama bu rekor için falan değil, rekor olup olmayacağı da umurumda değil, bunu sadece kendim için yapmak istiyorum.

derin: Scuba hakkında ne düşünüyorsunuz? Daha önce scuba dalış gerçekleştirdiniz mi?

"Scuba'da da birçok dünya rekorum var, 139 metreye sadece karışım gaz olmayan, kompresör havası ile daldım."

F.P.F: Daha önce birçok kez daldım ve scubada da birçok dünya rekorlarım var, 139 metreye sadece karışım gaz olmayan, kompresör havası ile daldım. Ama bu konuyu pek konuşmuyoruz.

derin: Bu sizin Türkiye'ye ilk gelişiniz mi, sevdiniz mi, gezebilecek fırsatınız oldu mu?

F.P.F: Evet bayağı etkilendim, ama gezmeye henüz fırsatım olmadı.

derin: Son olarak amatör serbest dalgıçlara önerileriniz nelerdir?

F.P.F: İyi bir eğitim almanız ve bu konuda çok bilinçli olmanızı öneririm.

derin: Bu güzel röportaj için Francesco Pipin Ferreras'a çok teşekkür ederiz.

KISIK®

ALBA STAR

BİR CANLIĞIN, KASABANIN, MESLEGİN HİKAYESİ

“Terlemeden Para, Solumadan Ölüm”

Bir zamanlar yolu izi olmayan, insanların sürgüne gönderildiği, yoksul bir balıkçı kasabası: Bodrum. Bodrum'daki evimizde banyo dolabının üstünde duran, bir türlü anlamlandıramadığım kocaman sarı bir şey... Hiç ulaşamadığım ve tepede durmasından olacak, küçükken çok korkardım o kirli sarı süngerden. Şimdi ise birçoğumuzun aklına ilk gelen çizgi film kahramanı Bob ya da Kıyı Ege tezgahlarında yığınla rastlayabileceğimiz bir süs eşyası...

İlk bakışta bitkiden farklı görünmeyen bu canlı aslında tek hücreli bir hayvandır. Duyu, sinir ve hareketi sağlayan hücreleri bulunmadığından denizlerin diplerinde kayalara ve eriştelere yapışık olarak yaşarlar. Genelde sıcak denizleri

tercih etseler de tatlı sularda da sünger türlerine rastlamak mümkün. Yaklaşık bilinen 5000 tür sünger çeşidi, dış görünüş olarak da birbirinden apayrıdır. Tam tarifi mümkün olmasa da kadeh, vazo ya da şekilsiz ağaç dalları gibi denizaltı yüzeylerini örten kabuk şekillerinde de olabilirler. Birkaç milimetre ile 2 metre arasında değişen boylarını bulundukları ortama göre kamufle edebilen bu hayvanlar, canlılar aleminin alglerden sonra en yaşlı grubunu oluştururlar.

İnsanların sünger kullanımı antik çağlara dayanır. Eski Yunanlıların, süngerleri temizlik malzemesi ve miğfer astarı olarak kullandıkları bilinmektedir. Üzerlerindeki delikler sayesinde süngerlerin suyu tutma kabiliyeti oldukça yüksektir. Ayrıca aşınmaya dayanıklılığı ve yumu-

şak yapısı nedeniyle zamanla ticarete önemli bir ihtiyaç maddesi haline gelmiştir. Bu yüzden sünger avcılığı yüzyıllardan beri süregelmektedir.

Eski devirlerde dalgıçlar 20 metre civarına dalıp, kesici aletlerle süngerleri kesip, çıkarırlardı. Fakat bu dalgıçların çoğu su basıncından hastalanırlardı. Daha sonraları, süngerler denizin dibini tarayan balıkçı tekneleriyle bol miktarlarda toplanırlardı. Fakat bu yöntem genç süngerlerin yaşamlarının sonu olurdu.

Türkiye'de Kıyı Ege'de yapılan sünger avcılığı en çok Bodrum kıyısından denize açılan teknelerle gerçekleşirdi. Bodrum süngerciliğinin can eviydi. 1920'li yıllarda Bodrum'un ekonomik yükünü taşımaya başlayan sünger avcılığı, forma

dalgıçlığıyla gerçekleşiyordu. MKV başlıklı formalarla hareket imkanı ise çok kısıtlıydı, bir noktadan diğerine gitmek oldukça zordu. Buraya parantez açacak olursak; süngerlerden söz ederken onların hareket etmeyen adeta bir bitkiyi andıran canlılar olduğundan bahsetmiştik. Bu canlıları toplamanın neresi avcılık diye düşünmüş olabilirsiniz. Fakat sünger avcılığı basit bir toplayıcılık değildir. Onca sünger çeşidi içinden ticari olan yalnızca 5-6 tanedir. Ayırt etmesi de oldukça zordur. Forma dalgıçlığıyla yapılan bu meslek 50-60 metrelerde gerçekleşirken bunun sadece bir toplayıcılık olduğunu söylemek haksızlık olurdu.

Avlanan süngerlerin ilk başta bildiğimiz süngerlere benzeyen hiç bir yanı yoktur. Sudan çıkarılınca kabaca temizlenip, asılarak kurumaya bırakılır. Bu sırada kuruyan süngerlerden kötü bir koku çıkar. Karaya dönünce iyice yıkanır, temizlenir ve boylarına göre ayrılır. Bundan sonra iyice dövülerek içindeki sert maddeler ezilir ve tekrar yıkanır. Daha sonra süngerler kırılarak şekillendirilir. Kırılma işinden sonra süngerler sevk edilmeye hazır vaziyete gelirler.

1960'li yıllarda Tosun Sezen ve Baskın Sokullu isimli Robert Kolej mezunu iki genç, mesleklerini bırakıp Bodrum'a sünger çıkarmaya giderler. Okul yıllarında sömestr tatilinde gittikleri, süngercilerle dolu bu kasaba onlara ileride ne yapacaklarına ilham olmuş olsa gerek İstanbul'a döndüklerinde kendilerini eğitmeye başlarlar. Bodrum'a gelince kaptan Gavur Ali'nin oluruyla işe koyulurlar. Buradaki yerleşik düzenden farklı olarak nargile ile dalmaya başlayan bu ikilinin çıkardıkları sünger sayısıyla hayrete düşen Bodrum süngercileri arasında zamanla fısıltılar yükselmeye başlar. Nargile sistemi her açıdan daha avantajlıdır. En büyük avantajlarından biri hareket etmenin formaya göre çok daha rahat olmasıdır. Ayrıca formları tek başına giymek imkansızdır, mutlaka birinin yardımı gerekmektedir. Eski sistemi değiştirmek hemencecik olmasa da çıkan sünger sayısını görmezden gelemeyen Bodrum'lu süngerciler nargile sistemine geçmekten kendilerini alamazlar. Sezen ve Sokullu bildikleri bu yöntemi öğretmeye koyulurlar. Nargile sisteminden daha önemlisi ise dalışların can güvenliğinin artmasıdır. Dalıştan

çıkan dalgıçlara sigara içirilip, karınca lanma var mı diye kontrol edilen bir dönemde Sezen ve Sokullu ilk basınç odasını Gavur Ali'nin teknesine yerleştirip, kullanmaya başlar. Robert Kolej'li iki süngerci böylece Bodrum'daki süngercilik için bir dönüm noktasını yaratmış olur.

O döneme damgasını vuran, süngercilikte hayatta kalan son seslerden biri de 13 yaşında süngerciliğe başlamış "Aksona Mehmet"tir. "Aksona" dalmayla alakası olan hemen hemen herkesin bildiği "dekompresyon" sözcüğünün Yunanca

karşılığıdır. Bodrum'da kendini süngerciliğe, denize adayan bu adam süngerciliği tehlikeli bir meslek olarak nitelendiriyor. Pek çok süngerci bu dünyaya isim bırakmadan ölüp gitmiş ya da vurgun ile sakat kalmıştır. Aylar süren sünger avından sonra karaya dönmeyi başaran süngercilerin ise hayata tekrar uyum sağlamaları pek de kolay olmamıştır. O dönem birçok aile çocuklarının süngercilik yapmasını istememiş adeta bu mesleği yasaklamıştır. Yaşlı insanlar denizciler için "parası bol karısı dul" derlermiş, süngercilik içinse; "Terlemeden para, solumadan ölüm". Halikarnas Balıkçısı'nın

Deniz Gurbetçileri Kitabı'nın başında bahsettiği üzere milattan sonra 3. yüzyılda Bodrum'da yaşamış ünlü tarihçi Oppianus'un şu sözleri sünger avcılığının hem eski hem de ne kadar zor bir meslek olduğuna kanıttır: "Hiçbir çile sünger avcılarınınkinden daha korkunç, hiçbir çaba onlarınkinden daha zor değildir."

Sünger avcılığının hikayesi, önce sünger piyasasının yavaşlaması ve sonra, 1986 yılında süngerlere bir hastalık gelmesi sonucu neredeyse bitti. Denizin dibinde eriyip giden süngerlere karşı hiçbir şey yapılamadı ve zamanla azalan sünger sayısı bu ticareti öldürdü. Daha sonraları bir dönem sünger avcılığı yasaklandı halbuki zaten artık avlayan kalmamıştı. Onca süngerci meslek değiştirmek zorunda kaldı. Bu tarihler Bodrum'un şirin bir Ege kasabasıdan turizm rantıyla betonlaşmaya yüz tutan bir şehre dönme sürecinin de ilk adımlarını taşıyor.

Şimdilerde sünger avcıları ve avcılığı

unutulmaya yüz tuttu. Tezgahlarda satılan süngerler ise ithal ediliyor. Halbuki şimdi Bodrum'u dünya haritasında var eden, bir zamanlar icra edilen süngercilik mesleğinden başka bir şey değil. Süngerciliğin öncülük ettiği Sezen ve Sokullu sayesinde ilk endüstriyel dalgıçlar yetişmiş, Çanakkale batıklarına dalınarak o zamanın ihtiyacı olan endüstriyel malzemeler batıklardan sökülerek su altından karaya çıkarılmış. Aylar süren sünger yolculukları ise Halikarnas Balıkcısı'nın mavi yolculuk fikrine ve şimdilerde turizm ticareti haline gelmiş olan isme kaynaklık eder. Süngercilerin ilham kaynağı olduğu başka biri ise fotoğrafçı Mustafa Kapkın. Süngercilerin arasında vaktini geçirmeyi seven bu adam su altı fotoğrafçılığının gelişmesine katkıda bulunmuş.

Yine de her şeyin unutulup gitmediği, 2010 Haziran ayında, Bodrum Oasis Alışveriş ve Kültür Merkezi'nde açılan sergiyle hatıraların canlanmasından bel-

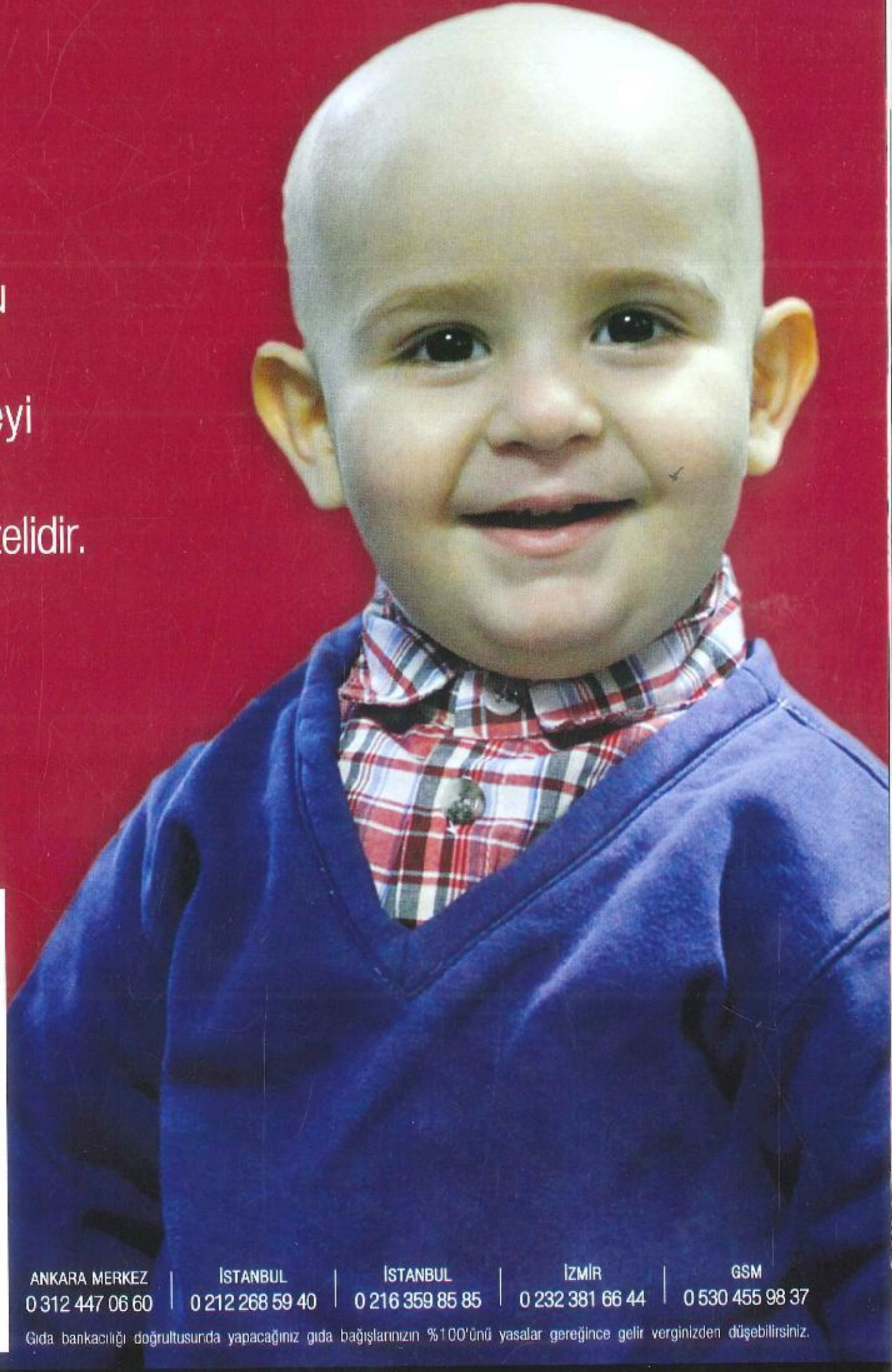
li olsa gerek. Bütün bu yazıyı yazmama sebep, bu sergiyi belgesel haline getiren "Sudaki İzler" programıyla gecenin bir vakti rastlaşmış olmam. Kendimi bildim bileli gittiğim Bodrum'u çok iyi tanıdığımı varsayarken süngercilerle ilgili olan tarihi, aşık olduğum bu kasabaya bambaşka bir gözle bakmama yol açtı. Her şeyden öte, dolabın üstünde duran o sünger şimdi gözüme bambaşka görünüyor.

Kaynakça

<http://www.aksona.com>
<http://www.bodrubmaglari.com>
<http://www.bodrubmha.com>
<http://www.hayvanansiklopedisi.com>
<http://www.iztv.com.tr>
<http://www.scubatr.com>
<http://www.sungercibaba.com>
<http://sci.ege.edu.tr>
<http://tr.wikipedia.org>

“Biz sizin yardımlarınızla iyileşiyoruz”

Yoksul bir aileye
sahip çıkmak,
Hasta bir çocuğu
iyileştirmek,
Ağlayan bir anneyi
güldürmek
İbadetlerin en güzelidir.

LÖSEV

Lösemili Çocuklar Vakfı
www.losev.org.tr

Tüm banka şubelerinden
BAĞIŞ EKRANLARI aracılığıyla
herhangi bir masraf ödmeden

LÖSEV 0660

Kısa mesajla bağışlarınız için

AVEA - TURKCELL **3406**
VODAFONE - SMS

Naturali hatlarından 3406 ya da 3406 mesajı yazarak LÖSEV'e bağış yapabilirsiniz. 10 TL bağış için 10 TL SMS ücreti ödenir.

ANKARA MERKEZ
0 312 447 06 60

İSTANBUL
0 212 268 59 40

İSTANBUL
0 216 359 85 85

İZMİR
0 232 381 66 44

GSM
0 530 455 98 37

Gıda bankacılığı doğrultusunda yapacağınız gıda bağışlarınızın %100'ünü yasalar gereğince gelir verginizden düşebilirsiniz.

DENİZATI

Bir atın başına, bir maymunun kuyruğuna, bir kangurunun kesesine ve bir bukalemunun gözleriyle kamuflaj yeteneğine sahip olan bu estetik deniz canlısının cinsi Latince'de Hippocampus olarak anılır. Bu cinsin altında bugüne kadar varlığı tespit edilmiş 50 tür bulunmaktadır. Cinsin bulunduğu familya ise denizatlarının yanında deniz ejderleri ve yılan iğnelerini de barındırmaktadır.

Evrım Süreci

Bu canlının evrim süreciyle ilgili üzerine yorum yapılabilecek somut bulguların sayısının azlığı ve bulunan bazı tarihi bulgulardan edinilen bilgilerin de ışığında denizatının yıllara meydan okuyan bir yapısının olduğu düşünülmektedir. Bir başka inanış da denizatının, yılan iğnesinin çeşitli çevresel faktörler nedeniyle oldukça değişime uğramış hali olduğu yönünde. Kaydedilen en eski denizatı fosili, 13 milyon yıl öncesine ait olduğu düşünülen Hippocampus Slovenicus ve Hippocampus Sarmaticus. Bu iki türün yaşam alanlarının, aynen şimdiki türdeşlerinin olduğu gibi, deniz yosunları ve makro algler olduğu düşünülüyor.

Bir düşünceye, hatta çok güçlü ve yaygın bir düşünceye göre de, denizatları fiziksel evrimini bazı temel ihtiyaçlarına ve yaşam biçimine göre tamamlamıştır.

Önceden bir yılan iğnesi veya diğer tüm balıklar gibi daha yatay bir yapıya sahip olduğu düşünülen denizatının günümüzde sahip olduğu dikey pozisyonun, kendisinin yaşadığı ortama (erişteler, dikine yosunlar, vs.) uyum sağlama dürtüsü, avlanmaya karşı kamuflaj ihtiyacı, avlarından saklanıp onlara kolay atak yapabilmek için uygun ortam arayışı gibi durumların uzun süreli bir sonucu olduğu düşünülüyor. Tüm balıklar sınıfı üyelerinin içinde bir tek denizatlarının dikine hareket ediyor olması denizatlarını gizemli kılan özelliklerden yalnızca bir tanesi. Denizatının bu özelliğine en yakın tür ise yılan iğnesi cinsine ait pigme yılan iğnesi türüdür. Bu canlı ne bir yılan iğnesi veya diğer tüm balıklar kadar yatay ne de bir denizatı kadar dikelmış durumdadır. Bu değişik eğikliği ve denizatlarına benzer morfolojik bir yapıya sahip olması sebebiyle pigme yılan iğnelerinin denizatlarıyla yılan iğneleri

arasında evrimsel bir geçiş türü olup olmadığı hakkında tartışmalara sebebiyet vermektedir.

Fiziksel Özellikler

Bir denizatinın 16 milimetre ve 35 santimetre arasında değişen vücudunu baştan aşağı gözden geçirmek demek onun tacından kuyruk ucuna kadar birçok ilginç yapı ve özellikle karşılaşmak anlamına gelir.

Baş Bölgesi

Denizatlarının gerçekten atlarınkine benzeyen ve yalnızca dikey doğrultuda hareket ettirebildikleri başlarının tepesinde bulunan taçları bireye özgü olması sayesinde, biz insanlardaki parmak izine eşdeğer sayılabilir. Uzayarak hortum biçimini almış tüp şeklinde bir burna ve içinde hiç diş barındırmayan oldukça küçük bir ağıza sahiptirler. Birçok balıktan farklı olan özelliklerinden biri de solungaçlarının içe doğru bombeli olmasıdır. Bu solungaçları küçük dairesel loblardan oluşmaktadır. Bir bukalemunun gözleri gibi birbirinden bağımsız hareket ettirebildiği gözleri, yatay doğrultuda hareket ettiremediği başlarının eksikliğini kapatmanın yanında bu özelliğiyle denizatlarına oldukça geniş açılı bir görüş sağlamaktadır. Denizatlarının hiç kıpırdamadan avlarını gittikleri her yerde takip edebilme yetileri ve civardaki en ufak bir hareketi bile hızlı bir şekilde respit edebilme kabiliyetleri de buradan gelmektedir.

Beden

Denizatlarının tüm vücudu kemik plakalarla kaplıdır ve bu kemik plakalar da onları bir arada tutan film gibi bir yapı ile döşenmiştir. Bu plakalar dişi bireylerde kesintisiz devam ederken erkek bireylerde kuluçka kesesinin orada kesintiye uğrar. Bu kesintinin sebebi de yeni bireyleri taşıyacak olan baba denizatinın kesesinin esnek derimsi bir yapıyla kaplı olmasıdır. Tüm balıklarınkinden tamamen farklı ve öne doğru kıvrılıp kavrayabilme özelliğine sahip ince kuyrukları ise çok sayıda birbirine geçmiş kemik halkalardan oluşmaktadır.

Hareket

Denizatlarının diğer balıklardan farklı olan bir diğer özelliği ise oldukça kötü birer yüzücü olmalarıdır. Gerek hızlarının gerekse manevra kabiliyetlerinin pek de gelişmiş olduğu söylenemez. "Ne de olsa bir balık, ne kadar kötü yüzebilir ki?" sorusunun cevabı ise sıradan bir denizatinın normal boyutlarda bir küveti baştan sona ancak 5 dakikada yüzebiliyor olduğu gerçeğinde yatıyor.

Bir denizatinın 2 pektoral (solungaçların arkasında), 1 dorsal (sırtta) ve 1 de anal (anüs bölgesinde) olmak üzere toplam 4 adet yüzgeci vardır. Dorsal yüzgeç ile yalnızca ileri doğru hareketlerini sağlayabilirken, pektoral yüzgeçleriyle sağa ve sola doğru dönüşlerini sağlayabilirler. Dorsal yüzgeçlerinin saniyede yaklaşık 35 kez titremesine rağmen bu kadar

yavaş yüzücüler olmalarının sebebi ise yüzgeçlerinin çok ince ve küçük olmasıdır. Tüm yüzgeçlerinin rejenerasyon hızı ise oldukça fazladır.

Renk

Denizatlarının kırmızı, sarı, yeşil, turuncu, kahverengi gibi birçok rengine rastlamak mümkündür. Diğer balıklardan farklı birçok özelliğe sahip olan de-

nizati bukalemununki gibi gözlerle sahip olmakla kalmıyor, bir de onun gibi renk değiştirme özelliğiyle mükemmel bir kamuflej yeteneği sergiliyor. Bu yeteneği ona aynen bukalemunda olduğu gibi avlanma sırasında kolaylık ve avcılar tarafından avlanmaya karşı bir savunma mekanizması sağlar. Renk değişimini karşı cinsi etkileme aracı olarak da kullanabilen denizatları, çiftleşme süreçlerinin kur yapma evresinde sık sık renk değiştirdikleri gözlenebilir. Öte yandan da göze çarpmayan niteliği sebebiyle denizati dalış sırasında rastlaması zor bir canlıdır.

Denizatinın bazı türleri bu yönde bir adaptasyonla habitatına benzer. Örneğin Pigme Denizati yaşadığı gorgonya mercanının tıpatıp benzeri haline gelmiştir. Mercanın sıradan bir dalına o

kadar benzer ki mercana bakınca denizatını ayırt etmek oldukça güçtür.

Beslenme

Denizatlarının dişleri olmadığı gibi, sindirim sisteminin en bilindik parçalarından biri daha, midesi de yoktur. Bu nedenle minik ağızından içeri aldığı besinden aldığı verim çok düşüktür. O yüzden ki günlük besin ihtiyacını karşılayabilmek için neredeyse sürekli yemek arayışında olması gerekir. Yemeyi en çok sevdiği şeyler arasında karides, yengeç, istakoz, midye gibi kabukluların parçaları gelmektedir. Mysida adı verilen 5-25 milimetre uzunluğundaki karidesleri ise bir lokmada yutmayı severler. Kabuklular dışında planktonlar, larvalar ve yavru balıklar da çeşitli öğünlerinde tercih ettiği besinler arasındadır. Denizatlarının beslenme konusunda en büyük rakipleri yengeçlerdir. Bunun sebebi yengeçlerle yaşam alanlarının ve beslenme alışkanlıklarının hemen hemen aynı olmasıdır. Bu rekabette genelde kazanan tarafın yengeç olmasına da şaşılmalıdır, çünkü yengeçler denizatlarına göre kat kat daha atik ve hızlıdır.

Yaşam Alanı

Denizatlarının en geniş yaşam alanı ılıman ve tropikal sulardır. Yaklaşık 50 adet tespit edilmiş türü olan denizatlarının yarısının Avustralya sularında yaşamakta olduğu tahmin ediliyor. Diğer yarısına ise Atlantik kıyılarında, Avrupa, Afrika, Kuzey Amerika, Amerika Pasifik kıyılarında, Güney Asya sularında

rastlanabilmektedir. Onlara genelde sığ sulara, eriştelerin, yosunların, mercanların, alglerin ve çeşitli deniz bitkilerinin arasında rastlanır. İyi yüzemedikleri için tehlikeli bir durumda kaçamayacaklarını bildiklerinden olsa gerek, korunaklı alanlarda barınmayı sevdiklerinden bu tip saklanmalarına fırsat sunan yerleri tercih etmektedirler.

Türkiye'de

Türkiye sularında iki çeşit denizati olduğu söylenmekte, kısa burunlu (lat. Hippocampus Hippocampus) ve uzun burunlu (lat. Hippocampus Romulosus) denizatları. Bunlara en sık rastlanan bölgeler ise Kaş, Fethiye, Ayvalık, Antakya Samandağı Keldağ mevki ve Marmara sularındaki deniz çayırlarının ve bitkilerin olduğu yerlerdir.

Akvaryumlar

Akvaryum yetiştiriciliği sayesinde denizatlarına doğal ortamlarının dışında da rastlamak mümkün. Ancak bu iş yapılacaksa profesyonel bir şekilde, tüm püf noktalara gerekli dikkati vererek yapılmalıdır; aksi takdirde amatörce, evcil hayvan olarak denizati beslemeye kalkışarak bu hayvanların sonunu getirmek kaçınılmazdır. Bir denizatını doğal ortamından öylece alıp düzenle hazırlanmamış yapay bir ortama sokmak demek, bünyesini strese oldukça açık bir hale getirip bağışıklık sisteminde ciddi bir düşüşe sebebiyet vermek anlamına gelir. Bunun sonucunda da hastalanıp erken yaşta ölen denizati boşu boşuna doğal ortamından uzaklaştırılmış olur. Bilinçli bir şekilde bu işe baş koyulursa bir denizatının doğal ortamını hiç yok-

tan yaratmak imkansız değildir. Bunun için bu canlıyı doğal ortamına çoktan adapte olmuş bir yaşta değil doğar doğmaz özel ortamına geçirmek gerekir. Doğal ortamından koparılmış bir deni-

zatinin aksine, bu denizati taze yiyeceklerle daha tanışmış olmadığından dolayı donmuş yiyeceklerle beslenebilmektedir. Zaten ona yabancı bir denizatiymış gibi davranıp taze, okyanustan çıkarılmış besinler verilirse hastalık kapma ihtimali oldukça yüksektir. Ona, doğal ortamına en yakın, yaşayabileceği uygun bir ortam yaratmak için yanına komşu, arkadaş olarak verilecek canlılar denizatinin hayatını idame ettirebilmesi için büyük önem taşımaktadır. Yengeç, karavida, müren, ahtapot, kalamar, anemon gibi denizatiyla aynı beslenme alışkanlıklarına sahip ama ondan çok daha hızlı ve/veya denizatiyla beslenebilen canlılarla bir arada tutmak onun açlıktan veya avlanmaktan ölümüne sebep olacaktır. Bunlar yerine denizatinin rakibi olmayan gobi ve diğer dip temizleyici türler ve/veya beslenmesine yardımcı olacak küçük karides türleriyle birlikte yaşaması daha doğru olacaktır. Bunun dışında suyun tuzluluk oranını, pH dengesini ve denizatinin kendine yuva olarak görebileceği bitki çeşitlerini de ayarlamak gerektiğinden bahsetmeye bile gerek yoktur.

Üreme

Doğada erkek bireyinin hamilelik sürecini üstlendiği bilinen tek canlı denizatiıdır.

Kır Yapma Evresi

Denizatlarını flört ederken görmek isteyen, günün erken saatlerinde denize dalış yapmalı. Gün ağarırken veya batarken dişi ve erkek denizatları buluşup birlikte zaman geçirmeye başlarlar. Bu sırada erkek dişiye sürekli tahrik etmeye çalışır. Bunun için renk değiştirme özelliğini sık sık kullanmayı da ihmal etmez. Erkek birey seçtiği dişiyle birlikte olmak isteyen tüm rakiplerini elemek zorundadır. Eğer onu ikna etmeyi başarabilirse birbirlerini selamlıyormuşçasına bir hareket yaptıktan sonra kuyruklarını birbirlerine dolayıp dans etmeye koyulurlar. Bu evre yarım saat ile üç gün

arasında değişiklik gösterebilir. Bu süre boyunca erkeğin irileşen kuluçka kesesi gerekli boyuta ulaştığında, çiftleşmek için doğru zamanın geldiğini anlayan çift kır yapma evresini sona erdirirler.

Çiftleşme

Denizatlarının kuyruklarını birbirine dolayarak yaptıkları estetik dansın nedeninin verimlilik için senkronize olmaları gerektiği olduğunu düşünen bilim adamları, bununla ilgili araştırmalar yapmaktadır. Birbirine veya bir bitkiye sarılan çiftin erkeği, kesesine su pompalayıp onu iyice şişirerek dişinin yumurtalarını bırakması için girişini açar. Yumurtalar yeterli olgunluğa ulaştığı zaman, dişi birey yumurtaların vücudundan dışarı geçişini sağlayan ovipozitör adlı organını erkeğin kesesinin içine sokup yaklaşık 1500 yumurtayı bir anda bırakır. Bu sırada yükselen çiftten dişi olanı çiftleşme tamamlanır tamamlanmaz adeta sönmüş bir şekilde ortamdan uzaklaşır. Erkek birey de şişmiş kesesiyle birlikte gebe bir birey olarak yaşamına devam eder. Her ne kadar gebeliği erkek birey üstleniyor olsa da çiftleşme sırasında dişi bireyin harcadığı enerji, erkeğin doğum sırasında harcayacağı enerjinin yaklaşık iki katıdır.

Bir teoriye göre yumurtalar ovipozitörden kesenin içine geçerler ve orada erkeğin spermleriyle buluşarak döllenirler. Bir diğer teoriye göre ise yumurtalar kesenin içine düşmeden hemen önce yolda spermle karşılaşarak döllenirler. Her iki durumda da döllenmiş yumurtalar, kesenin içinde yaklaşık 9 – 45 gün ikaamet edecek olan embriyoları oluşturur.

Gebelik

Embriyolar gebelik boyunca kesenin iç duvarında bulunan kılcallardan beslenirler. Baba birey bu sırada hamile bir insan annesi gibi prolaktin hormonu salgılar. Kesenin içindeki tuzluluk oranı ve pH derecesini ayarlama görevi de babanıdır. Tuzluluk oranını her geçen gün yavaş yavaş artırarak yavrularını içine doğacakları ortama hazırlamayı hedefler. Tüm bu olanlar sırasında ise anne birey her sabah babanın yanına bir kez uğrar ve dans ederler. Bu durum denizatlarının tek eşli olduğunu düşündürten birkaç nedenden biridir; ancak bunun gerçekliği tartışmaya açıktır.

Doğum

Yavrular dışarı çıkabilecek kadar geliştikleri gün, baba kesesinin etrafındaki kasları kasarak yavruları dışarı bırakır. Bir doğumda 5 adet yeni birey doğuran denizatları olduğu gibi bu sayı 1500'e kadar yükselebilir. Ortalama sayı ise 100 – 200 arasında değişmektedir. Doğan yavruların en büyüğü ise 12 milimetre boyundadır. Bu minik yavrulardan ortalama ancak % 0,5'i kadarı yaşamlarını yetişkinliğe kadar sürdürebilmektedir. Doğum yapan baba denizatlarının ise doğumdan hemen sonra öldüğüne rastlanmakla beraber yaşamına normal bir şekilde devam edenleri de vardır. Bu nedenle bu konuda kesin bir yargıya varmak oldukça güçtür ve henüz bir genellemeye gidilememiştir. Diğer balıklardaki gibi annelik içgüdüğü olmayan denizatlarının yavruları doğumdan sonra artık tek başlarına yaşarlar.

Tek Eşlilik

Denizatlarının hala kesin bir yargıya varılamamış bir özelliğinin tek eşlilik olduğu düşünülmektedir. Yapılan bazı araştırmalara göre ise tek eşlilik denizatlarının genellikle "seçtiği" bir durum değildir. Küçük alanlarda çok küçük gruplar halinde yaşayan türler zorunluluktan tek eşli olmak durumunda kalabiliyorlar çünkü çok az enerjiye sahip olan denizatlarının yaşamları boyunca pek yer değiştirme seçenekleri olmamaktadır.

Büyük gruplar halinde yaşayan türlerin ise fırsat bolluğundan çok eşli olmayı tercih edebiliyor oldukları görülmüştür. Buna karşın bazı türlerin gerçekten de yaşamları boyunca yalnızca bir tane eşi olduğu da gözlemlenmiştir.

Tıbbi Kullanım

Yılda yaklaşık 20 milyon denizatının tıbbi kullanım amaçlı kullanıldığı bilinmektedir. Çin'de denizatlarını kurutarak, haşlayarak ve/veya kimyasal işlemlerden geçirerek ilaç olarak kullanılmaktadırlar. Bu uydurma ilaçların deri hastalıklarına, kalp rahatsızlıklarına, kırık kemiklere, astıma, dolaşım ve boşaltım sistemi bozukluklarına iyi geldiğine inanılıyor. Bu konuda hiçbir tıbbi ispat yoktur. Buna rağmen bir de gebelikte kullanımı yasaklanmıştır. Tayvan'da da denizatları kullanılarak afrodisyak etkisi olduğu düşünülen losyonlar kullanılmaktadır. Bunların

dışında Endonezya'da, Hindistan'da ve Filipin yerlilerinde de denizatları bu tip amaçlarla öldürülmektedir.

Tehlikeler ve Tehditler

Denizatlarının yaşamını tehdit altında tutan birtakım faktörlerin bilinmesine karşın bu konuda yeterli bilgi olmaması nedeniyle bu türlerin neslinin tükenme riski hakkında kesin bir bilgi yoktur. Bilinçsiz akvaryumculuk, tıbbi kullanım, denizati ticareti ve denizatlarının önemli yaşam alanları arasında bulunan mercan resiflerinin bozulması ve tükenmesi gibi riskler denizatlarının sayısını azaltan tehlikeler arasındadır. Denizati ticareti yapan yaklaşık yetmiş tane ülke olduğu bilinmektedir. Bu ticaret denizatlarının hem tıbbi kullanımı hem de süs eşyası olarak kullanımını içermektedir.

Kaynakça

- Milius, Susan (2000). "Pregnant—and Still Macho - seahorses | Science News | Find Articles at BNET.com". Findarticles.com. Retrieved 2009-11-11. Pipehorse(*Idiotropiscis_sp*).html
 Žalohar J., Hitij T., Križnar M. (2009). "Two new species of seahorses (Syngnathidae, Hippocampus) from the Middle Miocene (Sarmatian) Coprolitic Horizon in Tunjice Hills, Slovenia: The oldest fossil record of seahorses". *Annales de Paléontologie* 95 (2): 71–96
<http://www.associatedcontent.com>
<http://www.bio.davidson.edu>
<http://www.interestinganimals.net>
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/>
<http://www.nj.com/>
<http://www.seahorse-australia.com.au/>
<http://www.scuba-equipment-usa.com/>
<http://www.rastgelsin.org>
<http://www.oceanwideimages.com>
<http://www.webhatti.com>

Yelken

Batar mı bu yelkenli?

Yelkenle ilgiliyseniz en çok karşılaşacağınız soruların başında, yana yatıp yelkenleri suya değecekmiş gibi giden bir yelkenli teknenin nasıl olup da devrilmediği gelir. Bu sorunun cevabı genelde basitçe şöyle olur: Yelkenli teknelerin su altında bir uzantısı vardır ve buna "salma" adı verilir. Bu uzantı genelde kurşun ya da benzeri ağır bir malzemeden yapılır ve yelken üzerindeki rüzgar nedeniyle oluşan ağırlık merkezinin karşılığını su altında batındırır. Böylece teknenin devrilmesini engeller.

Salma aynı zamanda teknenin rüzgar yönünde sürüklenmeden, rotasında düz bir şekilde ileri gitmesini sağlayan unsurlardan biridir. Rüzgarın tam 90 derece açıyla iskeleden ya da sancaktan geldiğini düşünün. Böyle bir durumda teknenin ileriye gitmekten çok yana doğru sürükleneceğini tahmin edersiniz, ama doğru özelliklere sahip bir salma teknenin altında düşey bir kuvvet yaratır, yelkenlinin yana kaymasını engeller ve teknenin dümencinin istediği yöne doğru gitmesini sağlar. Tabii teknenin ve yelkenlerin formu da ileri doğru seyri sağlar.

Bu ilk soruya tatmin edici bir cevap verebildiyseniz ve karşınızdaki kişiyi bir yelkenli teknenin kolay kolay devrilmeyeceğine veya batmayacağına ikna edebildiyseniz, bir sonraki soru kaçınılmazdır: Peki nasıl olur da bir yelkenli tekne rüzgara karşı gidebilmektedir? Filmlerde bir Viking teknesinin denizdeki seyrini izlemiş birinin zihninde genelde şöyle bir imge olur: Yelkenli tekne rüzgarı arkasından, yani denizcilerin kullandığı sözcüğü kullanalım, kıçtan aldığı ileriye gitmesi gayet normal. Ama ya rüzgarı önden, yani "burun"dan ya da "pruva"dan alınca bu iş nasıl oluyor?

Peki şimdi gelelim bu sorunun cevabına, yani bizim yelkenli teknelerin nasıl olup da neredeyse tam rüzgarın geldiği yöne, yani "rüzgarın gözüne" gidebildiğine: Vikinglilerin kare şeklindeki yelkenlerinin aksine bizim kullandığımız yelkenli teknelerin yelkenleri çoğunlukla üçgen şeklindedir, buna "Latin" yelken denir ve Arap denizciler tarafından geliştirildiği bilinmektedir. Üçgen şeklindeki bir yelkenin avantajı "orsa" dediğimiz, rüzgarın

neredeyse teknenin tam burnundan geldiği "dar açılı" seyirleri yapabilmesidir.

Üçgen şeklindeki bir yelken uçak kanadı prensibiyle çalışır. Nasıl uçak kanatlarının alt ve üst kısmında oluşan basınç farkı nedeniyle uçağın havalanması sağlanıyorsa, yelkenin de benzer formu sayesinde rüzgarı gören kısmında, yani "rüzgarüstü"nde bir itiş kuvveti, rüzgar tarafına bakmayan "rüzgaraltı"nda ise bir emiş kuvveti oluşur. Yelkenin bombeli (torlu) yapısı sayesinde iki farklı yolu takip eden hava moleküllerinin rüzgaraltında kalanları rüzgarüstündekilere kıyasla hızlanır ve yelkenin iki ayrı yüzünde basınç farkını yaratan da budur (Bernoulli ilkesi).

Arap denizciler bu bilgiye ne kadar hakimdi bilemesek de Latin yelkenin kullanımının onlara ekstra bir avantaj sağladığı açıktır. Kare yelkene sahip yelkenli tekneler rüzgarı arkadan alabilecekleri geniş açılı bir rüzgarı (pupa) beklemek zorundayken ve tekneleri limanda yataırken, üçgen yelkene sahip denizciler seyir yapıp ticarete devam edebilmişlerdir. Üçgen yelken ve salma muhtemelen yelkencilerin bugün de en çok işine yarayan buluşlardır.

Motor sesi mi? Asla!

Bu kadar fizik bilgisi tamam ama, yelkenciliği bu kadar çekici bir spor hatta bir yaşam şekli haline getiren nedir? Bu soruya sanırım herkes kendince farklı bir yanıt verecektir. Kimi yarışmak, adrenalin, doğayla mücadele gibi yanıtlar verecek ve sizi yelken yarışlarıyla ilgili birçok heyecanlı anıyla ikna etmeye çalışacaktır. Kimiyse doğayla mücadele yerine ona uyum sağlamaktan, özgürlük duygusu ve denizdeki huzurdan söz edecektir muhtemelen. Aslında yelkenin çekiciliğinin bu ikisinin bir birleşimi olduğunda sanırım tüm yelkenciler anlaşabilir.

Yarışmak; rüzgarı, dalgayı, akıntıyı en iyi şekilde kullanabilmeyi, en iyi strateji ve taktiği oluşturabilmeyi gerektirir, ama en çaylak ekip üyeleri bile mücadeleyi ve adrenalinin yarış esnasında damarlarında hissediler. Büyük bir disiplin ve dayanıklılık gerektiren çeşitli uzunluklarda, tek kişi (solo) veya ekiple yapılan dünya çapında yarışların yanı sıra birçok yerel koy içi veya açık deniz yarışına da katılabilirsiniz yarış dünyasına adım attığınızda.

Bir yelkenli teknede yaşamayı seçmiş, okyanusları geçmiş, yelkenle dünyayı dolaşmış denizciler ise; denizin onlara verdiği özgürlük duygusuna, yeni yerleri görmenin, minimalist, mütevazı ve doğayla uyum içinde bir hayatın çekiciliğine karşı koyamayanlardır çoğunlukla. Gerçekten de bir yelkenli teknede, küçük bir ortamda yaşamaya başladığınız zaman hayata bakışınız da değişir. Şehir hayatında sahip olmayı hayal ettikleriniz, fazla kıyafet, fazla para, fazla eşya tamamen bir ayak bağıdır. Size gereken teknенizin yeterince bakımlı olmasını sağlayacak kadar bir para, doğa koşullarına uygun birkaç kıyafet ve belki de bağlandığınız limanlarda geçiminizi sağlayacak kadar bir birikim ya da yelken dikme, motor tamiri gibi ufak gelir elde edebileceğiniz becerilerdir. Denize açılır açılmaz tek isteğiniz, motorun pat-pat-pat mekanik sesini susturmak, rüzgarın ve dalgaların sesini dinlemektir.

Ama bu huzur ve özgürlük tablosu hava koşullarına bağlı olarak aniden değişebilir. Bir anda kendinizi yüksek bir adrenalinle dalgalarla boğuşurken bu-

labilirsiniz. "Bu fırtınadan kurtulayım, toprağa ayak basayım" diye dua ederken bulursunuz kendinizi. Ama kazasız belasız aşılmış bir fırtına sonrasında kendinize ve tekneye olan güveniniz tazelenmiş, "Kızım' beni bu havada bile korudu" diye düşünüp kendinizi denizdeki hayata daha da bağlanmış bulursunuz çoğu zaman. Gerçekten de doğayla mücadele yerine doğaya uyumu seçmiş, yani gereken önlemleri almış, doğa olaylarını, yani bulutları, termometreyi ve

barometreyi yeterince takip etmişseniz, aynı zamanda teknenizi ve ekibinizi çok zorlamamak için gerekenleri yapmışsanız karşılaşılabileceğiniz tehlikeleri de olabildiğince bertaraf etmişsiniz demektir.

Deniz girdi bir kez kana...

Deniz kanınıza bir kez girdiyse artık geri dönüşü yoktur. Çoğu zaman bir yelkencinin dalgıçlığı ya da bir dalgıcın yelkene merak sarması da bundandır.

Yelken yapmaya başlayınca şunu fark edeceksiniz: Aslında gerçekten suyun içinde olmadan da doğayla, denizle iç içe olmak mümkün. Nasıl su altındaki balıkları ürkütmemek, doğal yaşamlarını bozmamak için elinizden geleni yapıyorsanız; yelkenli bir teknede bulunuyor/yaşıyorsanız da doğanın verdiği birçok hediye bozmamak için çabalarsınız. Zaten motor sesinden nefret eden bir insan haline gelmiş olduğunuz için pek mazot yakmaz, fazla fosil enerji

tüketmezsiniz, çünkü rüzgar size yeter. Diyelim ki "hava yandı" veya "rüzgar kaldı", bu durumda da illa ki bir yere gitmek için acele etmenize gerek yoksa, denizin ve doğanın tadını çıkarırsınız. Biriken katı atıklarınızı denize atmaz, tuvalet atığı olan "pis su"yu, motorun çalışması sonucu biriken, içinde yağ veya mazot bulunabilen "sintine"yi asla kıyılara yakın yerlerde denize basmaz, hatta mümkünse bir arıtma tesisi bulup teslim edersiniz. Demir atmaktan

çekinirsiniz, zira bu da deniz dibindeki yaşamı bozar, bulabilerseniz bağlanmak için "tonoz" veya şamandıraları kullanırsınız. Demir atmanız mutlaka gerekirse de halatlarınızı asla ağaçlara bağlamazsınız.

En iyi tekne arkadaşımın teknesi mi?

Yelkene başlamak için pek çok neden var ama belki de tüpünüzü ve dalış kıyafetlerinizi tekneye yükleyip dalışa yasak

bölgeler hariç her yerde dalabileceğinizi bilmek de iyi bir neden olabilir. Peki böyle bir seyre çıkmak için ne yapmalı, işe nereden başlamalı? Yelken eğitimi aldıktan sonra yelken yapmak için ne gibi alternatifler var?

Yelken pratik ve teorik eğitimi veren birçok spor kulübü ve özel eğitim kurumu mevcut. Ayrıca üniversitede öğrenciyseniz ve/veya öğretim kadrosundaysanız, üniversite yelken takımlarında bu eğitimi almanız da mümkün. Eğitimin ar-

dından ise Amatör Denizci Belgesi'ni alırsanız "charter" tekne kiralamanızın önünde yasal bir engel kalmıyor. Amatör Denizcilik Belgesi (maalesef) pratik sınav içermeyen, bilgisayarda çoktan seçmeli olarak yapılan bir sınav. Sınav sonrasında çok iyi bir referans kitabı olarak da kullanılabileceğiniz "Amatör Denizci El Kitabı" isimli kitabı edinip çalışmanız yeterli. Ama tabii bu belgeyi almak, gereken pratik bilgiye sahip olduğunuz anlamına gelmediği için bundan sonrasında tecrübe edinmenin en iyi iki yolu, ya yelken yarışlarına ekip üyesi olarak katılmak, ya da tekne sahibi olan arkadaşlarınızın sayısını arttırmak. (Amatör Denizci olup charter şirketlerinden tekne kiralayan ve yanına ekip arayan arkadaşlar da edinmeniz tavsiye olunur. Hatta bu arkadaşlarınızın özellikle Kaş veya Kalkan gibi sıkışık, herkesin birbirini üzerinde demir attığı ve demirlerin birbirine karıştığı bir limandan çıkarken, "Her tekneye bir Büsas'lı lazım" diyeceğinden emin olabilirsiniz.)

Belli bir süre sonra sanırım siz de internetteki yelkenli tekne ilanlarını kovalayan, iç çekip sahip olduğu parayı yeniden yeniden sayan, minicik bir kayığa bile yetmediğini görünce "Ben de kiralayım o zaman en şahanesinden bir haftalık" diyenlerden biri olabilirsiniz. Bir yelkenli tekne sahibi olduğunuzda çıkan ufak tefek arızalara ödenen paralar, marina masraflarının Türkiye'de astronomik rakamlara varması ve teknenizin boyutuyla orantısız olması, vergilerin yüksekliği gibi birçok etken sizi bu düşünceye itebilir. Ama yine de dediğim gibi bir tutku haline gelince "Tekne sahipleri, bir kez tekneyi alırken, bir kez de satarken memnun olurmuş" sözü bile bir kulağınızdan girecek, bir kulağınızdan çıkacak...

Sözü şöyle bir dilekle bitirelim:

Denizlerin ve denizciliğin üzerine titreyen, doğayla uyumlu yaşayan bir ülke olmamız dileğiyle, pruvanız neta, rüzgarınız kolayına olsun!

YOSUN RESTORAN

Bu sefer yolumuz Ege'nin küçük bir sahil kasabası olan Urla'ya düştü. Eh, gitmişken bu şirin kasabanın tanınmış balık restoranı olan Yosun'a gitmemek olmazdı. Alıştığımız lüks balık restoranlarının aksine küçük, samimi, sıcak ortamı bizi hemen sarıverdi. Çalışanların aile bireyleri olduğunu öğrendiğimizde bu sıcak ortamın ve güleryüzlü karşılamının sırrını da öğrenmiş olduk. Eskiden Marmaris, İzmir-Konak, Alsancak gibi yerlerde de hizmet veren Yosun Restoran, 15 yıldır işletme sahibi Bayram Bey'in de tabiriyle Urla'da "son limanına" demir atmış.

Haftasonu İzmir ve Türkiye'nin değişik yerlerinden gelen müşterilerini ağırlayan Yosun Restoran, zengin menüsüyle gelenlerin gönlünü fethediyor. Tereyağlı sarımsaklı karides güveçten dil şişe, yunan usulü ahtapot deniz mahsülleri eriştesine kadar birçok değişik tadı da bünyesinde barındırıyor. Bunun dışında

alışkın olduğumuz levrek, mezgit, çupra gibi tatlılara da menüsünde yer veriyor.

Denize yakın balık restoranı gibisi var mı? Biz de tercihimizi bu yönde kullandık. Zengin menüden seçimimiz de ana yemek olarak değişik tatlılardan dil şişe ve klasiklerden levrek oldu. Yanına da tavsiye üzerine tereyağlı sarımsaklı karides güveç ve kalamar tercihlerimize eklendi. Ege'ye gelmişken masamızda farklı yeşillikleriyle donatılmış has zeytinyağlı salata olmazsa olmazdı. Ana yemekleri beklerken masamızı mezelerle süslemek istedik. Tercihimizi deniz börülcesi ve yoğurtlu semizotundan yana kullandık. Bizi ilk etkileyen ise restoranın ekmeği oldu. Sıcacık servis edilen zeytinyağlı baharatlı çavdar ekmeği iştah açtı doğrusu.

Ana yemekleri beklerken tattığımız karidesin tereyağlı sarımsaklı sosu oldukça lezzetliydi. Daha önce yediğimiz birçok kalamar ile karşılaştırıldığında Yosun

Restoran'ın kalamarı oldukça yumuşak ve lezzetliydi. Ardından gelen közlenmiş domates, biber ve taze roka eşliğinde servis edilen dil şişe ilk kez denememize rağmen bizden tam not aldı. Mevsim balıklarından levrek de çok farklı tatlılara açık olmayanlar için ideal bir tercih.

Bu yemeklerin ardından ikram olarak gelen damla sakızlı muhallebi ile servis edilen meyve tabağı ağızımızda hoş bir tat ile bizi bu güzel restorandan uğurladı.

Eğer sizin de yolunuz bir gün İzmir'in sahil kasabası Urla'ya düşecek olursa, Yosun Restoran bizden size bir öneri.

Yosun Restoran

Balıkçı Limanı No:10
İskele-Urla/İZMİR
Tel: 0232 752 15 40-41
<http://www.yosunrestoran.com>

Sudoku

Kolay

2			3				9	
		9	7					
6		5	8		4		3	
8			9	1				
5	2		6		7		1	3
				4	5			8
	3		4		9	8		7
					2	4		
	9				8			1

Orta

					8	1		
	6		3	4		7	8	
		1	2	5				3
	8						2	
	1	2				4	5	
	5						7	
5				6	7	9		
	9	7		2	3		6	
		7	4					

Zor

	4		1	6				
	3	2					6	
		5		3				
		8		5			2	
1			8		4			3
	6			7		8		
				4		7		
	8					6	9	
				2	9		4	

Çok Zor

	1		9				4	
4			6					2
6				1				
	8							6
7	6			8			1	5
9							7	
				2				8
5					3			7
	7				6		9	

**Dünyada
500 milyon kişi
İspanyolca
konuşuyor**

Neden Herkes İspanyolca Konuşmak İstiyor?

İspanyolca günümüzde uluslararası bir iletişim dili olarak tüm dünyada her geçen gün daha çok ilgi görüyor. Farklı uluslardan insanlar artık İspanyolca öğrenmeyi gerçek bir gereksinim ve geleceğe yatırım olarak görüyor.

Peki İspanyolca'nın Bu Hızlı Yükselişinin Nedeni Ne?

Bugün dünyanın farklı noktalarında yaklaşık 500 milyon kişi İspanyolca konuşuyor. Bu oran İspanyolca'nın en çok konuşulan 2. dil, ticari alanda ise en çok kullanılan 2. dil olması demek. İspanyolca homojen bir dildir. İspanyolca bilen herhangi bir kişi Buenos Aires, Meksika, Havana, Miami veya Madrid'deki herkesle kolayca anlaşabilir. İspanyolca'nın en önemli özelliklerinden biri de dünyada 21 ülkenin resmi dili olması ve birçok uluslararası kurumda resmi iş dili olarak kullanılmasıdır.

İspanyolca'nın bu gelişimi Cervantes Enstitüsü'nün kuruluşu ile aynı zamanlara denk gelmektedir.

20 yıl önce, 1991 yılında kurulmuş olan Instituto Cervantes, şu anda 42 ülkenin 75 şehrinde hizmet vermektedir ve sadece geçen yıl 200.000'in üzerinde öğrenci bu merkezlerde İspanyolca öğrenmiştir.

İstanbul Cervantes Enstitüsü ise 2001 yılı Eylül ayında Türkiye'deki İspanyol öğrenimi sağlayan İspanya Hükümeti'nin tek resmi kurumu olarak açıldı. 2001 yılından bugüne, düzenlediği genel İspanyolca kurslarına 25.000'den fazla öğrenci katıldı. Her geçen eğitim dönem doğrultusunda kurslara olan ilgi de arttı. Genel İspanyolca Kursları'nın yanı sıra Konuşma Kursu, Dele Sınavlarına Hazırlık ve Çocuk Kursları gibi özel kurslar da yoğun ilgi gördü.

Temmuz ve Ağustos döneminde hızlandırılmış ve yarı hızlandırılmış yaz kursları

Erasmus öğrencileri için %25'e varan indirimler

Erken kayıt döneminde yapılan kayıtlarda %5 indirim

**Instituto
Cervantes**
E s t a m b u l

Bizi takip edin

Daha fazla bilgi için:
<http://estambul.cervantes.es>
infoest@cervantes.es
0212 292 65 36